

СРЬСКІЙ

ВЕНАЩЪ.

P19 Ep II 192/1.1

СРБСКІЙ

В Д Н А Ш Ъ,

одъ

НАРОДНЫ СРБСКІЙ ИСТОРИЧЕСКИ И НАРАВОУЧИТЕЛНЫ

ПРИЧА, ПЕСАМА, БАСНА, ПОСЛОВИЦА И
ЗАГОНЕТКИ ИСПЛЕТЕНЪ.

СОЧИНАНЪ

ТОДРОМЪ ВЛАИЊЕМЪ

Учителѣмъ.

I ЧАСТЬ.

У БЕОГРАДУ,

Печатано у Книгопечатни Княжества Србскогъ
1850.

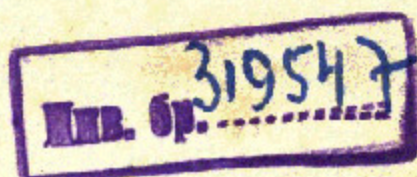
Кои своє поштує:

Лице му є світліє! —

Кои своє поплює:

Ружно быва обое! — —

Сочинитель.

Благородному Господину!

ТРИФУНУ ЂОРЂЕВИЋУ,

Подпоручику и Началнику Среза Тимочко-Заглавскогъ у
Окружию Гургусовачкомъ,

**ОТЛИЧНОМЪ ЛЮБИТЕЛЮ ПРОСВЕТЕ РОДА
СВОГА,**

и по томе

БЛАГОМЕ СПОМОГАТЕЛЮ

У ИЗДАВАНЮ ДѢЛА ОВОГЪ,

съ найтоплимъ усрдіемъ у вечной благодарности и признатель-
ности чистой,

СВОЕ ОВО МАЛО ДѢЛЦЕ ПОСВЕЋУЕ

Сочинитель.

„Честь, ему же честь.“ —

**БЛАГОРОДНЫЙ И ВЫСОКОПОЧТАЕМЫЙ
ГОСПОДИНЕ!**

Само Ваше одъ постаня до сада животно станѣ, свакомъ безъ пристрастномъ и праведносудеѣмъ уму давъ ясно упознати: да се у Вама единственно само природно и особито благородство душе и срца состои прамѣ свега онога, што е у човечности отлично, добро, благо, и праведно. И у томъ бы заиста свакій само лицемерный судія показа се, кои бы противу свега овога буди што противусловіо; — ерѣ друго е родити се, одрасти, воспитати; и учити у крилу они родителя, и у околини они люди; у кои кругу іоштѣ пре толико столѣтія постое сва могућа и на лакій начинъ средства, коима се прирођава и постизава благородство душе и срца, и после съ тимъ отличнымъ постати може; — а друго е пакъ, свега овога одъ рођеня лишавати се, и опетѣ истимъ отличіемъ благородства душе и срца произвести се у човечность! — — Као што сте се Вы Благородный Господине! даже и до Срезкогъ Началника отличногъ грађанскогъ чина, изъ простогъ станѣ произвели, безъ правдословны наука, а правду знати уважавати и испуњавати, и нѣ се точно придржавати; безъ Философіе, а мударъ и мудрости образъ у свакомъ случаю быти; и безъ воспитанія уредногъ у добродѣтели и познаваню шта е честно и отлично, а зна-

ти исто уважавати, испуњавати, и ценити!!! — —
И заиста, ако икакова отличностъ благородства душе и срца човечіѣгъ, прибавлѣна средствама снажне помоћи, заслужує особиту похвалу и уваженѣ: то ова Ваша у првенству свагда мора бити! — којомъ сте ево и ово мое предстоєће дѣлце благо предпомогли, любећи све што є красно и добро милогъ рода своєа. — За то, за најчистію и топлію мою благодарностъ, ништа вамъ кадріє и ништа пристойніє не могу одати; но посветити Вашемъ Благородномъ имену ово мое мало дѣлце, Вашимъ благодѣлствомъ оживлѣно, и свагда се називати вашъ

Вечно-благодарный и понизный
почитатель,

Тодоръ Влаићъ.

ПРЕДГОВОРЪ.

Истина, да нашегъ народа Србскогъ, само, у устима живећа доказанія о своіой старини, немаю башъ подпуногъ означенія важности о едномъ предмету; но за то су опетъ она права светиня и дика наше Србске Повестнице; — еръ она преважна приключенія животногъ станя наши стари предака, и нѣова дѣланя и занимања рукотворна, коя су у гробу незнаня наше Повестнице остали збогъ што исти наши предцы нису имали никаквы књижевны и къ просвети водећи заведенія, у којима бы се могла иста ставити и означити за будућу Повестницу потомака: у истима народнымъ устменымъ доказаніяма доста живо стою намъ позната, а тимъ свако страна доказиванѣ противно опровергавава, ако не башъ у пуной мери, т. е. когъ се времена и године догодило кое доказаніе, а оно у истинномъ догађаю исто представля. — Између овы доказанія устмены народньи има іѣ, коя се представляю у Причама, а нека у Песмама одъ народа; и я, као Учительствуюћи и живећи до сада у народу милогъ нашегъ Отечества Србіе: имао самъ прилику у извандужностномъ момъ времену таковы преважны за Србску Повестницу народньи доказанія, кое у причама, кое песмама, неколико известно чути и преписати

онако: као што самъ іѣ чуо и видіо подпуно одъ народа и у народу. Одъ овы, неке самъ досадъ издавао кад-кадъ у Подунавки, а неке су ми се іоштъ у рукопису затекле у довољномъ числу. Но будући, да овакова преважна часть Србске наше народнѣ Повестнице, кою самъ я могао себи присвоити изъ собствены народнѣ уста; нѣ довољно съ тимъ, што самъ одъ нѣ нешто издао у Подунавки, и што бы опетъ тако издавао, да бы се у пуной важности обелоданила у свему нашемъ народу; ерѣ Подунавку и друге дневне књижевне листове, само поедина виша лица имаю и имала су, за коя прочій нашъ народъ никако и незна, и за оно, што е у нѣма печатано. — За то самъ се отважіо по кадросты, да овакову преважну часть Србске наше народнѣ Повестнице, кою при мени имамъ, издамъ у овой књиги; ерѣ књиге су свега нашегъ у обште народа књижевно занимањ; а особыто у овой струцы мога изданія овогъ. — Къ овомъ предмету придодао самъ неколико наравоучителны Прича, Басни, Пословица, и Загонетки, кое е такође преважна часть наше народнѣ старе књижевности Србске, и кое самъ све такође изъ уста нашегъ народа чуо и списао; а неколико и мои самопроизводны (оригинальны) предмета придодао самъ на краю ове књиге. И ово мое изданіе важно по значаю наше миле старине, издаемъ садъ у првой части, коя, ако заслужи оно усрдіе и уваженіе, кое у свакомъ смотренію заслужуе, и по коемъ самъ и я мой слабій трудъ положіо: онда ѣу и другу,

III

а и трећу часть таковы отличны Србски предмета на жертвеникъ рода мога посветити, кои се при мени у готовности наоде, и коє све препоручуємъ миломъ роду своме съ онымъ усрдіємъ као нѣгову важность да прійми, съ коимъ му га я подносимъ у особитомъ почитанію.

Сочинитель.

Примѣчаніе. Мои самопроизводни (оригинални) предметы, кои су приодани на краю ове кнѣге, назначени су свакій са знакомъ овымъ *, да се тѣмъ познаю и различе одъ чисти народныи предмета.

НАРОДНѢ СРБСКЕ ИСТОРИЧЕСКЕ И НАРАВО- УЧИТЕЛНЕ ПРИЧЕ.

1.

Монастырь Раваница.

У пуномъ искуству до данасъ в ксно у сва-
комъ смотренію доказано: — Ков се никако не-
да праведно порећи — да све на земљи, тако
некой тайной промени у будућность подлежи,
да в човекъ преслабъ и поняти, да ће и одъ кудъ
какова промена изтећи, и нѣгову какову стварь
у будуће у нечемъ изменути; а камоли да бы
могао какову силу предпоставити, да то не бу-
де. — Човекъ по сили свога станя, све свое
умне и телесне труде единствено на то относи:
да што после себе добро, лепо, понятно, и ве-
личествено остави, неосврћући се на то: да ће
све то нека тайна промена временомъ у нечемъ
изменути. И у томъ онъ пуно свое право пред-
полаже: врь, ако му в природа такову тайну
одузела, нїе добродѣтель. — За то совестанъ
човекъ по овой се и управля, предпоставляюћи
себи то: да, ако плодъ нѣгове добродѣтели у
нечемъ по тайной промени и измене се у буду-
ће: неће се у нѣму променити видъ нѣгове до-
бродѣтели, кои ће добро потомство лако уви-

дити моћи, и съ похвалою опетъ подићи. И тако онда довольна награда бývá човѣку у вечномъ спомену за плодъ свое добродѣтели. —

По овой мени живота човечіе и нашъ праведный князь Лазарь, између прочи плодова свое добродѣтели оставіо е и красный плодъ нашу свету обитель Раваницу, кою такође пореченомъ судба тайне по природы промене нѣ поштедила. — Они остатцы зданія, т. е. града бывшегъ монастырскаго; она и садъ доста великолѣпность цркве, и оно положеніе дивногъ лета природногъ, на комъ монастырь постои, ясно сведочи: да е Князь само изъ єдине велике любви къ вери и величеству народности свое, све то онако великолѣпно подигао и устроіо, као што они остатцы дачасъ сведоче, незнаюћій и неотносећій се на то: да ће све ово будућность тайне промене у ништити до найниже худости, но имаюћій у виду, само плодъ добродѣтели свое у тимъ миломъ своемъ потомству оставити, а оно да види безпристрастно таковый, и буде кадро га у своіой важности и сталности одржати, и себи за примеръ и науку узети, плодове добродѣтели на славу свога рода подизати; у чему заиста и нѣ заостало му потомство, кое ће слѣдуюћій доказъ показати. —

Пунъ сожаленія, а у исто време и удивленія и радости, свакій правый Србинъ мора постати: кадъ види у истой задужбини Князя Лазара обители Раваницы, съ леве стране светогъ олтара, оне высоке и тврде одъ камена зидине,

као каквог' најтврђег' града, кое су садъ у по-
лакѣ порушене, и кое су сочинявале у едномъ
углу едну велику, а у другомъ едну велику и
едну малу кулу, и између њи дебело и високо
платно као каквогъ тврдогъ града, кое се по-
сле свудъ съ други страна око цркве продужуе,
на коме съ десне стране цркве и предъ њомъ
постое садъ ђелие; — после кадъ види онакову
цркву, кое великолѣпность, изъ почетка њногъ
бытія, да е князь особиту наклоность имао цар-
ски украсити, за споменъ будућегъ потомства
свога, ясно се види одъ туда; што е особитимъ
планомъ великолѣпны стары православны хра-
мова грчки сазидана: украшена по крову съ
петъ лепо сазыданы кубета, и сва съ ноля и
изнутра особитимъ вкусомъ зиданя и шараня одъ
камена; — и на послѣдску, кадъ погледи онай
дивный горovitый, особито природомъ украше-
ный предѣлъ, кои човека у неко обаятелно по-
ложеніе постави своимъ пріятнымъ изгледомъ и
положеніемъ, у комъ монастырь постои; нарав-
но — као што реко — да мора онда свакій пра-
вый Србинъ за све ово пунъ сожаленія за то
быти: што е сва ова красота, после паденія Ср-
біе подъ Турско иго, до у најтавный гробъ не-
знатности была понижена, тако: да су пастыри
стада своя у цркву затворали, и у реченымъ
зыдынама око цркве, порушенымъ одъ Турака;
и да е сва внутреность Монастыра была тако
затрпана порушенымъ зыдомъ, земљомъ, и ђу-
бривсмъ: да е све становиште Монастыра изгле-
дало, као најжалостніе место пустинѣ; — а пунъ

удивленія пакъ и радости према овога мора опетъ свакій правы Србинъ за то быти: што после онолики чемерны година, жалостногъ бытія Раванице, — као и целе Србіе — опетъ садъ иста изнова воскрешава, као права светиня Божества, добіяюћій свой првый видъ лѣпоте. —

Но питанъ е: одкудъ Раваница та, после готово 5. столѣтія свога жалостногъ и готово пропастногъ станя, опетъ садъ изнова добія свой првый видъ красоте и величине? — Ево ясногъ доказа о предреченомъ, да е данашнѣ потомство князя Лазара, избавившій се изъ подъ ярма робства Турскога, достойно умело увидити и почествовати, плодъ нѣгове добродѣтели, клонећи се на славу и величество рода и потомства нѣговогъ; — и по овоме и почело е исто нѣгово потомство іошть пре 60 година подизати Раваницу изъ жалостногъ нѣногъ станя по реченомъ. — Вѣрный народъ Србскій по ревности добры управителя свои, ома, како се мало избавіо изъ робства Турскогъ, почео е обнавляти запуштене и готово уништене остатке свете свое задужбине обители Раванице, изчистившій найпре изъ внутрености монастыра на-трпанный порушенный зидъ, землю и ѣубрину, — кое сведочи изпредъ монастыра гомила истога, као мало брдо изгледаюћа — на после сагради нешто ћелия за уживанъ калуђера, справи мало цркву, и надзида до нѣ изпредъ западный врата іошть као одну црквицу съ маломъ звонаромъ, у којой особитогъ благогласія садъ звоно има.

Но све ово одъ 6 година овамо много е напреднѣ постало, као и економія монастырска и приходъ; и то единствено съ правимъ, добримъ, и разумнимъ настояванѣмъ и управлянѣмъ данашнѣгъ Г. Игумана Діонисія Поповића. — Истый Гос. како е постао Игуменомъ Раванице, — као особите царско - србске задужбине — имаюћий чувства, у колико исто свето место за Србе важи, и у колико се то нѣга тиче за прославленіе: ома се постара, да му праву прву лепоту даде; те најпре све шаре камене съ поля и изнутра цркве очисти и оправи, и сву цркву лепо очисти и окречи, и савъ кровъ цркве тенећкомъ покріе; ћеліе доста лепе и велике сагради, као и више за Монастырь потребны стая; и на послѣдку, што е најважнѣ, и што све ово изложено доводи и увеличава: умножи у свима струка економію Монастырску, и тимъ утицай доста знатны прихода, како одъ стране различни производа земны, тако и одъ стране стоке учини, све своіомъ родолюбивомъ ревности, по чему данасъ Раваница красна и лепа постане, као што е готово и у почетку свомъ была. — И заиста, кадъ данасъ дође Србинъ на пооће-ніе и молитву у ову свету и царску свою обитель, као обаянымъ чувствомъ стане удивлѣнъ, гледаюћий око цркве оне порушене зидине (Руини) одъ толико столѣтія, изъ кои садъ као изъ некогъ пепела изникосе, т. е. иззидаше се лепе ћеліе и различне стае, међу којима као некій величественый фѣнискъ прекрасна царска црква узвишава се; после кадъ уђе у подру-

ме и различне став, и увиди у нѣма одъ различные добротѣ а вкуса вина, ракіе, учинѣны одъ мяса крилате животинѣ и стоке ѣстива, и различные раане, и то у великомъ количеству; као и у шталама лепи коня и говеда; онда му се заиста живо у чувству представи: да ѣ само едина родолюбива ревностъ и некористолюбива и нелицемерна желя кадра све то тако довести у свой редъ, изъ слабогъ и худогъ станя, по гласу оне пословице: „у добримъ рукама и триѣ цвета; а одъ невешти и гора плаче.“ — У кругу места и постояня наше свете и царске обители Раванице, были су и постояли и досадъ сви они изроди, и сва она средства, съ коима бы се могли было ово увеличаніе речено нѣно и давно пре учинити; но потребало ѣ къ томе было вѣрны, разумны, не користолюбивы, и ревносты нѣни управителя. — За то некъ даруѣ Богъ дугій животъ данашнѣмъ нѣномъ реченомъ управителю, кои све свое труде единствено на славу и величаніе нѣно вѣрно полаже депононѣно, и кои има и знаня и искусства начинѣ употребити да то буде, кое му застведочава до данаснѣ нѣгово за 6 година похвално управленіе нѣно, по коме се ясно види, и кое и онъ самъ изражава; „Да до смрти свое, све свое труде и силе единствено жели на то оддати, да споменъ свой у Раваницы остави, ако не у онолико, а оно баръ по примеру княза Лазара, као нѣговъ потомакъ и наслѣдникъ.“ —

По свему реченомъ, нѣ само было доста хвалѣномъ Гос. Діонисіи, да у оволико украси

и узвиси свету обитель Раваницу, као што му позывъ нѣгове дужности изискуе; но постара се садъ іоштъ више е у красити и увеличати, као старый царскій светый домъ, старе Србске славе, т. е. почео е зидати 1849 године великолѣпне ћелие съ леве стране цркве и изпредъ нѣ, кое ћеду іоштъ у толико красити Монастырь, у koliko му е досадъ было красанъ изгледъ, и кое ћеду подпуно одговорити, ти я одговарати имену оне царске обители, и нѣномъ првомъ опредѣленію. — Но питанъ е: одкудъ толики знатни приходи Раваницы, кои свему овомъ подпуно могу одговорити овако? — Казато е већъ, да хвалѣный Гос. Діонисіе, своимъ мудримъ и не користолюбивимъ начиномъ, подигао е економію монастырску богато у свима стукама; дакле приходи знатни исте економіе, то су ти, кои одговараю подпуно овомъ реченомъ узвишенію Раванице. — Овоме іоштъ и то служи похвално за помоћъ: што е овай Гос. Игумень своіомъ уметностіу пронашао неку стару Повелю, дату Раваницы одъ царства Рускогъ іоштъ одъ старине, коіомъ се дае засвагда одъ истога царства сваке године по нека прилична сума новаца на помоћъ; и што е истый Гос. исту Повелю знао у дѣйство привести, будући е толико година пре безъ икакве важности лежала у монастыру и готово хтела да се заборави и уништи; а садъ реченымъ поводомъ по свомъ опредѣленію приноси помоћъ светомъ дому Раваницы. —

За све дакле ова, колико добыва хвалѣный Гос. Игумень Діонисіе особито призреніе похва-

ле и чести кодъ свогъ рода; у толико іошть више: што онъ то никадъ ніе чинію и нечини безъ знаня народнѣгъ, коме све ясно дає познати, т. е. како монастырь напредує; одкудъ нѣгови приходи дооде; и за што се после разходи чине и колики; — и то све чини, осимъ што дає рачунъ годишньи своіой власти надлежной. — По овоме свомъ родолюбивомъ начину, позива често на празнике, и кадъ слави монастырь, изъ свега Ћупрійскогъ окружія кметове све и сву окружину прву Господу у монастырь на честь, гди после цркве и Божіє службе на обѣду кадъ буде: ясно имъ престава све, што є потребно за увеличати онай светый домъ Раваницу, као свою отличну царску стару задужбину. И ту имъ тако свою желю изјавившій: сви на такову преотличну ревность буду тронуті, и колико годъ кои могне болѣ, приложи онда на исто отлично дѣло. — У смотренію овога дочека гостбеногъ, похвале є достойно и то: што Раваница има данасъ за триста и више лица подпуну поставку трапезну; између кое до сто лица у свему отмѣну. И ово чести служи хвалѣногъ Гос. Игумена Діонисія. — „Ћмуже честь, честь!“ —

Примѣчаніє. Паметодостойно є у Раваницы: 1-во што є у цркви, съ леве стране кодъ певнице, оригинално изображенъ ликъ, у целомъ саставу тела, князя Лазара, и нѣгове супруге Милице, са трое деце, іошть онда: кадъ є князь Лазарь Раваницу саградію; и што и садъ у молераю цркве, плаво и златно, тако живо и кра-

сно изгледа, као да е садъ найфиніомъ фарбомъ и позлатомъ учинѣно. — 2-го Што има една стара, у пола порушена кула, у којој е Милошъ Обилићъ, по заповести Княза Лазара и Юга Богдана, затворио было деветъ Юговића за неко дуго време, збогъ некогъ нѣовогъ не уредногъ владаня. — И 3-ће што има ома иза манастира светогъ олтара една доста чудна и велика пещина камена, у којој стока манастирска пребива. — Дакле све ово служи ономъ понятію чувственомъ свакомъ правомъ Србину, когъ га живо увѣрава: да е заиста нѣговъ родъ величественъ и было, и да треба да буде. —

2.

Поречъ, а после Милановацъ, и нѣгова опасностъ између Бєрдана.

Изподъ Милановца край Дунава на $\frac{1}{2}$ часа места, гдѣ су садъ ливаде, башче, и нѣве Милановачке, и садъ постою остатцы развалина одъ кућа и остали зграда старе и доста знатне некадашнѣ бывше вароши Пореча. Ова варошъ, у време царованя Србски Царева Неманя, у најлепшемъ е своме цвѣту существовала, когъ е темень положенъ іошъ у време владаня Римляна надъ данашнѣомъ Србіомъ, коя се онда звала: „Долня Місія.“ — И не само да е тада Поречъ у едной вароши доста важну свою знатность имао; но и градъ доста повеликій и тврдъ што е у свомъ кругу край Дунава имао, кога развалине

и шанцеви у обрастломъ трію и садъ доста се знатно познаю, по коме су у внутрености шљиве посађене нешто, а нешто ливаде и ораћевине има. — Выше самъ пута, као учитељ у Мјалановцу будућій, у миломъ чувству опомене за нашомъ стариномъ Србскомъ, по овимъ развалинама Пореча жельно шатао се; и кога самъ годъ и іоле мало чуо причати о Поречу што: подробно самъ га испитао, по чему све, што самъ чуо и разабрао о нѣму, вѣрно овде по реду ставлямъ.

Поречъ добива ово своє име одтудъ Србскимъ изразомъ: што е по край реке великогъ Дунава. Народи Римскогъ царства, кои су основали Поречъ: другчіе су га именовали, коє име незна се у нашемъ народу; но само име: „Поречъ“ познато е, коє су му Срби наденули по реченомъ, кадъ су га подъ свою владу узели. — И као што е све на земљи не постојано, и некои тайной промени у будућность подложно; тако е и Поречъ после свога краснога и дугогъ существованія, сву свою славу и найманю сталность, текъ у познанству овога свога имена, и у виду одъ части неки порушени свои остатака изгубіо. — Да е пакъ Поречъ у црвомъ своємъ реченомъ стано постојо: сведочи и Исторія Неманъ Стефана краља Дечанскогъ, кадъ е воевао противъ свога зета Міяила Цара Бугарскогъ, за честь своє сестре Неде, и кадъ му е на позывъ ове войне, Жупанъ Никола Бућа, съ юнакомъ Кузмомъ Бориловићемъ, и одъ Пореча войску сакупіо. —

Случаи времена живота човечієгъ, сву стал-
ность людску на лицу земномъ у нечемъ или по-
све изменяю; тако и случай завоеваня Србіє
одъ Турчина измене прву сталность Пореча. У
биткама Срба са Турчиномъ много падне и по-
руши се Поречъ, по чему жители Пореча бу-
ду принуђени наћи себи станъ живота у ономъ
месту: гди су пре тога, живећи у Поречу, об-
државали свое польске потребе, као: башче, ви-
нограде, куће виноградске, и друге стає, потреб-
не за радню польску. Ово є место едно остро-
во на више Пореча 1 часъ и $\frac{1}{2}$ удалъно, у средъ
Дунава ома исподъ Ђердапа, доста повелико,
на комъ жители Пореча варошнцу єдну населе,
коя є после готово 5 столѣтія существовала
подъ истимъ именемъ Пореча, за то: будићи су є
жители Поречки, после паденія и порушенія у
речи стовѣгъ ныовогъ места Пореча одъ Ту-
рака, изъ нужде ратны гоненія населили по ре-
ченомъ. — Овако Поречъ у другой много ма-
ньой и слабій промени првогъ свога места суще-
ствовавшій готово за 5 столѣтія: измене се съ
овогъ другогъ свога места и на треће место. При
бывшемъ князу Милошу Обреновићу у Србіи:
жители овогъ другогъ места Пореча, а наро-
чито Г. Стефанъ Стефановићъ, данашњи Предсѣ-
датель Совѣта Княжества Србіє, а бывший онда
капетанъ и рођенъ изъ Пореча, поднесу мол-
бу Князу Милошу, да бы ѿ изселіо изъ оногъ
острова гди на болъ место, како бы могли и о-
ни временомъ напредовати са своимъ станъмъ и
положеніємъ животнымъ: будући су у ономъ остро-

ву были стесніни са своєю страна и у свакомъ смотренію за болъ напредованъ. Ово имъ Князь Милошъ одобри, и тако изселе се изъ острова Пореча наниже 1 часъ места растоянія на єдну равницу край Дунава, гди данасъ прилична варошица — у двапутъ већа, него што є была на острову — постои, подъ именомъ: Милановацъ, у место Поречъ, за то: што су тимъ почествовали ово одобренъ Княза Милоша, наденувши своемъ новомъ овомъ месту речено име, по имену найстарієгъ нѣгового сына Милана. — И тако нашъ старый и некада великій Поречъ, не само да изгуби свою красну и велику сталность места и положенія случаяма времена; но и име нѣгово изгуби се у сасвимъ другомъ виду и значаю. — У острову Поречу и садъ стою половна црква и старе куће.

Достойно є овде напоменути, како се и Милановацъ — наслѣдникъ Пореча — данасъ у великой опасности наоди, коя и нѣму са свимъ слабу и постояну сталность ясно обнадеждава. Ова се опасность состои изъ слѣдуюћегъ:

Велико се и дивно позоріє природе у време яки зима кодъ Милановца у страовитой сили испуњава. Као што є Милановацъ свудъ обколѣнъ высокимъ стѣновитимъ планинама; на истима таковый сильный снегъ напада кадъ су яке зиме: да готово свуда по хватъ читавъ буде дубокъ, а гди гди и по два; по чему са своєю страна затвору се путови, и тимъ свако сообраште-

ніе людско са стране къ Милановцу и крозь нѣ-
га престане. Само кадъ редко по гди кои Вла-
изъ планина тежкомъ мукомъ и са жертвова-
нѣмъ живота у каже се у нѣму, или ради свое
преко нуждне потребе, или по налогу Г. Срез-
скогъ Началника. А тако и пошта у найвећой опа-
сности пролази и долази, и то по толико часа после
свогъ рока. Выше пута саме суругѣе по дво-
ица узму бисаге поштанске на раме, и съ най-
већомъ невольомъ и мукокомъ свою дужность
поштанску овуда спроводе безъ коня. — И сву
ову тегобу, лако бы могли сносити Милановча-
ни до пролећа; врѣ надајући се исти: ома съ е-
сени све потребе кућевне набаве, коє їй могу
издржати до истогъ времена; но у найвећій у-
жась и очаяніе мораю се дати, кадъ само и по-
мисле, какова їй друга іоштѣ већа и горчія бе-
да неизбежимо може снаћи при овакимъ якимъ
зимама. Ова се беда состои у тимъ: крозь оне
планине, коє окружаваю Милановацъ, на више
нѣга 5 часа, тако силно и брзо починѣ тећи Ду-
наво крозь кршне и високе камените горе, и
преко грдны стена у внутрености корита свога:
да є брзина му подобна каквомъ сильномъ ветру
кои своимъ сильнымъ и буровитымъ дуванѣмъ,
све предъ собомъ понижава и руши; — а вол-
нованѣ (таласанѣ) преко стена грдны, подобно є
каковымъ колебаюћимъ се облацыма у време та-
когогъ сильногъ ветра. — Ова ужасна сила Ду-
нава трає до више Милановца на єданѣ часъ,
коя се имекує Турскомъ речи: „Ѣердапъ.“ —
Одавде наниже починѣ Дунаво тећи безъ надви-

шаваюћи га кршны и камениты гора, у чистомъ, и негди у много манѣмъ, а негди у полакъ силніемъ течаю, изподъ Милановца на четири часа, до места опетъ камениты и крпны гора, именуемы: „Стенѣ.“ — Тако течући далѣ Дунаво крозь ово стенѣ: истина. да нема ни они волній, ни полакъ оне брзине у реченомъ Ђердапу; аль узина и велико кривуданѣ у нѣма корита Дунава, главный є узрокъ ове горке и неизбежне опасности у речи стоеће Милановца; ерѣ, почемъ наступи снежна, мразовита, и яка зима, и почемъ почне одъ такове яке зиме ићи Дунавомъ и ледѣ; онда истый тераюћи речена сылна брзина Дунава више Милановца сильно до у исто стенѣ: тако се у кривудинама и великомъ теснацу овога згомила у рупу, да найдалѣ за два или три дана тако Дунаво натрагъ удари, да за неколико чяса за собомъ све равне предѣле до узвишены брда и планина у синѣ море обрати; — по чему и нашъ Милановацъ, у равномъ положенію землѣ край Дунава стоећи, овомъ страшномъ позорію Дунава подлегне, коє обично именує се: „успорѣ.“ — Но ни по яда небы было, да Милановацъ само таковый воденый успорѣ потопа; но ево іошть удвоєне и прегорчіє надъ свему томъ беде: што, кадъ успорѣ куће у Милановцу подави, идућій Дунавомъ ледѣ, може све такове порушити, у колико ій завати своимъ течаємъ, и тако прави просяци Милановчани могу постати! — Само неколико кућа на висини подъ планиномъ могу безопасне одъ овога остати. — Ужасно є и горко по овоме заиста ста-

нѣ Милановца, кое га сваке зиме у очаятелно и не избежимо положеніе доводи. Само га еданъ Богъ може сачувати одъ овогъ бѣдствованія страшила и позорія природногъ!! — Године 1845, кадъ е у полакъ текъ успоръ овай бѣсно: я самъ, као учитель у Милановцу будући, очевидаць быо, шта може ледъ съ Милановцомъ учинити; — еръ текъ у полакъ ово бѣснило успора, тако е око Милановца нагомилао ледъ: да су гомиле као нека брда маня взглядале! — На овай начинъ, кадъ е якій успоръ: може савъ готово Милановаць затрпати ледъ. —

Я судимъ да се ово може предохранити; еръ све на земљи подлежи подъ силу разума човечіегъ, и за средство помоћи нѣгове; само добре, истине благе ревностне, и не немарљиве волѣ некъ буде.

3.

Рођенѣ Милоша Обилића.

Народъ нашъ Србскій у Србій у Окружію Пожаревачкомъ и Краинскомъ доказуе по старини своіой: да е мѣсто рођеня Милоша Обилића было село Црнајка у Срезу Поречкоречкомъ окружія Краинскогъ, између Мирочки и Рудноглавски планина. Оца нѣговогъ и Матере име и презиме незна се; но само толико о Матери му се зна: да е была Еркиня, жена теломъ снажна и горостасна, по чему да е имала тако крупне и велике сисе: да ѿй е на рамена могла метути, и

низъ леђа мало обесити. Милошъ, рођенъ одъ овакве юначне жене: было е и онъ снажанъ и горостасанъ; и мати га е до самогъ седмогодишнѣгъ возраста доила, будући жена много млечна по реченой снажности своіой. И ово е — доказуе народъ — и было найвише узрокъ, по природномъ теченію надъ снагомъ човечіомъ, да е онако снажанъ и разуманъ было Милошъ. — Овако онъ снажанъ и здравъ рођенъ и одржанъ одъ матере свое у детинству, и после ступивши у возрастъ човеческу: за удивленіе буде чувенъ онда у целомъ народу Србскомъ; връ како младѣтъ будући: было е, не саамо између вршняка свои овдашњи Србски найснажный и горостасный: но и одъ свію готово найзрели юнака у целой Србиі; по чему свакій га е Србинъ имао радо видити, и съ нѣмѣ се састати. — У домаћимъ пословима своимъ, найвише се занимао съ подизанѣмъ доброгъ стада оваца; а найвише съ добримъ конѣима, одъ кои се прилично и обогатио.

Овако чуваюћи едномъ Милошъ стадо свое оваца у своимъ ливадама, на по часа далеко одъ свогъ села: спавао е подъ некомъ тополомъ у ладу, у кою е задео было свой гвозденый Буздованъ съ перама, кога е свагда са собомъ носио по ондашнѣмъ обичаю юнака Србски. Ова топола подъ коіомъ е Милошъ спавао, іошть съ две близу нѣ тополе велике, доказуе народъ: да е све до Кара-Ђорђевогъ времена на истомъ месту стаяла; а и данась да се познае панѣмъ,

за и свиту му: сви се ^июй се тако яко зачу-
де, да међу собомъ почну говорити: „за дивно
чудо, да грдне жене као какова кобила!“ — И
ово после, почемъ в Князь одвео Милоша за
войника, даде повода, да га прозову: „Кобили-
ћемъ,“ кое после, пошто в Милошъ у велико
достоинство кодъ Княза ступіо за своя юначна
и добродѣтелна дѣла у военной служби, буде у-
глађено: „Хобилићъ, или Обилићъ.“ —

Примѣчаніе. Ево ясногъ доказательства
къ недостатку наше Србске Историје, о поста-
ню Милоша Обилића, као најславниегъ старогъ
Србскогъ юнака, коме праведно свака похвала
и слава пристои се оддати одъ свакогъ Србина,
за онолика нѣгова славна и юначка дѣла за бла-
го рода свога, кое га в и узвисило у животу
свомъ изъ онакогъ станя, до високогъ степена
господства, даже и до зета царскогъ. — И че-
му можемо найвише веровати о нашой старини
србской, као причаню о томе нашегъ народа,
кои то добива наслѣдно одъ свои прадедова,
дедова и отаца.

4.

Постанѣ Монастыра Тумана.

У окружію Пожаревачкомъ среза Рѣчкоз-
виждскомъ постои еданъ монастырь, именуемый
Туманъ, у едной дражестной долини планина
Голубачки, доста малый, но важанъ по постаню
своемъ и по своимъ прилично богатимъ шумама,

ливадама, сеяћимъ земляма, пашама и воденицама. Овай монастырь, по причаню народа Србскогъ о своіой старини, постао е слѣдуюћимъ начиномъ: Милошъ Обилићъ, будући войникъ кодъ Князя Лазара, временомъ дође и досамогъ войводскогъ чина, и зетъ Князя постане, за своя найотличнія и юначнія дѣла онога времена у биткама, и за добродѣтель срца свога. И овако поставши войвода: даде му Князь подъ нѣгову владу савъ онай предѣлъ гди се родіо, границомъ узъ Дунавъ до векогъ Градишта, и одавде узъ реку Пекъ и Млаву преко планина омельски изъ подъ Мироча планине до Дунава. После Милошъ обдржаваюћи ово свое войводство: између прочи свои дворова и кула, што е кое гди саградіо, сагради и еданъ дворъ, у едной бывшой у оно време варошицы у планинама Голубачкимъ съ по часа растоянія места одъ Голубца, залюбивши се у красный и природомъ обогаћеный съ лепимъ шумама, ливадама и водама предѣлъ око исте варошице, коя временомъ после, заедно съ Милошеvimъ дворовима разрушена противнымъ кое каковимъ случаевима: садъ само на нѣномъ месту едно мало сеоце постои, подъ именовъ: „Двориште,“ збогъ порушены у речи стоећи Милошеви дворова. — Милошъ, саградивши ове свои дворове у реченомъ месту: свегда е готово у нѣима пребивао, ради пріятногъ предѣла, и отвореногъ граничногъ места Дунавскогъ; а найвише за любовь доброгъ лова свакояке дивячи, коя се онда у мложини онде надила, будући планина празна и ненаселѣна съ

млогимъ жителяма, као садъ. Изъ ове любви, Милошъ начини себи и єдну купалницу у планини више речены свои дворова на по часа места, издубивши е у єдној рупи каменитој, више коє єдна речица течући: съ висине камена у ню пада, и после изъ нѣ долѣ отиче. У овой своіой купалници, Милошъ се често купео, чега ради и назове се исто место: „Милошева Баня,“ коимъ именомъ и данасъ именує се, и остатакъ нѣнѣ зида и лепо издублѣне у камену рупе знаменито постои.

Єдномъ Милошъ купаюћи се у овой своіой купалници: зашупти нешто по лишћу више нѣга у планини, на кои шуптъ пусти кодь себе имаюћу стрелу, мислећи, да є какова дивлячъ, и да є улови. После пође къ месту кудъ є стрелу пустио; но кадъ дође тамо: изневери га надежда, и нађе само неколико капљи крви, по којој позна, да є нешто морао само мало ранити, и не совршено устрелити; за то ома пође трагомъ кудъ є ранѣно бегало, и изъ ране му крвь капала, у намѣри: да бы га могао ома наћи, по чемъ падне гди мртво одъ савладаня отрова стреле, и да се не бы тако изгубило, не траживши га ома. Овако Милошъ идући брзо по трагомъ крви ранѣногъ: дође наскоро и до самогъ места, гди є ранѣно одъ савладаня отрова стреле пало. Но у єданпутъ нађе се у највећемъ чуду и сожалѣнію, кадъ у ранѣномъ увиди пустиняка Зосима мртва лежећа, кои є онда у єдној пећини и данасъ именуємой Камени-

цы живіо, съ четверть часа разстоянія одъ санданѣгъ Монастыра Тумана у планини, и у нѣой свой животъ пустиньическій и постнической проводіо, дошавшій ту изъ Сіантски Монастыра, збогъ чега е онда по целой Србіи одъ народа као светый чувенъ и у важаванъ быо, кое е Милоша найвыше и тронуло сожалѣніемъ и чудомъ, што е оваковый грехъ невино учиніо, убити праведника Божіегъ. За то, да бы се по Христіанской своіой дужности оправдао предъ Богомъ за оваковый великій, но нехотичный свой грехъ, и за покаяніе у томъ, даде ома на ономъ месту, гди е пао мртавъ Зосимъ, гробницу саградити, и у ню истога съ наймогучніомъ своіомъ отличностѣу по закону христіанскомъ сараніо. После ома почне зидати и цркву надъ гробницомъ, окрчившій найпре сву шуму и каменяръ око нѣ за просторъ места едногъ, на комъ бы могао еданъ Монастырь постояти; будѣи е у оно време на истомъ месту сама пустиня съ великимъ шумама была, безъ икакового и вайманѣгъ обиталишта човечіегъ и пута. — Овако Милошъ зидаюћи цркву надъ реченомъ гробницомъ, съ намѣромъ да Монастырь калуѣерима оснуе: изненада дође му писмо одъ Князя Лазара, у комъ му е Князь говоріо: „Тумани задужбину; но дођи ома у Крушевацъ, да се што пре посоветуемо, оѣмоли на Косово противъ непріятеля иѣи чинити задужбину, браћеи царство и отечество одъ пропасти.“ — Милошъ на ово, слѣдуюћи вѣрно налогу Князя и Цара свога, за любовь свога милогъ оте-

чества, коя га е свагда ватрено одушевлявала: похити што пре у Крушевацъ Князу, и прекине речено дѣло свое цркве надъ гробницомъ Зосима, кою е већъ до крова подигао быо, съ намѣромъ томъ: да, докъ се врати изъ Крушевца, исту свою задужбину сасвимъ доврши. Но после почемъ оде у Крушевацъ, и одавде на Косову погине: остане му речена почета задужбина не довршена. Народъ после околны, уважавающій добро дѣло свога бывшего дичногъ войводе Милоша Обилића: настави далъ градити речену цркву и задужбину нѣгову, и тако наскоро доврши и украси исту, и око нѣ Монастырь подигне по основаню Милошевомъ, у комъ после калуђери се стане, и Богослуженіе дѣйствително постане. После даде се поводъ, те наименованъ буде одъ народа истый Монастырь: „Ту-манъ“, изъ узрока, што е по горереченомъ Князь Лазаръ казао Милошу: „Гумани задужбину, и т. д.“ и онъ ома ту манію; — по чему и данъ данасъ тако се именуе. И колико е народъ изъ уваженія реченогъ наставио и довршио предименовану задужбину Милошеву; у толико е више то учинію за то: што се иста относила на прославленіе онога убіеногъ невинно одъ Милоша праведника Божіегъ Зосима пустиника, кои е, као што е напредъ речено, одъ народа за светогъ уважаванъ и држанъ быо за своя посническа и праведна дѣла. И за то и данъ данасъ народъ съ великимъ усрдіемъ долази сваке неделѣ и празника у истый Монастырь на поклоненіе реченомъ гробу Зосимовомъ и на

молитву; и кадъ пође у нѣга: а онъ вели; „ай-демо светомъ Зозиму у Туманъ.“ — Свему пакъ овому ясно доказателство да е и то: што свакій путь и садъ священникъ у истомъ Монастыру при отпусту свакогъ Богослуженія поминѣ Зосима овако; „и Преподобнаго Зосима Синаита;“ — и што за цело Богослуженіе народъ на изменце предъ гробницомъ Зосимовомъ клечи, и на ню се наслоня. — И све ово целимъ народомъ окружіа Пожаревачкогъ и пекомъ частіу Крайнскогъ тврдо се почитуе и признае, чему самъ я самъ собомъ очевидный сведокъ, као учитель будући 2 године при Монастыру Туману.

5.

Звиждъ.

У окружію Пажаревачкомъ више Монастыра Тумана, граничећи рекомъ Пекомъ довише Горнѣ - Крушевице изподъ Нереснице села, има еданъ врло диванъ предѣлъ съ узвишенымъ горовитимъ и стѣновитимъ планинама, и у нѣма съ врло краснымъ и богатымъ долинама, кои се именуе: „Звиждъ.“ — Ово е име постало по казиваню ондашнѣгъ народа одъ слѣдуюћегъ случая: У предѣлу овога Звижда близу кодъ села Дубоке има у планини една доста чудесна пећина, коє су уста преко 30 аршина у ширину, и преко 40 арш. у висини пространа. Ова пространость дугачка е унутра до 100 арш. одакле после укаже се у полакъ маня и тавнія, и предъ

нѣомъ едно езеро, кое е широко као пеѣина, а тако и дугачко; но дубљина му е тако велика, да се дно незна никако гди е. Одъ езера овогъ пространостъ пеѣине велика е готово као и у почетку, коя тако у внутреностъ далѣ држећій мало: постае гди у полакъ маня, а гди-гди и више маня. Дужина пакъ пеѣине, овимъ начиномъ протеже се далѣ чакъ до Дунава на 4 часа места разстоянїя, крозъ високе стеновите и горовите планине, гди близу кодъ села Брнѣице има друга свои уста, шириномъ одъ 3 аршина а высиномъ до 5 аршина.

О овой пеѣини доказуе се: да е у време Княза Лазара живила една страовито велика царска змїя у нѣой, коя е често по свомъ обичаю излазила на полѣ изъ пеѣине, и као ради свогъ некогъ увеселенїя тако яко звиждала: да їой се на 8-мъ часа места далеко чуло звижданѣ. — Милошъ Обилићъ, будући войвода у речи стоѣћегъ предѣла у оно време: често е по истомъ предѣлу проодаво се ради доброгъ лова, и надгледиваня свога стада оваца и коня, кое е у великой мложини у истомъ богатомъ предѣлу обдржавао. У овомъ свомъ честомъ проођаваню по истомъ богатомъ предѣлу, свагда е имао обичай звиждукати, особито кадъ се за што чудїо, кое е тако ясно и снажно могао употребити као юнакъ: да е свакїй, кои га е годъ чуо, морао се чудити онаковой сили звижданя, као да бы сама речена змїя звиждала. — И тако одовудъ — особито одъ звижданя речене змїе — даде

се поводъ у народу, да се назове реченый предѣлъ Звиждъ.

Примѣчаніе. Народъ нашъ у Окружію Пожаревачкомъ съ увѣреніемъ доказуе: да се у реченой пеѣнини у време Кочиногоъ рата народъ сакривао одъ насилія и ратногоъ гоненія Турскогъ, и крозь нсту пеѣнину одъ Млаве реке и Пека бегао къ Дунаву за Аустрію.

6.

О постаню града Голубца.

И младо и старо у народу Среза Рѣчко-звиждскогъ окружія Пожаревачкогъ доказуе: да е овай градъ зидала Ёрина, много позната свему народу нашемъ Србскомъ и Бугарскомъ у царству Турскомъ као Деспоткиня, и сестра Виде такође Деспоткинь, коя е зидала Видинъ по доказиваню народиѣмъ; и за то се и именуе Видинъ, одъ Виде што е зиданъ. — Овако Ёрина као Деспоткиня у време свогъ живота будући, и реченый градъ сазидавшій: сазида и едну кулу съ оне стране Дунава прама истогаъ града, за кою одъ града преко Дунава скопча еданъ ланацъ, коимъ е пролазеће Дунавомъ лађе уставляла, и ђумрукъ одъ нѣи наплаћивала. — *

*) Изъ овога краткогъ доказанія народиѣгъ о Ёрини, сестри Виде Деспоткинь, ясно се увиѣа; да е Ёрина имала неку часть владе и съ оне стране преко Дунава по чемъ е могла зидати кулу прама Голубца съ оне стране Дунава. — И да е пакъ Ёрина зидала Голубацъ;

Истый градъ стои изподъ велики Голубачки планина край Дунава на едномъ високомъ подгорию каменитомъ, у самомъ почетку каменитотесногъ устія речены планина, гди у нѣи Дунаво утиче изъ равниці изподъ великогъ Ррадишта. Зидови, капія, и 8-мъ кула овога града, іоштѣ стое и садѣ у своіой тврдости тако: да ни требіи талѣ нису опали и порушили се. Између ови кула, има две куле доле изподъ града кодъ капіе, коє су Турцы зидали, кадѣ су истый градъ пре сто година обдржавали; и у єдної одѣ нѣи види се и садѣ узиданѣ у среди зида споля єданѣ округло и широка одѣ 4 педля каменѣ, кои значи: да є оноликии лебацѣ вредіо 3 паре онда, кадѣ су Турцы почели обдржавати градъ. — На врѣ града међу кулама реченымъ има єдна округла кула на подобіє шешира, по чему се и именує: „Шеширь-кула,“ у коіой є Єрина свою стаю држала. И како у овай, тако іоштѣ у две три куле, налази се и садѣ стрела, неки частіи оружіа, ситне проє, и други коєкаковы ствари гвоздены, бакарны, и земляны за потребу човечеку. Између кула у внутрености гра

сведочу старе куле истога града одѣ стране планине, коє су у свему подобіє кулама града Смедерева; а народѣ нашѣ довольно доказує: да є са мужемъ своимѣ, Ђурђемъ Бранковићемъ, Єрина Смедерево зидала. — Народѣ нашѣ и то доказує: кадѣ є Ђурђе зидає Смедерево, да є одѣ Голубачки планина до Смедерева човекѣ до човека стаю, и каменѣ преносіо за зиданѣ; — па после ома да є Єрина сазидала Голубацѣ, као за стражалнии градъ край Дунава на граници своє владє. —

да никаква нема места такововогъ, на комъ бы могла кућа или стая какова постојати; но сами великій каменаръ е по целомъ яко стрменомъ простору внутрености, између кога човекъ пеняюћий се одоздо горе Шеширъ кули, и доле опетъ силазећий: мора све пузећи вреко ситны истрошени каменчића и песка ићи; особито гди се у исто време мора и страшны — гдикой велики и дебелы као рука — змія бояти. Само изванъ кула доле кодъ града — и то съ едне стране — има една по доста велика равница край Дунава између планине, на којој су жители куће свое и проче зграде имали, одъ кои и садъ доста знаменити остатцы виде се. Амамъ и Цамія Турска на истой равници и садъ стое готово у полакъ у својој тврдости. По край стеновитогъ реченогъ предградія, на коме е одъ речене равнице, до врѣа горе градъ устроенъ, неможе се другоячѣ проћи, но по Дунаву, кое низъ само исто предгоріе дубоко тече. И изъ узрока, што е на овакомъ кршномъ и стеновитомъ предградію сазиданъ градъ, као на каковој грани: Брина га е наименовала за то „Голубацъ,“ кадъ га е сазидала и видила, говорећи „башъ ми е лепъ као Голубъ на грани.“ —

Съ друге стране града, изподъ Шеширъ куле, изъ стене предгорія извире една дивно пріятна вода, и сасвимъ стрмно доле у Дунаво отиче, кою су грађани са потребу своју у потребљивали; а мало далѣ изподъ овога извора, близу край Дунава, изподъ едне стене, има ед-

на рупа, широка съ два аршина, коя често изъ себе блюв воду, и коя по искустиу люди ондашњи нема никако дна; и ако га има: то мора да е далеко доле на две стотине и више аршина; по чему и именуе се иста рупа: „Бездана.“ — На три корака далеко одъ исте Бездане къ Дунаву, тече изрядна вода изъ песка; по чему дае се примѣтити: да мора иста вода да истиче изъ Бездане некимъ каналомъ крозъ каменяръ и песакъ, будући да Бездана одъ уста свои доле ниже на два аршина пуна е воде; и само кадъ стане изъ себе блювати воду: онда іой се иста чудесно преко уста пресиплѣ. — Доказую ондашњи стари люди; да е пре некогъ времена, при обичномъ свомъ блюваню воде, изблювала Бездана и коноплю потоплѣну.

Има іоштъ неколико поточића близу ту кодъ града, кои се одозго изъ планине изливаю, и преко каменяра доле у Дунаво у тичу. По овимъ поточићима, одозго сврѣ каменя, преко кои они теку, вата се увиду као жабнякъ нека маовина, изъ кое после леже се она убиточна мушица, одъ кое стока цркава. У овомъ истомъ виду леже се ова мушица и съ оне стране Дунава, кое съ обе стране свега места држи у дужину на два три часа, а у ширину колико страна планине одъ Дунава држи. Оваки поточића на истомъ месту има мложина; и осимъ нѣи, іоштъ у две три пећине, кое су изнутра водене, леже се иста мушица, кое ясно доказуе: да се она, кромѣ на воденомъ месту, не може ни-

нако другоячіе леѣи. И ни на коимъ другимъ месту нѣ се до данасъ дознало, да се леже ова мушица, но на овомъ око Голубца; по чему съ добримъ настояванѣмъ, могло бы се средство употребити, за истребити ову убиточну животию. Средство пакъ у томе нѣдно друго неможе се употребити, но да се съ чимъ она вода отрує, коя преко легла исте мушице тече, коимъ бы отровомъ іошть у яету се мушица отровала, и тако се утаманима. Друга каква средства, да бы се употребљивати могла за ово: неда се ни помислити, а камоли удѣйствовати; ерь положеміе места врлетногъ и каменитогъ, преко кога речени поточиѣи течу, свакомъ другомъ искуству найтврѣу границу полаже. — Причаю ондашнѣи люди: да є Аустрія пре неколико година оловомъ залила была ону пеѣину съ Аустрійске стране, изъ кое се найвише ова мушица рои; но и то є излишно было, будуѣи да є се олово све распало, и наполь изъ пеѣине искочило, почемъ се мушица разроила.

У исто време, кадъ є Аусрія ову пеѣину оловомъ залила: онда є — вели овдашнѣи народъ — и Србію пре две три године одъ Турчина отела, и нѣомъ завладала; и не имаюѣій удобна места у реченомъ граду Голубцу седити са жителяма своима, и судъ свой устроити: устрои истый одъ речеиогъ града Голубца на трагъ край Дунава на по часа места растоянїа, на єдномъ равномъ и доста удобномъ месту, гди после цркву и школу сазида, и све жителѣ изъ

града Голубца изсели, и на истомъ месту насели, кое после назове се: „Новый Голубацъ,“ — а у речи стовѣій градъ: „Старый Голубацъ;“ — по чему и данасъ се тако у околномъ народу оба именую. — Срби, пошто се овако изселе у Новый Голубацъ, сазидаю и они себи цркву као и Немцы, кою после Турцы, почемъ отму опетъ одъ Немаца Србію, до темеля сруше, као и Немачку, и сва друга зданія судейска и школска, одъ кои край Дунава и садъ се остатцы и темельи виде. —

На истомъ месту, гди е садъ Новый Голубацъ, и више иѣга на едной равной и великой одъ 4 милѣ поляни, было е у време Римскогъ царска знаменитый градъ, когъ остатцы и данасъ се знатно познаю. И по целомъ простору речене поляне, и доле око Дунава, налазе се и данасъ стари бакрены сребрны и златны новаца, прстена, и скупоценны каменя, изрезаны съ онымъ особитымъ и дивнымъ художествомъ Римскимъ, кое све показуе великолѣпіе истога града у време оногъ силногъ владаня Римскогъ. За све ово найвише сведочи гробница Римска на сводѣ зидана, коя се нашла 1842 године, кадъ су Голубчани копали за цркву кречану, и тада у истой гробницы нашли еданъ као ибричиѣ одъ туча, еданъ златанъ ланацъ, и онѣму висеѣій еданъ изрезанъ Римскимъ словима скупоценный камень, две гривне, три прстена, и едне минѣуше, све одъ злата, као остатцы одъ иструлогъ тѣла неке Римлянке богате, коя е ту саранѣна

была. — Одъ западне стране реченогъ старогъ Римскогъ града, има еданъ потокъ, кога ондашнѣи жители зову: „Смрадый потокъ,“ изъ узрока, што веле: да е у оно време, кадъ е градъ истый разоренъ, тако многи люди поубіяни и бачени као стрвине у истый потокъ: да кадъ су се усмрдѣли, целогъ оногъ предѣла савъ воздухъ за много времена смрдѣо е одъ нѣхъ. —

7.

Постанѣ Монастыра Горняка.

У Окружію Пожаревачкомъ, Срезу Млавскомъ, има едно село Шетоня, лежеће у низкой едной красной долини, коє никако нѣ было у време цара Лазара Гребляновића, по казиваню ондашнѣгъ нашегъ народа Србскогъ; но само да су были на месту истогъ села, и около нѣга, красне увеселителне ливаде, са шумицама и прѣятнымъ водама, као што и садъ око села постои. Одавде се узвишюу не далеко на пуный часъ места растоянѣя планине ждрелске, много высоке и стеновите, крозъ коє по средъ ждрела теча река Млава изъ Омоля, и у коима се у старо време пре четири петъ столѣтѣя налазило различитогъ рода дивлячи у великой мложини; а у саданя времена, као будући исте планине више обраћене и населѣне людма; скоро сва се та дивлячь затрла; само налазисе одъ части Медведа, Српа, Ёлена, Лисица, и т. д. — Узъ Млаву пакъ, ома у почетку чудесно — камени-

тогъ и горовитогъ устія ждрела, виду се и садъ готово у половини тврдости свое капіе и куле, коима су затворали ждрело Дрманъ и Куделинъ, кадъ су у неко време пре владали са целимъ Омолѣмъ и Поречомъ до Дунава и Голубца. Више капія ови има на планини еданъ градъ полованъ, кои се именуе донѣи, у коме су Дрманъ и Куделинъ, као и кодъ речены капія чували стражу силомъ войнства, да небы нападами на нѣи могли ући у државу нѣину: будући да су ту као врата, улазећи у Омолѣ и Поречъ одъ подне; па за то се и именуе Ждрело. Мало више одавде узъ Млаву на два часа разстоянія, быо е опетъ еданъ градъ, знаменитый и тврѣій одъ донѣгъ, когъ остатцы и садъ знатно существу, и кои се звао горнѣи, по томе: што е мало више горе узъ Млаву одъ донѣгъ устроенъ, на едной високой и врлетной каменитой чуки пеѣинастой, у коіой има една такова пеѣина: крозь кою се може — пошавъ одоздо горе на чуку — пространо проћи, и кое доня врата починю съ едно два хвата више одъ данашнѣгъ Монастыра Горняка. У овомъ горнѣмъ граду обитавали су Дрманъ и Куделинъ, и у тврдимъ каменитимъ тавницама завоеване робове држали.

Князь Лазаръ Гребляновићъ, изъ любви за добримъ ловомъ дивячи, и за увеселителнымъ и дивнымъ предѣлима овимъ Ждрелскимъ и Млавскимъ по предреченомъ, често е долазіо ту са своіомъ свитомъ, гди е свагда станъ свой држао на месту реченогъ села Шетонѣ. Вре-

меномъ, за споменъ овога свога честегъ долазка ту, награди цркву и село на истомъ месту, кое наименуе Шетонъ, за то: што е онъ ту често долазио ради шетнъ и увеселителногъ лова. — Долазећи овако онъ ту: пошлѣ едномъ неке одъ свите свое, да му лова донесу изъ Ждрела. Ови кадъ на ово оду у Ждрело, и почну ловитву по планини око горнѣгъ града, викајући по обичаю: на ову вику уеданпутъ виде човека гола бежајућа предъ нѣма, у комъ познаду дав пустинякъ. Они га викну да стане, и да иде съ нѣма у станъ кодъ княза; но онъ имъ на то одговори: да онъ по дужности свога живота, не може никако ићи изъ планине; но ако бы ко одъ христіана желіо съ нѣме састати се: да ће онъ ту любовь искрено учинити, по чемъ му се найпре даду какове старе альбине, да се обуче, и да нѣ го, будући га е стыдно голу изићи предъ христіанина. — Они му на ово ома даду дугачку альбину, при себи ямајућу, да се обуче, заказавши му, да се никудъ не макне оданде, докъ они не яве за нѣга Князу. На ово пошлю едного између себе Князу, да му яви за овай догађай. Овай кадъ дође кодъ Княза, и яви му шта се и како догодило: а онъ ома радостно спреми се, и пође у планину да види пустника, као Божіегъ служителя. Дошавшій тако близу горнѣгъ града, на едно равно место кодъ Млаве, даде ома предасе довести пустиняка. Овай кадъ дође кодъ нѣга, нехтене му прећи преко Млаве, да бы му башъ предъ очи стао, стидећи се тога изъ учтивости побожне свое велике; но съ оне стране Млаве

на питанѣ покаже Князу: да му є име Григоріє, добившій исто у постриженіє монашескогъ чина у Сінаитскимъ Монастырима, одакле є и дошао у Србію, за єдно са Зосимомъ пустынникомъ, постившимъ се онда у оно време у пещери планине саданѣгъ Монастыра Тумана; и да жи- ви постнически у єдної пещини близу горнѣгъ града. — (Кои и сада постои.) После и више ту проповедавшій Князу о своемъ монашескомъ животу, и о желїи, како є радъ, да бы могао како по милости Христїанской устроити ту є- еданъ Монастырь; у милость дотле доведе кня- за, — по природной му у томе бывшой накло- ности — да га запита: „гди имашъ желю да ти я саградимъ Монастырь?“ — Григоріє на ово од- говори му: да има волю изподъ горнѣгъ града край Млаве, кодъ нѣгове пещере, да му сагра- ди Монастырь. Князь на ово ома драгovolьно соизволи, и после за кратко време сазиди да- нашнїи Монастырь Горнякъ, кога украси са сви- ма потребама, и придода му за обдржаніє мно- ге околне землѣ, коє писменомъ и печатомъ сво- имъ царскимъ потврди, и даде, да таково по- тврѣненіє Монастырь при себи засвагда чува, коє се и данасъ при Монастыру наоди. Сazi- давшій Князь и устроившій овако реченый Мо- настырь; назове га именовъ; „Горнякъ,“ по то- ме: што є кодъ горнѣгъ града. Григоріє, добив- шій овако по желїи са свима потребама снабдѣ- венъ Монастырь: ома, съ найсовершеніомъ цѣли свога светогъ правила Монашескогъ, почне се тако трудити: да за кратко време собере при-

стойно число братства, и дивно чувенъ буде у целомъ Србству онога времена. И увеличавшій овако истый свой Монастырь у свима обредима, до између првы Србски Монастыра ондашнѣгъ времена: умре у нѣму, и по жельи буде сара-нѣнъ у капели предвратія цркве са сѣверне стране, гди и данасъ блажено му тело почива.

Примѣчаніе. Оно место гди се Князь съ Григоріемъ разговарао преко млаве по пред-реченомъ, именуе се и данасъ: „муча тишина.“ — Нашъ народъ ондашњи доказуе, да се исто место именуе тако за то: што Григоріе, кадъ се разговарао съ Кнѣземъ преко Млаве, и ове ука превалуюће се воде преко каменя, сметала му разговору, рекао е истой: „Мучи Млаво. да ми се чисто разговоръ разбира!“ — И на ово што е ома сва она ука воде умукла. —

Паметодостойно е и то кодъ Манастыра Горняка, блазу доле низъ Млаву: што има едно равно место край Млаве, између високи стено-виты планина, кодъ кога у одной стени има една врло изредна пећина, именуема: „Благовѣщеніе,“ кое зидъ, и у нутра молерай, више одъ половине знатанъ е. На самой пакъ истой равниці, виду се знатне развалине одъ цркве и други зданія, коя е, по казиваню ондашнѣгъ народа, іошъ у време Неманића зидана одъ Св. Саве, Арсенія, и Максима, Архієпископа Србски, у којой су они свое Архієрейске утваре чували съ настояніемъ калуђера; по чему се и данасъ исто место именуе: „Митрополія.“ —

Постанакъ Њестреѡла (остречкогъ Ёзера).

У области Турскогъ царства у Европи, у пашалуку Солунскомъ, близу кодъ вароши Водена, лежи езеро Њестреѡлъ, коє се одъ Водена у дужини къ западу протеже до двадесетъ и четири сата дугачко, а гди-гди текъ два сата широко, између велики свудъ у околѡ планина, и коє є овимъ случаемъ постало, по казиваню нашегъ народа Србскогъ и Бугарскогъ:

У време царствованя србски Царева Немања, на истомъ мѣсту реченогъ езера, близу края дужине одъ запада, у по среде долине планина, обколяваюћи и држећи у себи езеро, была є єдна варошъ доста знаменита, коя се звала Острецъ, и у коіой су пола Бугари, а пола Срби обитавали, найпре подъ обласчу Бугара, на после Срба. Свето до долаза Турчина у Европу. И кадъ є Туринъ већъ отео быо одъ Грка нѣка мѣста, и почео завоявати нѣке предѣле србскогъ и Бугарскогъ царства: были су у истой вароши Острecu нѣки братъ и сестра, врло богати, неимаюћи ни отца ни матере, кои за душу отцу и матере договоре се, да какву задужбину обое, свако за се, учине. На коє сетра, по свомъ христіанскомъ закону, почне да зида цркву у вароши, и єдну кулу далеко изванъ вароши у планини, по обичаю богаты людіѡ ондашнѣгъ времена. Братъ на ово рекне сетри:“

Премъ да ми е по дужности христіанской прече, да цркву сазидамъ, или што друго да учинимъ, задужбину чинеѣи; но предвидѣи, како ће намъ на скоро време доѣи, да ће Турчинъ и нашу варошъ освоити, коимъ ће случаемъ сва слава христіанска, у задужбинама, и другимъ редовима по закону чинѣна, разрушити, као и сама твоя црква; за то волимъ едну цамію сазидати, кою знамъ да Турцы неће разрушити; но іоштъ ће ме благословити, и тако ће после на много вѣкова моя задужбина цвѣтати. А да бы и одъ самы Христіана иста цамія почитована и чувана была: узидатѣу у зидъ, унутра у цаміи, нашега светога Пантеліе икону, и надъ нѣомъ ѣу написаты проклетство турскимъ и србскимъ словима: „да свакій онай буде проклетъ, кои исту икону одавде извади.“ Сестра на ово опетъ одговори брату: „Ты зидай и чини задужбину шта ти е воля; а я што самъ почела чинити, хоѣу и да у учинимъ; пакъ ако знано не буде людина, бытѣе Богу.“ И тако после краткогъ времена, учине свако по своіой воли задужбину: сестра сазида цркву у вароши и кулу. као што е почела; а братъ, не далеко одъ вароши, у истой долини, на врху едногъ подгоріа, готово високогъ као и околне предречене планине, сазида цамію, као што е и казао.

У исто време сушествованя предречене вароши, текла е покрай нѣ една рѣка, коя е на далеко два сата одъ вароши, падала у едну пропасть земну, подъ великомъ стѣномъ едне пла-

нини, и коя и данасъ изподъ куле у єзеро утиче. Више речене пропасти, на планини были су особите добре паше за стоку, гди єданъ житель варошкїй, одма више пропасти, сагради себи єданъ станъ за овце. Други пакъ стану га за то укоравати, што є онъ самъ на онаковомъ добромъ мѣсту саградїо станъ, и почну да му га разваляю. Онъ, за недати нѣма свою муку и трудбу покварити, а и добро мѣсто му онолико за пашу неотети, кое є онъ веѣъ првый за свое узео: стане се противити. Ови опетъ, за испунити по свомъ простоумїю свое намѣренїѣ, стану нѣга, и нѣгове чобане бити, и на силу станъ разграђивати. И тако мало помало свађаюћи се, у такову наипосле ярость дађу, да деветъ нѣи мртвы убїены буду. Чувши ово старешине вароши: одма са осталимъ жителяма ту дотрче, да виде оно жалостно позорїє себичности и лудости; и кадъ дођу тамо, и разуму одъ єдногъ чобанина, кои є ту близу чувао овце, и савъ горенаведєный случай мртви видїо и чуо, пита є и како є съ нѣима было, и кое исте мртве побїо, и кудъ су исти после побѣгли: одма пошлю за нѣима што може бити брже потеру, те їй у хвате и окую, и у тамницу метну; а оно мѣсто пронађу после да є проклето, збогъ оне ту на близу пропасти, збогъ кое се и она погибель жалостна людїй случила; те за то заключе, да сви варошани, све свое овце одма пострижу, и съ ономъ вуномъ да пропасть ону за гуше, да бы се съ тымъ проклетство оданде одбыло, и нѣима зла пенаносило. На ово варошани драго-

вольно одма сви пристану, као за своју помоћ, те острижу овце, и ков великимъ каменѣмъ, ков земљомъ и вуномъ навалє, и загуше тврдо пропасть тако: да одма рѣка сва се одбїє одъ пропасти, и разлїє се по долу ономъ планина, у комъ є варошъ; и немаюћи у планине и крозь планине друга пута, крозь коя бы пролазила, будући да исту долину, вао што є речєчо, на двадесетъ и четири сата у дужини, а у жирини на два сата свудъ наоколо високе планине обколяваю: стане мало по мало тако растити наводнїємъ своимъ, да за кратко време и саму варошъ почне гутати; на ков жители нїни, сами томе узрокъ будући, и у плашивши се пропасти, разбїгну се са покретнымъ добрама по околной планини, гдѣ и садъ нїна селишта у наоколо єзера стов. Рѣка овако наливаюћи долину своимъ наводнїємъ, за кратко време сву долину до врха планине напуни, и варошъ сву у себе сгута, те се изъ тога єзаро Острєчко, а после подъ Турцыма Њестрећоле назове. Затимъ єзеро, ухватившїй свой путь къ истоку на планине, у єдну пєћину почне сливати се, и ода тле крозь землю на ону страну планина у равнице протицати, и на тїй начинъ свой првїй видъ рѣке опетъ добыє, те тако и данасъ тече преко велики стїна и подгорїя доле крозь равницу по край єдне вароши велике, коя се именує по предреченомъ Водєнь, добывшїй иє одъ исте рѣке, будући се и она тако зове.

Тако црква одъ напредъ казанє сестре буде у води у пропаштєна съ вароши, но не нѣ-

на важность; а кула іой, као знакъ добротворства, бившій више вароши у планини, остане нерушима и до данасъ, покрай коє она рѣка тече, као што є напредъ казано, што єзеро прави. Цамія брата опетъ исте сестре, будући сазидана на онако высокъ мѣсту, остане неупропаштена одъ єзера, коя и данасъ у нѣму као неко чудо стои. Турцы є све єднако обдржаваю, и у ню иду на кланянь у лађицама.

9.

Постанѣ Винограда.

Да причаня у народу нашемъ живећа, истину постоянность прошлости у себи одъ части, а и по све држу; освєдочаваю неки предмети књижевни наше црквене и грађанске Повѣстнице, истимъ причаняма соглашаваюћи се, а не имаюћи при томъ у себи іошть пуніє достаточности, по коіой бы требало, да покажу у пуномъ совершенству, или почетакъ, или свршетакъ свой. Тако и ова слѣдуюћа прича, коя се соглашава у Библии (Повѣстницы) нашої црквеной съ предметомъ о Ноевой радњи винограда, кои не показує, да ли є Ное првый произнашао виноградъ кадъ га є радіо, или є донде было већъ произнађенъ; а ова прича показує у пуной мери и производъ винограда одъ Ноя; а то овако:

Кадъ є Ное изишао изъ лађе после потопа, и станіо се опетъ изнова на земљи, са сви-

ма потребама своимъ животн ымъ : синъ нѣговъ Яфеть , имао е дѣло одъ нѣга наложено му: да само козе, овце, и осталу стоку чува и надгледа. Овако Яфеть чуваюћи едномъ козе и овце: примѣти, да козе найрадѣ по обалама брсте лозу одъ виняга. Одкине едномъ парче одъ исте, коє донесе кодъ оца и покаже му, како козе найрадѣ исту лозу брсте. Ное, видећи исто парче лозе, и рассуђаваюћи о нѣной пріятности, збогъ коє е козе радо имаю : наипосле загризе е мало, да бы се собственымъ искусствомъ увѣріо у томе. Почемъ е загризе : доста се удиви, кадъ осети онакавъ пріятный вкусъ сока одъ младе лозе; и рекне сыну : „Богъ ме любезный сыне! и я бы се радъ напію овога сока изъ винягине лозе, кадъ бы се по више могао нацедити; а камоли козе да е немаю радо брстити.“ — Овако Ное занимаюћисе и рассуђаваюћи о винягиной лози: слѣдуюћу ноћъ усни, како е едну дугачку лозу одъ виняге на чланкове изломію, и свако парче за себе у землю у садію; и како е после свако оно парче велико и разгранато нарасло, и плодъ, много вкусный и пріятный одъ виняге, изъ себе испустило; и на последку како е онъ истый плодъ ео и наслаждавао се съ нѣмѣ, цедећи га у судъ еданъ и піюћи. — Ово Ное уснившій о винягиной лози: сутра данъ науми съ нѣмѣ овако исто и дѣломъ учинити, рассуђаваюћи то : „да, кадъ се менѣ лоза винягама, по самомъ природномъ свойству, овако усну прѣставила, шта се изъ нѣ може произвести; то заиста, кадъ бы е я онако исто на яви

дѣломъ употребію: іошть бы постояннѣ дѣйство у томе морала произвести.“ — И тако после ома овако исто на чланове изломи винягину лозу, и усади є, као што є снїю. После, почемъ се є прїймила: опкопавао є, и чувао одъ сваке повреде, тако: да є после, кадъ є већъ у свою доста велику снагу дошла, онакій истый крупный и прїятный плодъ изъ себе издала, као што є у сну снїю; и ово є све произвело се овимъ истимъ начиномъ, као што се и садъ млади виногради производе. — После Ное, сабрао є плодъ одъ истогаъ свогъ новогъ винограда, и начинїю вино, и т. д. као што о томе у Библии гласи предметъ онай, кои показує, како є Ное начинїю вино, и пію, и опїю се и т. д. — Даклемъ овако є постао првый и новый виноградъ.

Примѣчанїє. Истина, да у Библии стои, како є Ное начинїю вино, и после пію и опїю се; аль не стои: да ли є онъ онай виноградъ произвео самъ, одъ кога є вино исто начинїю; или є донде већъ одъ другогъ кога учинїнь было виноградъ првый и новый. За то ова народна прича, доста умѣстно служи къ допуненїю недостатка овогъ Библическаго, доказуюћїй одъ кога є и како првый и новый виноградъ произведенъ; за то є и у достоявамъ ове важности књижевне, особито за то: што самъ є чуо одъ нашегъ народа Србскогъ, кои овакове предмете одъ старине свое наслѣдно добива. —

Постояна верность жене.

(Прича се овдѣ нашегѣ народа Србскогѣ као истинитый догађай.)

Кадѣ е владао Князь Лазарь Србѣомѣ, было е у Београду некій Петарь торговаць, честань и правдолюбивь человекѣ, кои е жену имао, не само отличну красотомѣ тѣлесномѣ, но и особито честного и доброоѣтелного поведенія у живѣту. Временомѣ Петарь идући и трудећи се по свету о дѣлима свое трговине: дође и у Цариградѣ, гдѣ га Павле некій, житель ондашній, понуди поради неке главне трговине съ нѣмѣ у заедность (ортакаукѣ) ступити, кое е четири године времена потребовало. Петарь на ово рассући-ваюћи о себи, оставити на толико дуго време и у дальнои земли свою кућу и родбиву, а предвидећи опетѣ одтудѣ великій добить: рѣши се наипосле остати тако съ Павломѣ, уздаюћи се твердо за добро обдржаніе куће свое у Београду, по честности жене свое; а при томѣ што е имао времена по уговору заедничкомѣ сваке године три месеца походити кућу свою. И овако ступившій съ Павломѣ у заедность: пише одна жени, и припоручи їой све оно, што супружество у овакомѣ смотренію изискуе. — Жена му на ово одпише, изавляюћій велико свое задовольство о предузетомѣ му дѣлу, и препоручуюћій твердо свою вѣрность праве супружнице, особито у овакоиъ случаю.

Овако Петаръ садржавајући се съ Павломъ у саюзу заєдничкомъ, и у єдној кући пріятельски живећи: често су се обое о свачему разговарали и шалили, проводећи безпослено време; по чему дођу єдномъ изъ повода Павловогъ и на тай разговоръ: да Петаръ похвали се, како има честну и разумну жену такову: да никаква, ни найславнїя у хитроласкательству обмана, не може є сврнути съ пута честности у тврдомъ постоянству добродѣтели женске. Павле му на ово, найпре као изъ шале, па после и изъ истине одкаже: да ни єдне жене нема на свету, коя бы истинно ненарушила свою честность и добродѣтель женску, па іюште кадъ бы се за то употребила хитроласкательна средства, са славнїма и богатїма даровїма обмане. А то знамъ од-тудъ, рекве: „што самъ у таковой струци добро искусанъ, имавшїй прилике у младости таково што искусити.“ — Чившїй Петаръ ово: іюште выше онда супротивъ стане овимъ Павловимъ неповольнымъ му рѣч'ма; и за доказати баштъ [истинито, да ни сама слава царска ніє кадра нарушити честность и добродѣтель нѣгове жене: позове га за то съ нѣмъ и у обкладу ма какову ступити, ако буде кадаръ онъ то учинити, ма коимъ начиномъ. Павле му се на ово одма тврдо и драговольмо обећа и у обкладу за то ступити съ нѣмъ, но у такову: ако онъ придобіє у томъ нѣгову жену, ма коимъ начиномъ: онда да Петаръ буде дужанъ нѣму дати сву уложену свою суму новаца у нѣїову заєдность; а ако то не учини: онда да онъ буде

опетъ нѣму дужанъ тако исто на противъ дати. — Петаръ на ово пристане, уздаюћи се на тврду постојаностъ у томъ свое жене; а Павле по овомъ тврдомъ съ нѣмѣ заключенію, онда спреми се и пође у Београдъ ради извршенія овога скареднога обвезаня, и ради неке трговине покрай тога. Дошавшій тако у Београдъ, таки почне средства чинити усмотренію реченога му обвезаня, отишавшій кући жени Петровой, вараюћи е: да е Петаръ збогъ свога тежкога піянства, скитаня и блуђеня, и други неважлы свои дѣла, не само дотле дошао, да е све свое новце и иманѣ друго, што е при себи имао, на иста расћердао, но да се и у таковомъ станю по меанама и сокацима безъ кошулѣ на тѣлу, и у мало текъ издрпанима халыинама, у найгнусніемъ виду човечности находи, изсмѣваюћи га већъ и люди и деца: да га е гадъ и друга неважлѣштина готово до саме смрти довела; па после и другимъ ласкагелнымъ рѣчма много обмануюћи и приволяваюћи е къ своему намѣреню: ништа не успѣ; но у мѣсто тога, добіе само тай благородный одговоръ одъ нѣ: да она остав благодарна на любви таковой, коя іой е одъ нѣгове стране учинѣна, што ю е посѣтіо и явіо іой за мужа нѣна, у каковомъ се положенію живота наоди; и ако е онъ у найгоремъ и найбѣзчестніемъ станю онаковомъ: „я самъ, рекне дужна опетъ, ма и мртавъ быо, држати се свое чистности женске, кою нећу погазити, ма и саме смртиме ме стало!“ — Ово кадъ чуе Павле, нађе се сасвимъ у извансебномъ положенію, чудећи

се таковой тврдой и постоянной вѣрности женской, и таковому разуму; па онда отиде као безуманъ на свое пребивалиште. После пакъ употреби опетъ іоштъ већа хитроласкателна обманенія, чрезъ неке у томъ неваляломъ дѣлу искусне бабе и жене, пошлюћи іой многе и богате дарове, а и самъ више пута одлазећи къ нъой съ тимъ, молећи е много и нудећи на испуненіе свое скверне и неваляле намѣре: nebude му никако по вољи учинѣно, но свагда е, као и првый путъ одговоромъ, а найпосле и сърѣча: „Иди ми изъ куће безчестный човече!“ служень и испраћень быо. И све ово, не само да доведе Павла найпосле у изумленіе; но іоштъ и разболе се тако яко: да е едва могао ићи, жалећи найвише за оноликомъ сумомъ новаца, кою мора изгубити у таковомъ случаю неиспуѣне обкладе свое. За то, блудећи много овако, и іоште по некой искри суетне му надежде, тражећи по нека само излишна средства за то: задржи се тако яко у Београду: да найпосле и Петаръ, збогъ не уредности трговине нъіове, принуђень буде доћи къ нѣму у Београдъ и кући. Чувшій то Павле, да Петаръ долази у Београдъ: одма по своемъ, у дно ада погруженомъ срцу, вознамѣри и помисли то: „кадъ нисамъ могао му жену добити по обклади, по чему губимъ толике силне новце, да сиромѣ морамъ одсадъ остати; то дай баремъ да се потрудимъ учинити надъ нѣимъ какову обману, у смыслу, вао да самъ му преваріо жену, ако бы икако могао, да ми непропаду толики силни новцы, и

іоште да добіємъ толико; а што ћу у праведномъ
смыслу посрамлѣнь остати зато: то я немаримъ.“
— Овако мислећи: измисли ома и употреби овај
начинъ за то: оде њдной доста постарой, чест-
ной, сиромашной, и Петру добро познатой жени,
и замоли њ, — обећавајући іой подобру суму но-
ваца — говорећи: да седне на кола, коя ће іой
онъ дати, и да оде предъ Петра; па кадъ се съ-
нѣимъ сусретне на путу: онда на запитанѣ њ-
гово да каже, да иде у Смедерево къ роду, и
да му се жена садъ одъ некогъ времена сасвимъ
у безчестномъ станію наоди, водећи се у блудо-
дѣланію съ некимъ Павломъ торговцемъ, дошав-
шимъ у Београдъ садъ скоро изъ Цариграда.
— На ово жена, много у разсуђенѣ задата, сма-
трајући себи по честности срца за великій грехъ
и неправду то учинити; а при томъ занета по-
сиротинѣи за добримъ добитомъ: наипосле надо-
лѣ іой страсть лакомости за добиткомъ чест-
ность душе, те се обећа Павлу учинити тако.
Онъ дакле на ово одма сутра-данъ рано доведе
іой кола, и даде полакъ обећаны новаца съ-
тимъ примѣчаніемъ: да ће іой другу половину
дати при свршетку дѣла. На ово жена ома съ-
дне на кола, и отиде на сусреть Петру; а кадъ
се сретну: Петаръ ома, пошто се поздрави съ-
нѣомъ, запита: кудъ иде, и шта му ради жена
съ децомъ кодъ куће? Она му на ово све од-
каже и за себе и за жену му онако, као што ѡ
одъ Павля научена была. Петаръ кадъ чуѡ она-
ке грозне речи за жену свою одъ речене ста-
рице, кою ѡ онъ за особито честну стару душу

сметрао и почитовао: тврдо іой ома по томе све узверуе, и тако се згрози и разлюти, што га жена тако изневерила срамно, и што мора у таковомъ случаю изгубити онолике новце: да ома науми, како дође кући, на найгори начинъ съ нъоме поступити. И тако дошавшій кући: не покаже се благъ и лютъ прама нѣ и деце; но подъ притворномъ пріятношћу сакриваюћи то: покаже се благъ и любезанъ, као што пристои мужу према жене и деце у овакомъ случаю. — У овакой притворности, оде кодъ дрводела, и наручи, да му начини еданъ сасвимъ тако якъ сандукъ, да неби ни одкудъ могла вода ући у нѣга, и у кои бы човекъ могао лећи; и то што брже могне: найвише за четири петъ сати; па кадъ се яко смрине, да га донесе тайно кодъ нѣга, и да никомъ ни речи о томъ неказуе, за коє обећа му добро платити. Дрводель, за добру суму новаца, све по вољи ома учини Петру, и око неко доба ноћи, свршившій сандукъ по желъи: донесе му га. Павле му га исплати тайно и одпусти га; а пошто майсторъ оде: уђе у собу кодъ жене, и спаваюћой у другой соби децы, притисне є на сну и свеже іой брзо руке наопако. После отвори іой уста, у коя што више могне натура приправлѣни му већъ донде крпа, и преко нѣи марамомъ добро стегне, да неби могла викати; само іой носъ остави елободанъ, да бы могла діяти. После увече іой добро и ноги, па стрпа є у реченый сандукъ, затворившій га добро, и смоломъ улепившій. Кадъ тако учини: онда пробуди слугу, те съ нѣмъ

однесе сандукъ до Дунава, и метне га у єди нѣчамацъ, кои одвезе на по Дунава, и избацы сандукъ у воду. По томъ врати се кући, заповѣдившій слуги, да никомъ ништа не казує.

Овако сандукъ после возившій се по Дунаву ону ноћъ, предъ само Смедерево сутра данъ дође, гди га аласи ухвате, и однесу власти у варошъ. Власть, кадъ види онако чудный сандукъ, на подобіє мртвачкога, и яко затворенъ и укованъ: одма даде га однети Князу у Крушевацъ. Князь га даде после отворити; а пошто га отвори: найвеће га чудо обузме, кадъ угледа у нѣму жену, лицемъ красну и благородну, у чудномъ станю, готово полакъ мртву лежећу. После даде є ослободити грозны они свежа, и у єдну собу у альине спаваће однети, представившій їой неке жене вѣште у леченю, кое да їой чине сваке нѣге, кое їой срце зажели, докъ се не поврати одъ грозе оне. Овако поставившій є Князь у найтличнѣе настояніє: третій данъ поврати се сасвимъ здрава у своє првобытно станѣ, и изведена буде предъ нѣга. Князь, кадъ є у гледа садъ овако здраву: онда га текъ їоштъ више чудо обузме, не само о благородству лепоте їой лица и стаса телесногъ; но толико више срца и душе, кое їой живо изображаваху черте лица нѣногъ. Па после многогъ удивленія и замишлѣня о нѣой, запита є: какъый ю є случай доведе довео, и одакле є и чія? Она му на ово све по реду изкаже, одакле є и чія, и каковый є случай до овога до-

вео; и да незна, за што іой е онако мужъ грозно съ нѣоме поступію, безъ икакова за то нѣой позната важна узкра преддоказаногъ іой. На ово Князь ома даде довести Петра изъ Београда, и заедно га са у речи стовѣномъ нѣговомъ женомъ извести предъ себе. А кадъ буде овако изведенъ предъ нѣга, запита га: „Бли ово твоя жена? и за што си е довео до овога станя, да е садъ кодъ мене?“ — Петаръ на ово скоро изванъ себе будући, видећи опетъ свою жену предъ собомъ живу, па іоштъ предъ Князомъ: — одъ страха готовогъ савъ изнеможенъ, едва проговори, и све по реду после изкаже, шта е поводъ быо грозногъ му реченогъ поступка са женомъ своіомъ, у непредразсудителности найпре о томъ. На то после Князь даде довести и Павла, и ону стару жену презарившу Петра; и по што ту буду обов доведени, запита Павла, у присутствіи Петра, жене нѣгове, и жене презаривше га: „Бси ли ти съ Петромъ прама жене му у онаку скверну обкладу у Цариграду ступію, и дѣйство исте у Београду истинито са женомъ овомъ нѣговомъ извршію?“ — Павле чувши ово, и познавшій, да му се тимъ трагови нѣговогъ лисичіегъ дѣйства у не могућности сасвимъ прекидаю; а при томъ уплашившій се яко, што се онъ показао поводомъ онога гнуснуга повода Петровогъ са своіомъ женомъ: савъ у страху као пруть устрептисе, и све по реду право изкаже, како е онъ истинито съ Петромъ у онаку скверну обкладу ступію, и како се много у Београду трудію съ превеликъ трош-

комъ у дугомъ времену, да приведе у истину дѣйство обкладу са свое стране; и после како не могао, по тврдой и постоянной вѣрности и честности жене Петрове; и како в наипосле средствомъ оне старе жене преварио Петра. — Князь онда на ово и Павлу и Петру, и жени преварившой Петра пресуди то: да по обклади Павле већъ мора изгубити новце; но преко тога да мора и казнѣнъ яко быти, за то: што су сва грозна слѣдства, учинѣна надъ Петровомъ женомъ, поводомъ нѣговимъ была; Петаръ пакъ, да мора на робію ићи, што е неразумно онако тирански са женомъ своіомъ поступио, збогъ чега се као убица сматра; а она стара жена, преваривша Петра, да буде такође казнѣна, што е зломъ Павловомъ намѣренію слѣдовала. — Наипосле и Петровой жени, по своіой благости Князь предъ нѣима изрекне као за награду онакове іой редке добродѣтели: да ће свагда до живота остати при нѣговой княгинѣ, као друга и сожителница нѣна. — И тако изрекавшій Князь надъ нѣима пресуду свою, одма е и у дѣйство введе: Палла строго казни, заедно са женомъ преварившомъ Петра; па после и Павла и Петра подъ стражомъ пошлѣ у Цариградъ, гди ондашня власть, по препоруцы Княза, наплати одъ Павла по обклади Петру обоице уложене новце у заедность по предреченомъ, и одпусти Петра опетъ натрагъ подъ стражомъ Князу, одакле она посланъ буде на робію. После краткогъ времена, добродѣтелна му жена припадне Князу плачевно молити, да бы га ослободио робства; „еръ

— рекне — оно зло, кое е надамномъ извршио: нѣ по собственомъ свомъ нагону зломъ; но као човекъ по превари другога; за то му све са свомъ душомъ праштамъ!“ — Князь удивлѣнь садъ наново оваковомъ редкомъ и великомъ благородству едне жене: ома милость учини надъ Петромъ, и ослободи га робства, кои продавшій потомъ сва своя добра покретна и непокретна у Београду, по налогу Княза у Крушевацъ преселисе, да тамо живи, гди за кратко време великій богатырь постане, средствомъ милости Княза и Княгинѣ, за добродѣтель жене свое.

11.

Слѣдство праведногъ и неправедногъ живлѣня човечіегъ.

(Као истинитый догађай прича се одъ нашегъ народа Србскогъ).

У време царованя Србски владоца Немања, было е у Призрену еданъ богатырь, найвећій онога времена међу Србима, кои е са своимъ сильнымъ богатствомъ надалеко чувенъ и проглашенъ было тако: да су изъ млоги дальяы земаля знатни торговцы, имали съ нѣмѣ велика сношенія у сильной и различной торговли. И ово, колико е привлачило околности на удивленіе о истомъ богатыру; у толико е више и на поругу: што онъ — обасутъ будући пресильномъ славомъ богатства онога века — нѣ желіо имати ни съ кимъ любовь, пріятельство, састаяня увеселителна и дружеска, и чинити коме и найманя

буди какава добра и помоћи, као што пристои свакомъ човеку у дужност по кадрости, а особито имућномъ; но само му е у прсима свагда почивала надурљивостъ и себичностъ неправедна, коя су и изворъ му была своју не добру поступака, т. е. лажи, зависти, злобе, мрзена на свакога, и преваре, како у найманѣмъ, тако и у найвећемъ будя комъ смотренію. Ђдномъ речи, имао е у себи све оне пороке, кои су најгнусни! — Шта више: преко свега овога, имао е и особиту уметностъ лицемерности такову: да е ласкателнымъ и притворно-сладкимъ своимъ речима, тако могао обманути относећегъ се у буди комъ смотренію съ нѣмъ човека; да е истый морао ома преваренъ быти; а то му е и бѣло едино слѣдство обогаћеня великогъ. — Јошть изъ младости — као сиромѣ будући — знао се свагда обходити съ себичностѣу; и то единствено изъ сами наведени му узрока, којма е природный изворъ сребролюбіе у нѣму было. — Ово е учинило наипосле, те се нѣе никако ни женію, но у самоћи едѣнако живіо као панъ; а шта е најгнуснѣе: и съ родомъ своимъ никако нѣе хотео живити; а слабо га е сасвимъ и подпомагао! —

У исто време живлѣня богатира овогъ, было е у Призрену еданъ сиромѣ служитель, кои е праведно, трудолюбиво и честно живіо, и само тай најглавный предметъ живлѣня свогъ представляо себи: да човекъ мора наипре, осимъ свега, дужанъ быти свагда, на свакомъ месту,

и при свакомъ случаю, трудолюбивъ, правдолюбивъ, честанъ, и све оно, што се у ове три добродѣтели заключае; а свагда се овога тврдо и придржавао. При томъ све, што е могао своіомъ природномъ кадростѣу себи привредити: ніе жаліо онде потрошити, и уменшати се у весела разположенія съ людма по могућности, гди проводакъ животный безпорочанъ бива; а умеренимъ начиномъ, имати и за онда и за будућность, свагда се тврдо располагао. — И овако проведѣій онъ животъ свой: свакій га е одъ наймана до найвећа станя човекъ лыбіо; нити е имао икадъ, у свако време, буди одъ кога и наймана противна призренія; но свакій га е найпріятельскимъ, благодѣтельнымъ и дружественнымъ начиномъ предусретао, и найтврђе поверенъ у свему у нѣму имао, т. е. и у службама и у порученіяма, одъ кудъ е себи и пристойну сермію стекао, премда е свагда слѣдовао своме безпорочномъ разположенію у свему по могућности и умерености.

Едномъ предъ време зреня Диня, изнесе башчованъ некій сасвимъ рано одну Диню зрелу на продаиште (піяць) да прода, и седне съ нѣомъ предъ дућане реченогъ богатира. Овай, видившій ту башчована седећа са Динѣомъ зреломъ: доста му буде чудно о тако раной Динѣи, и запита га: „пошто е?“ — Башчованъ му на ово доста скупю Диню зацени, будући што е важность свою имала у врло ранномъ сазренію; но онъ се тако яко разлюти на то по урође-

номъ своёмъ сребролюбію: да што годъ могне горе изгрди и испсуе башчована, па отиде. После мало времена, наиђе туда у речи стоећи слуга, и види истога башчована са Диньомъ седећа. Зачуди се на ово Диньи, како є добра, и сасвимъ рано сазрела; па приступи башчовану, и запита га: „пошто є?“ — Башчованъ му на ово зацени Диню као и богатиру; но слуга му се не покаже суровъ и непријатанъ као богатырь, већъ слѣдуюћій своіой доброй жельи прамѣ Динѣ, и рассуђаваюћій у себи то: да, „ако є скупа Диня: опетъ нїе у толико, у колико бы само десетый талъ садъ наодећи се кодъ мене новаца вредила; па зашто не бы моіой не невалялой жельи удовлетворио; особито што се относи иста на найдрагоцѣннїю струку мога здравля и живота, као найдражіегъ ми дара божїегъ:“ — погоди се честно съ башчованомъ, и узме Диню. На ово му башчованъ рекне: „Хвала ти буди одъ мене велика човече! єрь твоя сиротиня, много є и премного превозишла славу богатства овогъ нашегъ пакостногъ и лукавогъ богатира. Ти као сиромѣ и Диню си купио доста скупѣ, — будући іой в тако време — и честно си ме човечески предусрео; а онъ, онаковый славный и великій богатырь будући: — по чему сматра се, да є много паметный и разумный о добродѣтели и честности одъ станя таковы люди као што си ти — нити є овакомъ своёмъ позиву одговоріо у поступку самномъ за Диню; нити є и у чему раванъ се баръ показао теби у истомъ; по чему се заиста може сматрати

найрѣавый човекъ на свету; и овакове струке човечества: да Богъ да, да се ни имена, акамо-ли плода незнало на земљи.“ — Слуга на ово опеть башчовану одговори: „Я ову текъ десету часть садъ имаюћи новаца при себи, што самъ дао теби за Диню, т. є. за удовлетвореніе чисте мое животне желѣ, кою ніе кадро ни миліонъ миліона Диня повратити, пошто се изгуби: сутра ѣу є опеть удвоено заслужити съ правомъ ревностѣу, само кадъ имамъ живота, и нѣгове чисте и здраве желѣ; и за то бы іоштѣ неправедно учинію, кадъ є небы дао: єрѣ ништа ми ніе Богъ дао болѣ одѣ честногоъ живота и доброгъ здравля, за коє се свагда прво Нѣму тврдо молимъ, управляюћи се по нѣговимъ пресветимъ заповедима; па и сву мою трудну заслугу дао бы, само да оно остане не нарушимо; напротивѣ трудимсе свагда све оно избећи, што бы нѣму противно было, и што бы излишно прама заслуге и чести, како мое, тако и друго-га, учинію.“

Све ово, недалеко стоявшій реченый богатырь у свомъ дуѣану, гледао є и слушао, чуде-ній се изѣ прироѣеногъ му побуѣненія сребролюбивогъ; коє га найпосле доведе и у нестрпѣніе дотле: да зовне реченогъ слугу къ себи, и овако му почне говорити: „Све самъ видію и чуо твоє поступанѣ съ башчованомъ у смотренію Динѣ; изѣ чега самъ и разумео добро, каквогъ си содржанія животного, и зашто си купію Диню, коє имашѣ пуно право; но не могу ти се

само за едно начудити: да ти, еданъ може быти миліонъ пута нижій сиромѣ одъ мене, ону купишь онаку скупу Диню! а я в нисамъ хтео купити, збогъ онаке скупости нѣне, кои имамъ може быти толико миліона пута више блага одъ тебе, и желѣи моіой миліонъ пута пре могу удовлетворити! — А да бы ти пакъ несумнѣлну истину ови мои речи осведочио: то оди овамо за мною да видишь, колико я блага имамъ.“ — Слуга на ово поѣе за нѣмъ ѣутѣій, и ништа не говорѣій, веѣъ внимателно мотреѣій све нѣгове поступке, извируѣе само изъ єдногъ надувеногъ му сребролюбія, чему ѣеду край учинити. И тако ишли су обоица крозь млоге неке зграде простране и велике внутрености двора богатиrowогъ, коима се много дивіо слуга. А кадъ доѣу у єдну сасвимъ сакривену стаицу, тако малу съ єднимъ малимъ прозориѣемъ: да в само три корака у ширину, а тако и у дужину имала; и у коіой се єдва крозь доста густу помрчину дали видити голи зидови: — ома ту предъ очима слуге узме богатиръ изъ цепа ножиѣъ, и съ нѣмъ у углу за врати исте стаице изтруже на єдномъ месту кречъ са зида, по чему уваже се єдна ключаниница. После извади изъ цепа ключъ, коимъ одключавшій исту ключаницу: отвори єдна мала врата, коя су заєдно съ ключаницомъ у зиду съ лепомъ (малтеромъ) и кречомъ замазана была. За тимъ оде на полъ изъ стаице, и за кратко време съ запалѣномъ у руцы свеѣомъ доѣе, те съ нѣомъ крозь отворєна у зиду врата, у неку са свію страна тврдо

зидовима затворену зграду, безъ и найманѣгъ прозорчиѣа, уѣе, у којой се едва съ осветленіемъ свеѣе дало видѣти шта има. Позове после у ню и слугу, на кое и онъ уѣе. Садъ богатиръ почне съ држеѣомъ у руцы свеѣомъ показивати му у више велики буради пресилне различите новце, овако говорѣій: „Ето види, и освѣдочи се очевидно о предреченымъ ти моимъ речима.“ — Слуга на ово скоро изванъ себе будуѣій, чудеѣій се оноликой сили новца; а при томъ онда текъ чувствуѣій и ценеѣій право, шта є прегадно сребролюбіє: само ово одговори му: „Како є ваша воля Господару съ вама.“ — При томъ пакъ добро є мотрію, у којой страни куѣе, и како стои она зградица съ новцыма, разсуѣаваѣій у себи то: „Овай ѣе паклений богатиръ опетъ после, докъ изаѣемо одавде, ове згридице врата затворити и замазати онако исто, као што су и была, да се незнаду гди су; пакъ ѣе тако и умрети; а као тврдица и сребролюбацъ будуѣи: неѣе никомъ хтѣти казати за онолике силне новце, коимъ случаемъ могу за више млоги година незнатне остати; а и сасвимъ пропасти, коима бы се напротивъ могла за оно време толика обща благодѣтелна заведенія построити, и толика добра праведѣомъ и добромъ роду човечіемъ учинити; а особито су за то достойне: што су млоги невинны душа неправедна присвоєкія гнусногъ сребролюбія. — Но кадъ самъ се я єданъ одъ онакогъ тежкогъ тврдице удостоію знати за нѣи: заиста є то сама проми-сао Божія учинила тако, како да се оне на овай

праведный и достойный начинъ, изъ онаковогъ гнусногъ и недостойногъ, употребе. За то ѣу се старати одъ сада, и твердо бринути, ако пре одъ мене богатырь умре, и заиста не каже никомъ за новце: да суди коимъ средствомъ на овай честный начинъ съ нѣма поступимъ.“ — Овако слуга разсуђаваюћій: богатырь ома, пошто изговори предизложене речи у зградицы, наново опеть рекне му: „Садъ можешъ одлазити, и живити како ти е воля.“ На ово слуга ома изиђе изъ зградице, и оде кући оимъ истимъ редомъ изъ двора богатырвогъ, коимъ е и дошао, утврдившій добро у себи предречено свое заключено разсуђиванъ о новцыма.

Као што е онъ овако разсуђивао о богатыру, у смотренію нѣговы речены новаца, и врата одъ зграде: тако и буде. Богатырь, по одлазку слуге, опеть заключа врата, и у ономъ првомъ станю незнатности учини ій, и никомъ некаже за новце, премъ да е после десетъ дана полицейна власть, болуюћемъ му текъ у 38-ой години живота на смртной постелѣ, пописивала му сва добра покретна и непокретна. Найпосле и умре; и не само што некаже никомъ за исте новце: но и никакове милостинѣ, ни на цркву, ни на монастырь, ни на сироте, нити пакъ на икаково друго буди кое добро човечности не учини, као што му е дужность нѣговогъ станя изискавала; — но као панъ и каменъ у тежкомъ сребрнлюбію, и другимъ найгнуснымъ пороцыма човека, живіо е; и найпосле као тако-

вый, у истомъ качеству живота умро є. — А сви пакъ узроцы тако ране му смрти, и найглавни были су ты: што є свагда съ осветомъ и преваромъ на другога дисао, и што ни съ кое стране желъи доброй срца свога, у смотренію здравля, ніє х'тео удовлетворити; но више є пута збогъ тежке себичности во сувъ лебаць съ лукомъ, чега є ради и у ономъ удо-краткомъ животу свагда сувъ и белестљивъ быо. — Ома после, како є умро и саранѣнь быо, даде му власть сва покретна и непокретна добра шта вреде преценити, и продати їй на лицитаціи. При овой продаи добіє прилику реченый слуга, заключеніє свое предизложено о богатировомъ новцу у дѣйство привести, овимъ начинамъ: кадъ є годъ чинѣна иста лицитація: онъ є свагда ту присуствовао, и лицитираюћа лица свагда є већомъ ценомъ надвисивао, чему су се сви яко дивили, као єдномъ познатомъ слуги и сирому, да онъ то и одъ кудъ може чинити, и за исто добаръ стати. — И овако противостоявшій слуга лицитаціи: наипосле на нѣму остану сва покретна и непокретна лицитирана добра богатира; по чему власть и преда му їй, заєдно съ ключевима кућевнымъ по надлежномъ реду. На ово онъ замоли власть, да бы га само два дана за новце причекала; кое му власть драговольно и учини, као познатомъ іой већъ одавна честномъ човеку, поставившіи га опетъ при томъ подъ строгу полицайну осмотру. — Примившіи слуга овако свою кућа богатировы ключеве: ома прву ноћ оде у ону кућу, гди су предре-

чени новцы были у зиду, и преноћи у нъой, као у своіой већь собственной куплѣной кући. Исту ноћь оде у ону добро упамтившему стаицу, у коіой су были новцы у зиду, и уђе у зградицу кодъ новаца, те ій изброи и узме онолико, колико му є потребовало исплатити сва на лицытаці куплѣна добра богатирова по реченомъ, и однесе ій ома у ютру пре рока власти, те се одужи, и ослободи свію противны призрѣнія у томъ смотренію, учинившій у томе о себи свой окресности велико чудо.

Овако у речи стоєћи сирома слуга поставшій господарь оноликогъ силногъ богатства реченогъ богатира, и видеій себе текъ у еданпутъ обасутимъ оноликомъ славомъ богатства: ни найманъ не сиђе съ пута првогъ му добродѣтелногъ живота по предреченомъ, као што то обичествує међу людма у свету; но іошть га више увилича у свима струкама правичногъ живлѣня човечієгъ. — Ома почне найпре по реченомъ намеренъ свое о наслѣдившемъ му добру богатировомъ извршивати; т. є. сазида неколико цркви и монастыра самъ, по ондашнѣмъ србскомъ бывшемъ обичаю добротворства; а многима опеть свагда се у свако време пре-богатый туторъ (благодѣтель) показиво. У многимъ пакъ местама богато-добра млога общеполезна заведенія устрои, и свудъ на свакомъ месту сиромасима и немоћнима предобрый благодѣтель указиво се, тако: да не само све речене новце богатирове на иста разда: но и одъ покретны

добара три тала продавшій, на истый ій начинъ употреби; само себи треіій талъ одъ исти остави за уживанъ. — За оваку високу и пре-редку добродѣтель: царъ га Неманя првымъ земальскимъ советникомъ учини, у комъ званію опетъ реченомъ добродѣтели дотле успѣ: да в измеѣу славны сановника Србства у оно време, са свомъ своіомъ породицомъ, найславный постао.

НАРОДНЪ СРБСКЕ ИСТОРИЧЕСКЕ ПЪСМЕ.

1.

Полазакъ Кралѣвиѣ Марка къ цркви Грачаницы.

Пошетао Кралѣвиѣ Марко.
Грачаницы цркви на ютренѣ.
Кадъ в Марко на по пута было:
Сакобіо тридесетъ Турака,
Собомъ водеѣ три робинѣ младе,
Што су Марку были посестрима.
Када Марко виѣ посестрима:
Онъ се одъ нѣи штитомъ одштитуе,
Да га оне не бы упознале.
Али оне по штиту познаше
Побратима Кралѣвиѣ Марка;
Па говоре три му посестрима:
„Богомъ брате Кралѣвиѣ Марко!
Знашъ ли кадъ си было у Арапске
Допануо руке и тавнице?

Да т' небеше наше старе майке,
Ты бы было погинуо Марко.
Кадъ то зачу Кралъвиѣу Марко:
Жао му се доста учинило,
Пакъ се штитомъ своимъ одштитуе,
И говори Туркомъ Яничаромъ:
„Ой Бога вамъ трієсть Яничара!
Пустите ми та три роба млада,
Ил' пустите ил' за паре дайте.“
Ал' говоре трієсть яничара:
„Ид' одатле каурине Марко!
Юштъ намъ ніє тавница допуна;
Заръ є мислишъ тобомъ допунити?“
Неће Марко тога да се мани,
Већъ и другій путь вели турцыма:
„Ой Бога вамъ трієсть яничара!
Пустите ми та три роба млада,
Ил' пустите ил' за паре дайте.“ —
Веле нѣму опетъ яничари:
„Ид' одатле море лудо Марко!
Юштъ намъ ніє допуна тавница;
Заръ є мислишъ тобомъ допунити?“
Кадъ то зачу Кралъвиѣу Марко,
Да га Турцы све єднако руже.
И молбу му срамно одбацую:
Разлюти се као Гуя люта,
Пакъ потеже копљъ убоито,
И юначки на Турке удари:
Копљѣмъ бів, земљи ій обара,
А шарацъ му ногама ій гази. —
Сви тридесетъ Турака изсече!
Само оста Панца Арапанца,

Аловити юнакъ у челюсти,
Чуваюћій младе робиньце.
Онда Марко притрча и нѣму,
Пакъ са бойнимъ коплѣмъ га удари;
Како га е лако ударіо,
Съ црномъ га е земљомъ саставіо!
После Марко узе посестрима,
Одведе іѣ къ цркви Грачаницы,
На ютренѣ на службу Божию.
Марко неће у цркву да иде,
Веће сетанъ око цркве ода.
Пита нѣга старый Игумане:
„Ой Бога ти мой посинче Марко!
Каква ти е голема неволя,
Те ти сетанъ око цркве одашь?“
Аль говори Кралѣвићу Марко:
„Поочиме старый Игумане!
Кадъ ме питашь, право да ти кажемъ:
Дал' се могу чисто пречестити?
Ерѣ самъ ютросъ крвѣ многу проліо.“
Вели нѣму старый Игумане:
„Кажѣ мени мой посинче Марко!
Как'ву си крвѣ ти ютросъ проліо?“
На то стаде казивати Марко,
Све по реду као што е было.
А кадъ Марко све пореду каза,
Вели нѣму старый Игумане:
„Ти су грѣси теби опроштени;
И не само они опроштени:
Но одъ Бога іошѣ си благословенъ,
Што Христово роблѣ ти избави,
Одъ погански руку и безчества.“

Већъ ти иди у біелу цркву,
И у нѡй се можешъ причестити:
Што изсече трієсть яничара,
Канда набра зелены ябука;
Што искупи три Христова роба,
То сагради три біеле цркве,
До три цркве и три монастыра.“

2.

*Полазакъ младогъ Обличиха на бойно
Косово.*

Књигу пише Србскій Князь Лазаре
Па е шалъ на тридесетъ страна,
Да му дођу тридесетъ войвода.
Све войводе ома му дођоше,
Ал' не дође младый Облацићу.
Мало време постояло беше,
Али дође и младый Облацићъ.
Кадъ е было близу до Косова:
Коня игра са четири копля,
Кое у висъ, кое у напредакъ,
Огледа га да л' е добаръ за бой;
И баца се пернымъ буздованомъ
У висину плаветнога неба,
Пакъ у руке нѣга дочекуе,
Да с' огледа, да л' е добаръ юнакъ. —
Ал' е съ овимъ Облацићу младый,
Издалека заплашио Турке;
Пакъ кадъ дође у Косово равно,
Одма поче бой бити съ Турцыма:
До подне е три хляде секо,

А одъ подне ни броя се незна.
Но кадъ беше сунце на заранце :
Онъ саломи саблю аламкиню,
Пакъ є бацы у корице златне.
Кадъ видошо Турцы яничари,
Да саломи Облацићу младый,
Оштру свою саблю аламкиню,
Нагнуше на нѣга к'о вуцы:
Сунце зађе, Облацићъ погине.

3.

Женидба Тодора одъ Сталаћа.

Піє вино Тодоръ одъ Сталаћа,
И са нѣме три Србске войводе.
Служила му остарила майка,
Остарила майка Настасія ;
Са празномъ се купомъ завалює,
Одъ старости и одъ немоћности,
Па Тодору стара говорила :
„О мой сыне Тодоре войводо!
Што се некте сыне оженити,
За младости за лепоте твоє?
Стару майку, сыне, да одменешъ.“ —
Нѣой на ово Тодоръ одговара :
„Стидно ми є майко говорити,
И съ тобомъ се о томъ свѣтовати ;
Аль не може већъ другчіє быти,
Кадъ ме питаешъ право, да ти кажемъ,
Што се нисамъ досадъ оженио,
За младости, за лепоте мое :

Колика в Сріємъ земля равна,
Шумадія и сва Србадія,
Свуд' самъ за то прош'о тудѣ майко!
Аль не нађо слику и прилику:
Куд' я нађо за мене девојку,
Тамо нема зате пріятеля;
Кудъ я нађо за те пріятеля,
Онде нема за мене дѣвојке,
Коя бы ми свагда вѣрна была,
У моему бѣлome двору.
Но ми кажу моя стара майко!
У онога кнеза Радивоя,
Одъ пребеле цркве Раванице,
Лепу кѣрку, дилберъ Иконію:
Са лепотомъ да вѣ лепше нема,
Са добротомъ да вѣ болѣ нема;
А и нѣногъ оца Радивоя,
Разумнога и поштена чойка:
Ту бы была за мене дѣвојка,
А за тебе добра пріятеля. —
Но и ту ми нађе се препона,
Да немогу садъ се оженити:
Люта гуя ню вѣ препросила,
Препросили Госпођа Брина,
Одъ онога равна Смедерева;
Много благо кучка потрошила,
Потрошила три товара блага,
Докле вѣ ню себи приволела;
А када вѣ вѣрно препросила:
Купила іой три кумаша црна,
Што су вредна по седамъ иляда;
И дала іой одъ злата чапразе,

Кои вреде иладу дуката;
Узъ чапразе и жуте папуче,
Кое су са срмомъ потковане;
Купила іой три златна прстена,
На прстен'ма три драга камена,
Што су вредна три царева града;
Када седне майко за вечеру,
Да се нъойзи види вечерати,
У по ноћи, као у по дана.“ —
На ово му майка одговара:
„О мой сыне Тодоре войводо!
Окани се прошене девойке,
А іошть више што є препрошена,
Силовитомъ и бесномъ Ђриномъ:
Нећешъ сыне ни главе имати,
А камоли дѣвойку узети!“ —
На то Тодоръ майцы одговара:
„Узећу є, иль ме бити неће:
Иль юначки, или пріятельски;“
Па поскочи на ноге лагане,
Право оде у ладне подруме,
Те изведе ђогу манитога:
На нѣгъ меће у боито седло,
Потеже му дванаестъ колана,
И тринайсту ибришимъ тканцу.
Седло покри ашомъ позлаћеномъ,
Кое ките по копит'ма бію.
Кадъ є добро ђогу нажитію,
Овако му беше говоріо:
„Давранъ ђого, давранъ добро мое!
Узду гризи а іорданъ мы чини,
Добро самъ те ђого нажитію:

Ако Богъ да и среѣа юначка,
Оѣешъ ѣого пута путовати,
Да донесешъ лієпу девайку.
После тога оде удворове,
Те обуче танану кошулю;
Више злата него бела платна,
Што су везле четири девайке,
Што су везле за годину дана.
Па обуче токе и велеке,
Свака тока по три оке злата;
Самуръ калпакъ надъ очи навуче,
На калпаку три златне челенке,
На нѣма су пера паунова,
Коя су сва златомъ позлаѣена,
И сва три се на чекркъ обрѣу,
Те казую кои ветаръ дува;
После узе купу позлаѣену,
Напуни в пуну руйна вина,
Руйна вина четрдесетъ ока,
И мету в ѣоги у теркію,
Па се попе ѣоги на рамена,
Право оде преко поля равна,
Къ светой цркви дичной Раваницы,
Кодъ онога кнеза Радивоя.
Када доѣе рецы Раваницы:
Аль у рецы трієсть девайка,
И меѣъ нѣма дилберъ Иконія:
Беле платно и пѣваю гласно.
За чуди се Тодоре войвода:
Одъ чуда га грозница увати,
Када виѣе дилберъ Иконію!
Какова в то чудна лепота:

Два образа, две руже румене;
Кадъ се смее, канда сунце грее;
Кадъ говори, канда бисеръ брои;
Кудъ погледа канда муня сева;
Када иде, канда ветаръ дува! —
Мало беше Тодоръ постаяо,
Докъ е срце свое умирио;
Па говори младимъ девойкама:
„Бож'я помоћъ триєсть девояка!
Захват' те ми одну купу воде,
Да се юнакъ напиемъ одъ жећи.“ —
Све девойке мукомъ замукнуше;
Али нехте дилберъ Иконія,
Веће нѣму лепо одговара:
„Богъ да добро одъ мора катана.“
Аль говори Тодоръ одъ Сталаћа:
„Та я нисамъ одъ мора Катана,
Него самъ я Тодоръ одъ Сталаћа.“
Вели нѣму на то Иконія:
„Ой Бога ти незнанный юначе!
Я бы теби воде заитила,
И дала бы жећъ садъ да загасишь;
Но е ова за юначко срце
Грозничава и тегобна вода.“
Па говори своимъ другариц'ма:
„Чувел' ме мое другарице!
Причувайте мое бело платно,
Да ми неби оно пригорело,
Да я идемъ моме беломъ двору,
Да наточимъ одну купу вина,
Да напоимъ доброга юнака,
Кудъ кодъ иде нек' се са мною хвали.“

Ово рече дилберъ Иконія ,
Ово рече , беломъ двору оде ,
И донесе єдну купу вина ,
Па е дав Тодору войводи.
Алѣ да видишь чуда одъ Тодора :
Онѣ негледа ни купу ни вино ,
Веће гледа лієпу девайку ;
Па е счепа за десницу руку ,
И бацы е за се на ђогата :
Трипута е пасомъ запасао ,
А четвртый одъ саблѣ каясомъ ;
Пакъ се врати преко поля равна ,
Као звезда преко ведра неба ,
Своем дворѣ у града Сталаћа ,
И однесе дилберъ Иконію :
За неделю свате сакупіо ,
А за другу свадбу учиніо ,
А за трећу обљуби девайку ; —
Стару майку своју одменуо ,
Одменуо одъ свака измета.

4.

*Бой Срба са Турцима на Новомъ-Пазарѣ
и Делиграду.*

Подиге се єданъ прамень магле ,
Одъ онога Ибра воде брзе ,
Па допаде до Рашке студене ,
А одъ Рашке Петровачкой цркви ,
До Младена чуднога войводе ,
Да онѣ иде кодъ Ибра у логоръ ,

Кодъ Плякића зета Карађорђа,
Са топов'ма и са кумбарама,
Да онъ лупа Новога-Пазара,
У комъ су се Турцы затворили,
Одъ стра'оте Плякићъ Антонія,
Кой не біє топомъ и кумбаромъ,
Већъ десницомъ и сабљомъ юначкомъ,
На поляни, на видику свету,
А не кришомъ курваньски изъ града. —
Ово буле кадъ чую у граду:
Закукаше кано кукавице,
На бедеме градске искочише,
Кукајући Србе су молиле,
А найвише Младена войводу,
Кои беше града обколѳо,
И око нѣг' све у пламенъ диго:
„Ой Младене Біограђанине!
Ако Бога и душу имадашъ,
Заустави те люте топове,
И не пали више око града
Наше маале, куће, и зградине,
Докле дуне ветаръ са планине,
Са планине велике Рогожнићъ,
Да растера магле одъ Пазара,
Одъ силнога праа и олова,
Да видимо съ овога бедема,
Шта изгоре, а шта л' намъ остаде;
На часть теби до двадесетъ ока,
Дваестъ ока жутіє дуката.“ —

Алѣ на ово Младенъ одговора:
„Ой Бога вамъ младе кадунице!
Предайте се, гинути немойте;

Брѣ ако се предати нећете :
Ни на вама главе остат' неће.
У нашега Господара Ћорѣа,
У нѣг' има тридесетъ войвода,
Седемдесетъ велики кнезова,
Петъ стотина танки баряктара,
Шестъ стотина дуги булюбаша,
Едно съ другимъ сто хиљада войске.
Сву бы войску молбомъ умолю,
Да вамъ се то учини по вољи;
Аль немогу зета Караѣорѣа,
По имену Плякиѣа Стояна:
Войске води двадесетъ хиљада;
Онъ не вуче топа ни кумбаре,
Само носи пушке абердара:
Аберъ дав, далеко се чуе;
Пушка пуца, войска му се купи.“ —

Ал' говоре младе кадунице:
„Ой Младене Биограђанине!
Како ћемо мы вамъ се предати,
Кадъ имате два млада беѣара,
По имену: Диша Куюнѣја,
И са нѣиме Коста Калайѣја,
Што убише шесть намъ крѣаліа,
У Голіа у клети Праніа;*)
За то с' ядне предат' неможемо;
И збогъ оногъ Бѣте одъ Мораве,**)
Што уплячка татарова ата,
Па га цени хиљаду дуката;
Е да Богъ да вуцы га изели!“

*) Нека места око Пазара.

**) Изъ селя Обрежа.

То дочуо Плякићу Стояне,
Па дозивлѣ Младена войводу,
И овако нѣму говораше:
„Ой Младене великій войводо!
Мани се већъ врага и Пазара,
Доста смо му починили яда;
Но айдемо садъ на Делиградъ,
И кодъ нѣга мейданъ да делимо;
Ерѣ у нѣга Сераслія дође,
А Гушанацъ на Београдъ пође,
Крећни войску, айд' што брже можешъ.“ —

После тога Плякићу Стояне,
Посла писмо Вельку у Неготинъ,
И у нѣму овако му пише:
„Чуй ме Белько дивный воеводо!
Айде съ войскомъ брзо на Делиградъ,
У нѣга в Сераслія дош'о,
Тамо съ нѣмѣ мейданъ да діелишъ.“ —

Кадъ то зачу Велько одъ Краине:
Брзо свою войску силну скупѣ,
Те съ нѣомъ пође ома на Делиградъ.
Да в коме стати те гледати,
Када дође Волько на Делиградъ,
Кадъ потеря Турке на булюке,
Као курякъ овце по пландишту!
Зачуди се мало и велико,
Шта учини Велько одъ Краине:
Упудио*) Турке до Станбола!!! — —

---

*) Ова се речъ у нашемъ у Србїи народу обично и свуда
говори, у мѣсто: заплашио. —

НАРОДНЕ СРБСКЕ БАСНЕ.

1.

Човекъ , зла жена , и ђаво.

Бданъ човекъ имаѡше врло злу, пакостну, и сурову жену; и у великой непрестаной беде съ нѡме овако живеѡи: напоследку досади му се нѣно свакидашнѣ зло, те при едной великой завади съ нѡмъ, тако се яко разяри: да в счепа и бацы у бунаръ. Она овако стропоштавши се у бунаръ: случайно падне на ђавола, кои в у истомъ бунару обитавао, и притисне га тако яко: да се никако изъ подъ нѣ извуѡи нѣ могао; по чему одъ муке и терета изъ свег' гласа почне овако викати: „Но мени несреѡноме! Каково в ово чудо горе и яче одъ мене, што ме овако тежко притисну изъ ненада.“ — Човекъ, кои в стаяо юштъ кодъ бунара, чувши ово куканѣ ђаволово, запита га: „Кои си ты ту у бунару, те си несреѡмъ и ты тако подпао подъ зло мое жене?“ — На ово ђаво одговори: „Я самъ ђаво! — Но молимъ те: буди ми садъ у помоѡи, и избави ме одъ овога претежкога зла!! — Я ѡу те после сретнымъ учинити.“ — Садъ човекъ опетъ на ово рекне ђаволу: „Како те я слабый человекъ знамъ избавити одъ зла женскогъ; кадъ ты као ђаво, ниси се кадаръ самъ избавити?“ — „Пружи конопацъ до мене, — одговори ђаво — па ѡу се я за край нѣговъ уватити; и онда, ко в я съ моѡмъ силомъ, ко в

ти твоіомъ: тева ћу се моћи извући и избавити изъ подъ силе зла женскогъ!“ — Човекъ на ово — само за инатъ свое зле жене — отрчи кући, и донесе конопаць, кога край спусти у бунаръ до ђавола, кои се увати за истый: и кое онъ своіомъ великомъ силомъ и натезанѣмъ, кое човекъ своіомъ, едва извуче се изъ подъ зле жене на полѣ изъ бунара. —

Садъ ђаво, да бы испунио свое обећанѣ човеку, рекне му: „Я ћу да одемъ садъ у цареву единицу, и да е начинимъ сасвимъ луду и бедну. Царъ ће на ово по свомъ свету тражити лека, као своіой единицы кћери; но све ће му бити суетно. Ти пакъ кадъ прође по године, и кадъ царъ дође у највеће очаяніе: онда дођи кодъ нѣга и яви му се, да ти можешъ излечити нѣгови единицу; по чему кадъ те пусте кодъ нѣ: а ти онда стани само чело ногу нѣни, и шапћући рекни: „Я самъ дошао.“ — Я ћу на ову речъ изићи изъ девојке, коя ће на удивленіе свима ома у свое прво станѣ разумности и добре волѣ доћи, и здрава постати. — Царъ ће те онда на ово одъ радости много обдарити, и тако ћешъ сретанѣ постати. Но после на другомъ месту да се ниси никако то усудио чинити: ерѣ ћешъ ома зло проћи.“ — Ово изрекавши ђаво човеку: ома оде испунити исту свою намеру. Човекъ пакъ кадъ чуе после, да е ђаво исто извршио: после по године онако и учини, као што му е ђаво казао, и царъ га много обдари и срећнимъ учини, пошто угледа свою единицу опетъ здраву и веселу.

После тога, за кратко време и єднога краля — пріятеля реченогъ цара — падне опетъ єдинацъ сынъ у исту беду одъ ѣавола. И овако краљ нашавши се у великомъ очаянію: пише своме пріятелю цару, да му пошлѣ што скоріе могне онога лѣкара, кои є нѣгову кѣрть излечію, да и нѣговогогъ сына излечи. — На ово царъ ома призове къ себи реченогъ човека, и закаже му: да ома иде кодъ нѣговогогъ пріятеля краля, и да му и нѣговогогъ сына излечи одъ оне исте неволѣ, одъ кое є и нѣгову кѣрть излечію; за кое ће опетъ много бити обдаренъ. Човекъ, боєћи се оне предречене му ѣаволове препоруке: домисли се одговора, коимъ одкаже цару, да не може онъ више онакове болести лечити, за то: што є одъ нѣ лекъ изгубію; а другій да бы се добавію: треба више одъ три године дана времена, будући се чакъ у трећой части света наоди съ великомъ мукомъ и опасности живота. — Царъ, досетивши се овогъ лукавогъ изговора човековогъ: строго му наложи, да мора ићи излечити краљвогъ сына; еръ ако га не излечи, да ће га ома убити. — Овако човекъ нашавши се у неволѣ, и наученъ одъ свое бываше зле жене свакой хитрости лажливопритворной и не досетливой: домисли се, како ће се одъ ѣавола избавити, те оде по налогу строгомъ царевомъ кодъ краля, да му излечи сына. Дошавши овако кодъ болестника: замоли краля, да є радъ самъ за неко време остати при нѣму, коя му се молба ома и испуни. И тако оставши самъ съ болестникомъ: рекне по пред-

реченомъ: „Я самъ дошао!“ На ово ђаво изъ болестника лютитимъ пласомъ проговори му: „несретниче еданъ! за што си садъ то учиніо да страдашъ неразумно?“ Човекъ на ово по своіой домишлѣности одговори ђаволу: „Та я нисамъ побратиме казао теби ону речъ — Я самъ дошао — за то: да лечимъ кралѣвогъ сына; већъ да самъ дошао да ти явимъ, као свомъ побратиму: да е она зла жена опетъ оживила, и изишла изъ бунара!“ На ово ђаво, као громомъ пораженъ, рекне човеку: „Шта! оживила она зла жена? —! Ћути молимъ те неказуй за ню, докъ само одемъ я на край света, у найвећу бездну да се сакріємъ, да више ни савъ светъ незна за мене; еръ ко може подъ силомъ зла женскогъ живити!“ — И ово изрекавъ ђаво човеку: ома изиђе изъ кралѣва сына, и оде кудъ е казао; а човекъ остане безъ опасанъ, и одъ краля опетъ много обдаренъ, што му е сына одъ неволѣ речене избавіо. — Но сви су му ови дарови богати ислишни были, по оной пословицы: „Одъ зла и ђавола стечено; горимъ быва разтечено;“ — еръ после на скоро, што е жену баціо у бунаръ, буде осуђенъ на вечну робію, у којой и животъ свой пре времена сконча одъ муке, беде, и жалости.

Примѣчаніе. По овоме наравно е, да ништа нема овога света горе одъ зла друга, съ коимъ човекъ свезу непрекидну єдинства душе и тела свога за цѣлый свой животъ учини. Одовудъ произлазу човеку све беде и неволѣ; еръ онъ, ако е и сиромѣ, а зло съ нѣмѣ никакову свезу

нема: то ће опетъ поштено, мирно, и задовољно живити, само кадъ в трудолюбивъ и честанъ, и кадъ се по својој доброј совести управља. — Али да в Богъ зна како имућанъ, и да све добродѣтели притяжава, а са зломъ свезу има свету и нераскиинму: бадава му в, да се савъ у светиню претвори: са зломъ мора бити страдателанъ и беданъ свагда; врь нів благо овогъ света и задовољство у богатству, но успокойству душе и срца, особито съ оне стране, која в човеку найближа и милія. — А да бы могао човекъ избећи како не намерити се на ово зло: никаковогъ за то достаточногоъ искуства нема, кое му в природа одузела; — врь кадъ najbolj мотри и памятствуе, да исту вечну свезу свогъ живота учини съ онимъ другомъ, съ коимъ ће свагда напреданъ, спокоянъ, и честанъ бити: онда башъ некако на противъ намери се на найвеће неко зло! — Између десеторице и више, едва еданъ погоди у овоме, — и то случайно — да добра друга добіе, кои в венацъ славе, чести, и напредка човечіегъ. — И заиста, кое се найвише покаже добродѣтелно женско лице пре свезе брачне съ човекомъ: оно башъ случайно постане найзліе после свезе!! Сачувай Боже свакога одъ овога случая, кои да се никада и не чуе у роду човечіемъ. —

2.

Вла и Медведъ.

Едномъ Вла безпосленъ будући на свомъ салашу (стану): пође по свомъ обичаю близу у планину, у којој се надило медведа, да убіе ко-

га, и да се баръ у беспослености користуе кожомъ и масти медвежіомъ, премъ да му одъ нѣни еданъ никакове шкоде учиніо было нѣ, и по томе дужанъ користовати га бадава животомъ своимъ. — Дошавши тако Вла у планину: попне се на едно дрво близу обиталишта медвежи, да съ нѣга вреба медведа. И текъ што се на исто наместіо за вребанъ: алъ уеданпутъ великій еданъ медведъ — кои га е опазіо и осетіо, за што се попео на дрво — изненада появи му се изалежа изъ густе шуме и стена, и почне се пеняти къ нѣму на дрво мумлаючи да га растргне, и тимъ као да му се освети праведно, зато: што е дошао у планину да га убіе бадава, неучинивши му никакове шкоде. — Вла овако наеданпутъ видежи разярена и запенушена медведа мумлаючи, кои готово већъ близу нѣга на дрво быяше допр'о: обнесвести се готово одъ стра, па брзо дигне руке страовито дркћуће къ небу, и едва текъ почне му овако говорити молежи се: „Богомъ те заклинемъ, немој ме садъ растргати! Нећу те више никадъ одсадъ тражити бадава да убіемъ; но ћу те свагда јоштъ избавити, кадъ те видимъ и збогъ кривице да страдашъ, у чему ти лако свагда у помоћи могу бити: еръ бо я близу обиталишта твога овде кодъ планине живимъ свагда на салашу. А да бы ти у овоме тврду веру дао: именовъ ти се Божіймъ обвезуемъ, да ћемо одъ садъ за свагда еданъ другомъ побратими бити.“ — Медведъ, на оваково влаово заклинанъ и моленъ, умири се и сиђе доле съ дрвета, па оде на свое обиталиште, ни учинивши му никакова зла.

По одлазку медведа, и Вла се сиђе съ дрвета, па оде на свой салашъ, ускиплѣнь освѣтомъ на истога, и овако говорећи му у себи: „Чекай луди главоня! Кадъ самъ се я могао само садъ одъ тебе излагати, и склонити те моме побратимству као сваку луду, неосећаюћу и не чувствујућу шта е притворность, и лажъ; у будуће лако ћу ти се моћи свагда осветити, и мою желю надъ тобомъ испунити, само првомъ приликомъ, докъ се одсадъ съ тобомъ гди слободно састанемъ, као баяги съ побратимомъ.“ — Овако Вла освѣтомъ притворномъ дишући на медведа: пође едномъ са сикиромъ у планину, као да сече дрва, у намери: да ако може како медведу осветити се. И дошавъ тако у планину близу обиталишта медведовогъ: угледа га, и дозво себи на госбу, говорећи му лицемѣрно овако: „Айде драгій побратиме у друштву самномъ на мой салашъ, да се почистимо, кадъ смо се тако састали, и да ти потврдимъ тиме мое заветѣанѣ побратимско.“ — Медведъ невинъ будући о лицемерству и притворности, и по томъ недосећаюћи се никаквомъ лукавству свога назови побратима за свое зло: пође драговољно съ нѣмъ на салашъ. Идући овако обоица у друштву путемъ: Вла е единако заговарао медведа коєкаковимъ разговорима, мотрећи при томе добро, како ће га и гди тако згодно сикиромъ ударити, да ома мртавъ буде. По чему едномъ измане штогодъ могне, да га у главу удари; но медведъ, у истый ма опазивши то: врдне настрану, и Вла га сечимице по бутини сатрагъ удари, и само му

месо яко расече. На ово медведъ рикне што годъ могне, те скочи, и счепа шапама Вла, питаюћи га: „за што е то побратиме?“ Вла одъ стра савъ пребледиши, и да бы сакрїо свою притворну намеру, одговори медведу: „Прости ми молимъ те драгїй побратиме! Я самъ то нехотице учинїю, мислећи: да те само мало врло ушимице сикиромъ ударимъ, као изъ шале, да видимъ како ти е яка кожа.“ — На ово медведъ рекне: „А, та колико е неверный и притворный побратиме! Заръ то желишь као побратиму да видишь, како ми е кожа яка? — Дакле опраштамъ ти и оно, што си ме хтео пре убити, и ово садъ што си ме расекао, кое ће ми временомъ проћи; али за ову речъ, што ми желишь видети, како ми е кожа яка: — никакo ти не могу опростити.“ — Ово рекавъ медведъ: притисне Вла, и свега га разстргне.

Примѣчанїе. Тако е наравно: кои годъ тражи одъ кога, — ма и лућегъ одъ себе — да се користуе бадава и не праведно, са штетомъ и зломъ истога, безъ да му е што кривъ: онай заиста — почемъ е предузео злобно и неправедно дѣло — мора оно исто зло искусити, кое таковомъ хоће да учини злобно и неправедно за свою безъ човечну користъ; а тимъ јошъ више: што е у исто време лажа, притворица, и лицемеръ; еръ у лажи и притворности кратакъ е репъ, вели мудра пословица. — Свака стваръ, и свано дѣло, мора се наградити по својој важности. Ово е одъ самогъ Бога — одъ кога е

савъ светъ и нѣгово быће произведено — у
дужность човека предпоставляно. —

3.

Рыбаръ и Лисица.

Едномъ огладнивши яко лисица: по своіой
природной притворности лукавой, умрѣи се и
пружи као цркнута на средѣ пута близу едне
велике реке, коимъ су обично рыбари, у ловлѣ-
ну у истой рецы рыбу превозили на колима до
села, коє в ту на близу было. Ово в лисица у-
чинила съ намеромъ томъ: да бы рыбаръ, пре-
возеѣи рыбу на колима, и угледавши ню онаку
као цркнуту на путу: преварио се за хасномъ
коже нѣне, и метуо в у кола кодъ рыбе; а она
после, пошто се тайно наведе рыбе: да се пола-
гано тайно исмакне и побегне, коє наравно кочі-
яшъ неће лако моѣи осетити при трусканю ко-
ла, и гледиѣи предасе за коньима, ни понятія
не имаюѣи о животу нѣномъ. — По овой нѣ-
ной притворной намери, тако се и збуде. У ис-
то време, кадъ се она као цркнута опружила на
реченый путь: наиће случайно рыбаръ еданъ съ
пунымъ колима рыбе, и угледа ю као цркнуту,
опружену по средѣ пута. Зачуѣенъ на ново:
— одкудъ да лисица цркне на путу явномъ и
близу села у по дана — одма помисли, да в о-
на то само навалице учинила притворно по
свомъ лукавству, за преварити кога у нечемъ;
па узме едну штапину, и добро в одалачи, за

испитати: ели тако, или ніе. — Лисица видећи, да ће іой се нужна намера по вољи своє притворности испунити: стегне тако яко шапе и лукаво своє срце, да ни найманѣгъ знака не покаже о болѣи збогъ великогъ ударца. Рибарь на ово видећи лисицу у истомъ ономъ првомъ положенію мртвила, као што ю е и нашао: изгуби све подозренѣ о притворности нѣной лукавой, те е узме за ноге, и бацы за се острагъ у кола на рыбу подъ рогижину, па пође далѣ съ колима путемъ у село. Кадъ дође кући, испрегне конѣ и уведе у шталу; а кола остави у авліи да истовари докъ руча. Отишавъ после у кућу, седне ручати, и похвали се жени и сыновима: како е по край доброгъ лова рыбѣгъ, и одну лисицу нашао на путу цркнуту; „кое кожа“ рече „вреда еданѣ талирь.“ —

Овако рыбарь кадъ е дошао кући, и ручаюћи хвалио се о добиту добромъ: одуму сынови радостно колима, да узму съ нѣи лисицу. Но рыбарь нађе се у еданпутъ готово у несвести, кадъ му сынови невесели дотрче одъ кола и яве: да ни лисице, ни пола готово рыбы нема у коли по нѣговомъ казиваню; — кою е лисица по предреченой своіой притворной намери спремила, и себи путь дала. — Садъ рыбарь — оваку лекцыю научивши — рекне своимъ сыновима: „Сынови мои мили! за целогъ вашегъ живота, кадъ годъ осетите и видите лисицу, не веруй те іой, ма да голимъ шапама на жеравицы стои.“ —

Лисица и Курякъ.

Курякъ, наученъ на - лако живити, и себи рану набавляти: едномъ не могне ништа по свомъ грабежу за дуго време наћи да еде, те тако съ наѣга неволя готово да скапа одъ глади; а будући да в одрастао у глупости и лености, и по томе наученъ съ лажіомъ, отиманѣмъ, и краѣомъ живити: понуди се кодъ лисице, да съ нѣоме у любви и пріятельству живи у будуће, по чему за онай паръ да му како помогне, да не скапа одъ глади. На ово Лисица прійми га ома у дружбено пріятельство, обећавши му притворно ома наћи шта да еде, само најпре да положи іой заклетву, да ће іой бити веранъ у свему до гроба. Курякъ се ома на ово драговољно склони, и тако лисица одведе га кодъ едногъ зацетогъ великогъ гвозѣа, рекавши му: да метне шапе на исто, и да положи заклетву. На ово онъ, по своіой глупости незнаюћи шта ће га съ тимъ съ наћи: метне шапу на гвозѣе, и увати се у нѣга. Лисица му онда на ово рекне: „Ето ти садъ: што си тражіо, то си и добио; — было се трудити, па бы имао.“ — После га остави самогъ, и оде. Овако курякъ оставши самъ, и дерући се одъ муке у гвозѣу: на дреку дође човекъ, и убіе га.

Примѣчаніе. Наравно, да свакій човекъ, кои в у глупости, лености, и распуштено-

сти одрастао не наказанъ: бива лажа, варалица и крадљивацъ, да бы себи рану и потребе животне на-лако набавіо; и свой животъ тражи съ онима съ дружити, кои су притворице и варалице као и онъ: одкудъ после праведно му саме по себи беде и неволѣ свакојке на вратъ долазе, и наипосле га срамно у гробъ стрпаю. —

НАРОДНѢ СРБСКЕ ПОСЛОВИЦЕ.

Више се трулавъ туръ ветромъ заноси, него читавъ.

Шутъ съ рогатимъ бити се не може.

За козу нїе сено.

Бадава добро семе, кадъ е рђаво оранѣ.

Голо тиче, одма крила нестече.

Ко непознае кукавицу, онъ мисли да е ястребъ.

Пусти свиню предъ кућу, она ће и у кућу.

Наваліо ко босъ у триѣ.

Твое мига, мое се сећа.

Пусти кусоню подъ пласть, онъ ће га и оборити.

Ко се силомъ напинѣ, тай наипосле пукне.

Лако е по готову сеяти.

Што се нїе умивало, остае прляво.

Врана врани очи не копа.

Кои тражи преко леба погаче, неће имати
ни вчменице.

Изъ мире, три врага вире.

Кои нѣ благодаранъ на мрвицы, нѣ ни на
комаду.

Треба свака длакла, да ти чини свагда ака.

Лако в масла добити само треба кадїя по-
стати.

Есте букванъ, аль є млитанъ и тупанъ.

Во се веже за рогове, а човекъ за езикъ.

Сврдо буши, аль не руши.

Мама на тату, тата на маму ослањући се,
сирото дете оста гладно.

Два ложа избише милоша.

Паренъ нашу лади.

После кише нетреба япунце.

Ко дубоко копа, тай управо збира.

Ко се бои шушня, тай не пада у виръ.

Уи, аль не зуй.

Познає се светый по навечерю.

Рука руку умива, а образъ обадве.

Срецы, па изрецы.

Што ће бити у есенъ, боль сада у вече.

Кои пази, тай не гази.

Кои сурутку непросиплѣ, тай сира не єде.

Добро блеи, аль се рђаво музе.

Кои се туѣимъ поноси: онай свое неноси.

На куряка вика, а лисице месо еду.

Добра речъ, гвоздена врата отвора.

Кои ѣути, приста одговара.

На ѣелавой глави, ваши се не легу.

Кои види куряка, онъ и виче и невиче за
нѣимъ; а кои га не види, онъ единако виче.

Курякъ длаку меня, али ѣудъ никада.

Не веруй лисицы, ма да голимъ шапама на
ватри стои.

Кусъ петао, пиле до века.

Кои тера правицу, онъ не музе кравицу.

Езыку су зуби одъ зла затворъ, одъ добра
отворъ, а умъ е у томъ господаръ.

Ко содржи у себи добродѣтель као жаба
длаке: нѣой е и подобанъ.

Манъсе врага, не терай му трага: трагъ му
е рѣавъ можешъ бити грбавъ.

Ко се направи курякъ, тай упадне у мракъ.

Ко курячимъ гласомъ виче, то га и пси гоне.

Ко се прави магарацъ, онъ му носи и то-
варъ.

У куряка е вратъ дебео за то: што се самъ
слуша.

Свако казиванъ, има доказиванъ.

Нѣ све лебъ што се еде.

Тайно казиванъ, право е улагиванъ.

Гди е улагиванѣ, ту е и лаганѣ.

Улагивачѣ, прави е опадачѣ.

Ко веруе ѣаволу: наипосле му ѣаво разлу-
па и главу.

Кои слуша шерете, онай трпи терете.

Све што е бело, нѣ сребро; и све што е
жуто, нѣ злато.

Кои високо лети, тай низко пада.

Обећанѣ е лудомѣ радость.

Незваномѣ госту место е за врати.

Леность вели: „данѣ по данѣ, ето и ѣур-
ѣевѣ данѣ;“ — а вредноѣа: „Нетакѣ, Субота, да-
леко е Недеља.“ —

Ко се себе бои, тай се никогѣ не бои.

Све човекѣ може кадѣ хоѣе.

Пусто масло и пси лочу.

Свачемѣ веровати, значи лудовати.

У лажи е кратакѣ репѣ.

У лисице е дугачакѣ репѣ и лепа длака;
али іой е кратакѣ трагѣ и погано срце.

Све е добро; али е добро најболѣ.

Одѣ муве е уплювакѣ поганѣ; алѣ човечій
жешћій е одѣ ѣавоаа.

Срећа и добро, лудима е сродно: врѣ се у
нѣима наоди.

Не веруй, већ се уверуй.

НАРОДНѢ СРБСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

1.

Бело белу преко поля виче: дай ми бело
бела леба, изподъ белый скута! — Шта е то?

2.

Два се млада човека сроде тако: да еданъ
другоме узму матере. — Ово е было овако: н.
п. Јованъ е было изъ Цариграда, а живіо о за-
нату у Бечу, гди се ожени съ едномъ младомъ
удовицомъ. Ова удовица у исто време имала е
опетъ младогъ сына у Цариграду Петра у тр-
говини, кои се опетъ случайно оженіо съ мла-
домъ удовицомъ матеромъ Јовановомъ, незнаю-
ћи у исто време, да е Јованъ у Бечу узео нѣ-
гову матеръ. — Питанъ е дакле: 1-во, какъ-
вый су нѣи двоица између себе родъ были? — 2-го,
какъ-вый су имъ после была родъ деца една дру-
гоме? — и 3-ће, какъ-вый су родъ была деца и
едногъ и другогъ између себе? —

3.

Ишли су путемъ мужко и женско, и срели
едногъ човека. Овай ій запита: шта су свой-
те? — На ово мужко одговори то: да е нѣго-
ва мати нѣне матере свекрва. — Какве су да-
кле нѣи двоє были свойтве? —

4.

Седили су мужко и женско, по млади обое,
у едномъ ладу по край пута. По край нѣи на-

иће путникъ еданъ, кои — кадъ имъ назове помози Богъ — рекне: „Благо вама, ако ништа нисте своите!“ — На ово женско одговори: „Ништа нисмо своите: само што е у целомъ животу моя мати мене едну родила и нѣгову матеръ.“ —

5.

Три су жене изъ едногъ села дошле у варошъ, яа да продаду: една е донела 10, друга 30, а трећа 50; и свака свое число прода у два пута по две различне цене, безъ да е една за другу знала кадъ е продавала; а свака одъ ове две различне цене была е еднака кодъ светри жене. — Овако кадъ су продале свака свое число яа: састану се заедно да иду кући, и упитавши една другу, увиде: да е свака равно число новаца добила. — Питанъ е дакле: како е то могло бити, да она жена съ 50 яа, и она съ 30, и она съ 10, равно число новаца добіе за нѣи, продавши њ по равне две цене? — И колике су те две различне цене биле? — И колика су равна числа новаца была? —

6.

Во има по природи дано му свойство, кадъ се умори, да легне одмора ради. Но питанъ е: зашто да легне одмора ради?

7.

Братъ и сестра; мужъ и жена; зетъ и шура, поделе између себе 6 лебова тако: да е одъ исты 6 лебова свакомъ по еданъ пипао, и о-

петъ 3 остала. — Питанъ е: како е то могло
быти? —

8.

Една е девойка носила у котарицы неколи-
ко ябука. Сретнувшій е младићъ на путу за-
пита: „Колико имашъ ябука у котарицы лепа-
дъво! и хоћу ли я срећанъ быти едне удостои-
ти се?“ Девойка на ово младићу невинымъ и
нѣжnymъ гласомъ одговори: „Ако погодишъ ю-
начкій младићу! колико я имамъ у котарицы
ябука, овако: да ми е јошть еданъ путъ оволи-
ко, и четврти таль одъ оволико, и 5 више: и-
мала бы равно 500; — онда ћешъ јошть и ви-
ше ябука за любовь и честь добити.

Младићъ е ома ово погодіо; но питанъ е:
колико е было у котарицы ябука? —

9.

Два су оца и два сына ручала, и међу со-
бомъ четири цела лебчића поделила, тако: да е
свакомъ одъ иста 4 лебчића по еданъ припао, и
опетъ еданъ остао. — Питанъ е дакле: како е
то могло быти? —

10.

Свака стваръ има свою силу и величину,
маню или већу, у важности природной или люд-
ма направљной; па по мѣри исте величине, си-
ле и важности веће или манъ, има свою цену
већу или маню; — но питанъ е: коя е то стваръ,

$$\begin{array}{r} 125:4=48 \\ 35 \\ 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 125 \\ 195 \\ 390 \\ 482 \end{array}$$

$$438$$

$$\begin{array}{r} 2 \\ 3 \\ 22 \\ 18 \\ 90 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 99 \\ 26 \\ 100 \end{array}$$

ноя се за малу цену може купити, текъ за едну крайцару, а да е такове и силе, и величине, и важности, да пуна соба одъ нѣ буде найнужнѣ помоћи човечіе? —

11.

У едной соби одъ четири угля, висіо е у свакомъ углѣ по еданъ мачакъ, и предъ svakимъ мачкомъ іоштъ по три мачка висила су. — Питанъ е дакле: колико е висило свега мачака у истой соби? —

12.

Нѣкій чобанинъ пошавши одъ свога стана кући свѣга господара, понесе одъ свогъ труда планинскогъ неколико главица купуса, и поведе едну особито млечну козу, за послугу кућевну съ млекомъ своме господару; а по край овога поведе и едногъ куряка, кога е у планини близу стана на гвозђе ухватио, да тимъ покаже господару свое искусство о добромъ чуваню врученогъ му стада. У путу имао е едну пловитну реку прећи, преко коє се путникъ морао самъ превозити на наодећемъ се ту свагда чамцу. Овимъ чобанъ нађе се садъ у противномъ случаю са своимъ курякомъ, купусомъ, и козомъ, за то: будући е тако малый чамаць быо, да е едва могао понети на себи до петнайсть ока више одъ едногъ лица, а да се не утопи; па поради тога: да повезе найпре купусъ са собомъ на ону страну реке; остав на овой страни коза са курякомъ, кои ю може удавити, одкинувши се случайно одъ свогъ места, на комъ е све-

занъ; — ако пакъ повезе куряка, а коза остане съ купусомъ: то ће она моћи на истый начинъ случайно купусъ изести; — а ако повезе найпре козу, па се по другій путъ врати, или за куряка, па га превезе кози, или за купусъ, па га превезе опетъ кози: моћи ће случайно збити се на оной страни, као и на овой, по предизложеномъ: будући е употребовало преко реке више одъ четвртъ сата превозити се, на којој онда на истомъ путу нѣ было никако већегъ чамца или моста, и потомъ чобанинъ принуђенъ е было ма како превезти се. — И овако онъ мучио се са совести својомъ довольно, како бы найсходнѣе учинио ако се коза или курякъ случайно одкине и оде: то да онда само одну штету поднесе, а не две, т. е. да небы съ курякомъ и коза, или са козомъ и купусъ пропао; — наипосле сети се, да то тако може бити, и одма на скоро дѣломъ изврши, не одкинувши му се ни коза ни курякъ, кадъ су сами остали на одной страни реке, за то: што нису имали предъ собомъ ништа, што бы їй мамило къ себи, и тако на страсть побуђивало, да се одкину одъ свогъ свезая. — Но питањ е: како е то могао тако чобанинъ учинити? —

Примѣчаніе. Многи овой загонетки не упутно одговараю: да е чобанинъ кози главицу купуса на рогъ натакао. — Но то е не уместно. У природы загонетке треба да буде уместна, чиста, и разборита стварь. Ели то разборито и уместно: да се главица купуса на рогъ ко-

зи натакне? — Кадъ се у истой загонетки свагди каже више главица купуса да е чобанинъ понео; и кадъ коза изъ страсти свое за купусомъ, и изъ нестерпѣнія, да іой што тяжело на роговима не стои; оће да збацы съ рога главицу, тресући съ главомъ, па да е опетъ поведе. — — Дакле уместніе и разборитіе треба ову загонетку одговенути по нѣномъ само чистомъ позиву.

13.

Некій отаць имао е три сына, којима после смрти свое остави у едной кеси 12.000 гроша, да поделе на три равна тала. Они по овоме и узму после исту кесу са 12.000 гроша, и поделе њ између себе на три равна тала, тако: да е свакомъ 4000 гроша припало, и опетъ 4.000 у кеси остало. — Како е то дакле могло бити? —

14.

Две матере, две кѣри, една баба, и една унука, поделе између себе 6 ябука тако: да е по една цела свакой припала, и опетъ 3 остало. — Но питанъ е: како е то могло бити: да њи 6 поделе између себе 6 ябука, свакой по едну, и опетъ 3 да остану? —

15.

9 браћа, и 9 сынова, и 1 отаць, поделе између себе 19 коня тако: да е свакомъ по еданъ припао, и опетъ 9 претекло, — Но питанъ е: ка-

ко е то могло быти: да нѣи 19 поделе између себе 19 коня, свакомъ по еданъ, и опетъ 9 да претекну? — и кои су то люди? —

16.

Царъ некій рекне своме служителю, кога е яко любіо збогъ тврдогъ повѣреня и достоинства праведногъ у свему, и кои е случайно заслужіо смртъ: „Ако ли ову слѣдуюћу загонетку рѣшимъ дѣломъ, ослобођенъ ћешъ быти одъ смрти; и то: да мени, моме сыну, моіой царицы, и теби на столу ову печену кокошку тако праведно садъ подѣлишъ: да свакомъ достойна часть припадне.“ —

Служитель одма е исто и рѣшіо дѣломъ; но питанъ е: како е онъ то учиніо? —

17.

Еданъ е човекъ продао 20 яя, за 20 пара. У овомъ числу яя было е Гусчи, Пачи, и Кошіи. Гушчѣ 1 яе продао е за 3 паре; Пачѣ за 2 паре; а Кокошіа 2 яета за 1 пару. — Питанъ е дакле: колико е было яя Гушчи; колико Пачи; и колико Кокоши? —

Зашто е на Србскомъ грбу крстъ, и око нѣга она четири оцыла?

Народъ нашъ Србскій доказуе: да су Немањ метули на грбъ царскогъ свогъ престола крстъ са четири оцыла око нѣга, за то: што су крстъ почитовали изъ велике любви вери Христіанской за најячегъ помоћника у владаню своме; а

у четири оцила око крста, представляли су исту свою велику любовъ честномѣ крсту као челикъ тврду. — Кои є Неманя то завео, никако се не доказує. —

Просто-народно правдослоєно питанѣ.

Три заєдника удући заєдно по свету по дѣлима своє трговине, и носећи са собомъ ковчегъ путничкій съ новцима и другимъ своимъ потребама: дођу у єдну варошъ, и стану се у нѣой у єдној гостилниці, докъ некій свой посао сврше. Єдномъ сва троїца пођу у купалиште, заказавши гостилнику: да ни єдномъ не да безъ све троїце ни на какавъ начинъ, и ни подъ коимъ изговоромъ отворити ковчегъ съ новцима; єрь ако то допусти буди на каковій начинъ противъ овогъ условія, ма и одъ нѣн саме троїце єданъ или два, безъ сва три лично, ако бы на противъ што предлагали; па тимъ ако бы се догодило, да што нестане изъ ковчєга, или савъ ковчегъ: онда онъ да ће морати сву такову штету своіомъ собстености накнадити. — Дошавши они овако близу купалишта: увиде ту, да су заборавили преобуке и чешаль. На ово даду єдномъ између нѣи ключъ одъ сандука, и пошлю га натрагъ у гостилницу, да извади изъ ковчєга преобуке и чешаль, и да донесе у купалиште. Овай їй опомене на условіє предложєно нѣіоно съ гостилникомъ о ковчєгу, по комъ да неће моћи безъ нѣи лично све троїце ковчегъ отворити. Они му на ово даду билѣге одъ себе, рекавши: „Валь-

да ће дати гостилникъ по њима ковчегъ отворити, само да се не враћамо опетъ сва троица: а ако ти башъ неда никако по прави горнѣгъ условіа отворити ковчегъ: а ти се онда врати, шта знамо, па ћемо сва троица онда натрагъ ићи, само да се неби нарушило условіе.“ — На ово онъ узме одъ њи двоице билѣге, и врати се у гостилницу, гди пріяви се гостилнику зашто е дошао, и овај му ома даде ковчегъ да отвори; но онъ отворивши самъ ковчегъ безъ гостилника: узме све заедничке новце изъ њѣга, и крадомъ побегне. — На ово она двоица дуго чекајући кодъ купалишта на свогъ трећегъ друга: дођу у сумњу о противномъ каквомъ случаю съ њимъ, и врате се ома натрагъ и они у гостилницу. Но кадъ дођу у њу, и дознаду шта се догодило съ њіовимъ новцима и трећимъ другомъ: а они ома по реченомъ условію подпуну украђену имъ суму новаца заишту одъ гостилника. Но онъ їмъ їй никако нехтене дати, чега ради оду они у судъ, и ту же га по реченомъ условію. Но онъ се на ово предъ самимъ судомъ законо одговори: да не мора онъ никако њима платити украдене имъ у речи стоеће новце, по сили самогъ реченогъ условіа. Судъ увидивши праведный и у местный овај одговоръ гостилниковъ: изда пресуду, да онъ не мора истина по сили самогъ реченогъ условіа дати украдене у речи стоеће новце. — Питанъ е дакле: коимъ то изговоромъ не морао наплатити гостилникъ украдене новце по условію изложеномъ? —

Любовь Створителю света.

* Шта да срце мое лыби више?
Шта да душа пожели ми лепше?

Више Тебе Боже мой превечный!
Свега света Створителю моћный!

Ты си изворъ найвише любви,
И дивноће водећи ме къ слави. —

Питтанъ е тѣла мога тѣло,
И богатство славомъ све изчезно.

Све е самномъ свудъ не постоянно,
Маловажно, слабо и времено. —

Да возлюбимъ ела, пића вкусна,
Више Тебе надтимъ преимућна?

Суѣтомъ се тужанъ чисто варамъ:
Ерѣ тимъ временъ опетъ быти морамъ. —

Да красоту и почитаніе
Овогъ света, и величаніе,

Замилуемъ више него Тебе,
Све то речю издавшемъ одъ себе:

Свестъ бы мою у тямъ уништио,
И мога се позива лишіо. —

Злато, сребро, и каменъ драго,
И све красно овогъ света благо,

Више него Тебе да заволемъ,
Еднымъ словомъ све то произведшемъ:

Заиста бы блудный тады постао,
И яднымъ се створенѣмъ назвао. —

Брѣ бы онда као не чувственыи,
А не Теби што самъ сообразныи,

Твоіой правди и истини светой,
И над-амномъ сили преимућной,

Противвику се и робъ учиніо,
Дужность свою скоту понизіо; —

За што све є суетно и кратко,
У ништости чисто ми известно:

Прахъ и пеп'о наипосле постане,
Докъ и мене пре свега нестане.

Новъ се никады више претворити,
И наново не могу створити,

Да бы мог'о опеть уживати,
И сва блага речена имати:

Брѣ и она сва су као и я,
Као што речъ веће о томъ быя. —

Само образъ неизмеримости,
У стварима света различности,

Све — истине твоє постоянь є,
Съ непрекиднымъ быћемъ утврђенъ є,

У свагданьой измени еднакой,
Оды старога ново — бываюћой. —

За то само преблагій мой Творче!
Свега света всемогущій оче!

Єдинствено дай ми свагда знати,
Именомъ се твоимъ прославляти,

На што си ме умногъ и створио,
И да познамъ тебе умудрио;

По чимъ свагда да те величавамъ,
И све тобомъ да се узвишавамъ:

Да бы Твое над-свимъ величество,
Силно свуда свега всемогућство,

По свомъ свету тиме узносіо,
И са тврдомъ веромъ прославляю,

У чему се слабъ ми умъ смућава,
Постигнути Тебе, исчезава,

Когъ ми око никадъ не виђело,
И уво ми нигда не слушало;

Аль найманъ зрице земногъ песка,
К'о и свака земна што є тварка,

Ясный образъ Твой ми показує,
И уму те моме упознає. —

Дакле само любовь єдинствену,
Творче милый дай ми истоветну,

Теби єдномъ найвећу згревати
Умомъ срцу, свагда уносити

На жертвеникъ небесне Ти славе,
Гди да ми духъ живи крозь векове!!! —

Пролѣте.

* Просія намъ време красно,
Благость неба садъ наста;
По земномъ кругу ясно,
Живостнѣ све поста

*

После ноѣи люте зиме,
Зора намъ се указа:
Све природно у пуномъ
Качеству се показа.

*

Сунца зрацы благодатни
Блажѣ намъ сяю садъ:
Са землѣ се тереть снежный
Свудъ распрште, мразъ складъ.

*

Лузи горе, и долине
Красотомъ се застиру:
Изъ нѣи бое милозрачне
Любко свуда извиру.

*

Земна была лепый образъ
Свое мило красоте,
Испустише у преобразъ
Свое правѣ доброте.

*

Пупъ на грани нѣжно листа,
Цвѣтакъ мирись просиплѣ:
Свакій своїомъ боіомъ блиста,
Свудъ милину рѣсиплѣ.

*

Блага роса пріятношѣ
Кропи лице садъ земно:
Мирись была са бласѣ
Воздухъ пуни дражестно.

*

Зміовидный потокъ бруи
Крозъ цбунове и стене:
Изъ свогъ врукта дивно струи
Изворъ быстрее милине.

*

Цвркутъ птица по дубрав'ма
Разлеже се умилио:
Райска сладость по поляма
Свуда влада предивно.

*

Садъ незлобна пасу стада
По зеленымъ странама:
Изподъ густогъ пастыръ лада
Одпочива предъ нѣима.

*

Ясной Фрули одѣкъ дае
Накить поля предивны:

Яганчиѣа свудъ нѣжнѣе,
Гласъ чуе се умильный.

*

Зукъ малене и пчелице
Дивоѣу намъ прѣставля,
Коя восакъ у кошнице
И медъ съ цвѣѣа саставля.

*

Све животно у радостномъ
Движенію сада е,
Свако своимъ производствомъ
Зането свудъ дивно е! — — —

*

И у свему овомъ Бога
Образъ намъ се излаже,
И нѣговомъ силомъ свега,
Све ясно се предлаже.

Песна Тополи у Србін.

* Ой Тополо млађана дивото!
Нове србске славе и лѣпоте!
Постойбино Србіє витеза,
Данаснѣгъ іой добра избавника,
Одъ сужанства и тежки окова,
Караѣорђа, одъ Бога іой дана. —
У нѣой си ты прва засинула,
Ка' у небу свѣезда Даница,

Свему свету кадъ у зору сине,
После ноће тежкоће и чаме,
И све живо свуда обрадує,
Што благоћу дана му укаже;
Тако и ты свуда си издала,
И Србиѣ майцы указала,
Изъ свогъ крила сѣйный данакъ славе,
После горки толики іой бѣда,
Одъ Косова што є претрпила,
Збогъ неслоге свои Соколова. — — 1)
За то се садъ и прославлашъ красно,
Славомъ, дикомъ, и поносомъ нѣнымъ,
Одъ вѣрны є нѣни Соколова,
Као лѣпа ћерка у матере,
Што све, што є добро и лѣпо,
Вѣрно чини у дну и у ноћи.

Истина си у низкой колѣвцы,
Майки своіой у крилу порастла;
И у такъвомъ станю свагда была,
Измеђъ свои сестара и браћа; 2)
Но доброта твоя и верноћа,
Коіомъ си се красила у майке,
Учините ка' свѣтлу царицу,
И увенча крупомъ позлаћеномъ: —
Брѣ у нѣой си за живота твога,
У низкоме твоме девойчанству, 3)
Одгаила Сокола витеза. 4)
Майки своіой, да іой порастера,

---

1) Срба, како найвећи, тако и найманѣи.

2) Села, вароша, и градова Србиѣ.

3) У маломъ и сиромашномъ селу.

4) Карађорђе.

Све паклене еине и вране, 5)
Кое су в были претиснуле,
Са црниѣмъ своимъ крилинама, 6)
У бѣдама сужанскіѣмъ, тако:
Да в тужна у мраку и робству,
А на своіой собственной баштини,
Петъ столећа готѣко стѣняла! —
Но нѣме в тогъ ослобоѣена,
Съ позлаѣенымъ нѣговимъ крилама!!! — 7)

Све остале сѣе твое што се
Съ браѣомъ твоіѣмъ у майке ти знаду:
Има одъ нѣи много и пре-много,
Веѣи, лепши, богаты и силны;
Но доброты твоіѣй и верности,
Майки своіѣй и до каплѣ крви,
Одъ части се могу споредити. —

Овакѣй се славе даръ одъ Бога,
Свачѣмъ само може подарити,
Као што в и тебе подарѣнь,
А за родъ ты милый и роѣеный,
И за майку яко уцвелѣну
Бывшу преѣе премного година.
Да ты в пакъ одъ Бога ударѣнь,
Истинито башъ даръ овай славе,
А и за то доброта и верность,
Майцы своіѣй у свѣму услушна,
Коя єди: кадра в истога:
Та сведоче скорашнѣй прошлости, — — —

---

5) Непріятелѣ Србіѣ.

6) Са неслободѣмъ ни учѣму и глупости.

7) Съ редкимъ душе проникатеаствама, и юначкимъ силама.

Коима си много угнѣтена,
И постала не слободна была,
Съ даромъ такъвимъ редкимъ дичитесе,
А у срећу майке ты премиле; —
И напротивъ све што су исчезле,
У краткоме, аль тежкомъ времену,
Неправедне те адске прошлости,
А ти опетъ верно се подигла,
Са сеяма твоимъ и браћама,
А у дику миле майке твоје,
Да се сявишъ истомъ твојомъ славомъ,
Своемъ роду и майцы на радость:
Брѣ по твојој текъ той слави быће
Свака желя нѣна испунѣна,
За то, што е одъ Вога ты дана. —
Више се пакъ и по томе знаде,
Да си Богомъ ти славна постала:
Што, ако е Соко ты угино,
Когъ си майцы вѣрно одгнила,
За слободу нѣну по реченомъ;
Опетъ ты е одъ нѣга остао,
Тиѣ онакѣй, и онакогъ дара,
Кога е самъ Богъ свемогуѣй,
Опетъ теби и майцы ты дао,
Да се съ нѣме славно поносите,
Као што сте и съ нѣговимъ бабомъ; —
А за то га и свуда чувао,
Да му даръ се светый не изгуби,
И постане ловъ изроду адскомъ; —
Но нѣгово, као творца света,
Што е, да е снажно и свудъ моѣно,
И да се нѣмъ родъ човечѣй онай,

Одъ зла брани и поноси дично,
Кои Богу вѣрно служи свагда,
У сужанству као и у слави,
Као што су сви свуда Соколи,
У твои е браћа и сестара,
А у крилу майке ты поносе. —

За то сада праведно се слави
Съ њиме свагда, и вѣрно величай,
А заедно съ миломъ майкомъ твојомъ,
И осталимъ сестрама и браћма,
И вашіемъ вѣрнымъ соколовма,
Кои има силе и кадрости,
Славни да сте, тврдо васъ чувати,
Докъ е сјајна сунца и мезеца;
Брѣ Божіе што е: то е моћно! —

С П Ъ В Ъ.

На похвалу преотличногъ Юначства Господина Генерала Стеве Книћанина, когъ е срећно показао год. 1848 у Войводству Србін, жертвовавши себе за родъ свой премилый.

* Жаромъ родолюбія распалѣнь,
Мудриномъ и юнашствомъ обдаренъ:

Съ крепкомъ вољомъ славно рмвново си,
Родъ свой милый одъ зла браніо си! —

И твои ты верни Соколови,
Военачалства твога сынови,

Ревноваше, слогомъ сви споени,
У чему њ твой поносъ сѣдини!!! —

Тако дакле, и съ таквомъ врлиномъ,
Ревнуй свагда, и мишцомъ юначкомъ,

Побеђавай свуда враге Србске,
И сатири све подлости адске.

Буди Србске правде избавитель,
Дика, поносъ, вѣре прославитель,

Као што си све до данасъ славно,
За целога твогъ живота вѣрно,

Единствено за родъ свой дѣлао,
И правду му на срцу носио. —

И одсадъ ты Богъ быо помоћникъ,
Да бы славе Србске быо моћникъ:

И да Богъ да Србство те имало,
За витеза свогъ на векъ славило.

СРБСКІЙ ЮНАКЪ.

* Я самъ Србинъ славе сынъ, —
Вѣрный родолюбъ:

„Србскій Юнакъ“ имамъ чинъ,
Име Боголюбъ;

А и срцемъ и душомъ,

У завету пресветомъ,

Челично ѣу у томъ тврдъ,

Быти свагда тврдъ.

*

Крвѣ у мени Србска ври,
Изливъ Славенскій, —
И на позивъ: „за родъ мри!“
Идемъ Юначки;
А и срцемъ и душою и т. д.

*

Поносъ Србскій мени е
Одъ свега милый,
И Србина станъ ми е
Свуда найсветлый;
А и срцемъ и душою и т. д.

*

Вера, име, и языкъ
Милогъ рода могъ,
Найсветлый е мени ликъ
Одъ света овогъ;
А и срцемъ и душою, и т. д.

*

Србска ме е доила
Правя чиста грудь,
Коя ми е задала
Вѣрность Србству свудъ;
А и срцемъ и душою, и т. д.

*

Неманѣина света удъ,
Славна Юначна,

Издала є мою грудь
Коя є вѣрна;
А и срцемъ и душомъ, и т. д.

*

Душановъ самъ потомакъ
Душомъ и тѣломъ:
К'о онъ быѣу и юнакъ
Вѣромъ и дѣломъ;
А и срцемъ и душомъ, и т. д.

*

Лазаревъ самъ наслѣдникъ
Отечества могъ,
Кога неѣу издайникъ
Быт' до гроба могъ;
А и срцемъ и душомъ, и т. д.

*

Обялиѣ є образъ мой,
За живота могъ:
Ко небыо другаръ мой,
Убіо га Богъ;
А и срцемъ и душомъ, и т. д.

*

Издаица као Вукъ
Србинъ кои є:
Я му стреле мое лукъ
Стеѣу силнѣ;
А и срцемъ и душомъ, и т. д.

*

И у свему пакъ овомъ,
Имамъ символъ мой:
„Господару свомъ добромъ,
Веранъ свагда стой!“ —
А и срцемъ и душомъ,
У завету пресветомъ,
Челично ѣу у томъ тврдъ,
Быти свагда тврдъ.

МУДРА И НАРАВОУЧИТЕЛНА ИЗРЕЧЕНЯ.

* Путови небрежљиваца застрти су триѣмъ;
а ревностны и мужествены углаѣени су.

У крилу славе и среѣе, како найманъ, тако
и найвеѣе, мужъ пристрастный и неосновано-
злый, проузрукуе и себи и ближњима пропасти
и зла; а благій, разумно-дуготрпелливый и сми-
ренный, и будућность укроѣава.

Болъ е гостити са зельмъ у любви безъ
лицемерства, неголи са упитанымъ деладима и
яганьцыма у вражди.

Благопріятнія е частица мала са страхомъ
Божіймъ, неголи сокровишта велика безъ бо-
язни и правде.

У свако време зле очи, пріймаю зла; а
праведне свагда управлѣне су добродѣтели.

Серце право иште чувства; а уста ненаказаны уразумеваю зла.

Серцу веселомъ лице цвета; а сувише печалномъ вене.

Зло и добро, слава и пропастъ, и све одъ света явно е предъ Богомъ: како да нису и срца людій?

Кои не любѣ наказаніе обличавајућегъ га: съ мудрима и добродѣтелнима необходиманъ е и непристойнъ.

Наказаніе незлобиво, познае се одъ прошлости; а ненавидца обличеніе, скончава се срамно.

Уста мудры свезуютъ се чувствомъ; а срца не таковы, слабоумна су къ добродѣтели.

Мудрога срце претња сокрушава; а безумный ни бой не чувствуе.

Мужу смисленомъ неизбежима е брижливость; а безумномъ е размишленіе о злу.

Предъ очима Божіѣма сви су путови човека, одкудъ му е быће провиђено.

Законопреступленія човека уловляваю, и у плѣну нѣовомъ затезливъ е.

Кои прѣйма наказанія, животомъ се благимъ грѣе; а хранѣни обличенія, умудрава се.

Како годъ што свагда пре порушенія каквогъ нибудъ праведногъ станя човечіегъ пред-

варава досада : тако исто пре паденія злопомишленіє.

Славный є мужь кроткодушань смиреніємъ , него кои дели користи съ досадительима.

Што є човекъ више разумный о вишимъ стварима : то све више блага наоди.

Не редко се догађа : да се премудри и разумни злима наричу ; а сладки у беседи , више чувени биваю.

Источникъ благогъ живота разумъ є свакомъ , кои га сачува ; а наказаніє безумны зло є.

Срце премудрога уразумева што му излази изъ свои уста , и свагда му є разумъ у нѣима.

Сатови медовни , то су добра и смислена изреченія човека ; а сладость нѣова лекъ му є души.

Путови живота нису ништа чонеку , кои се текъ мисле да су добри безъ расуђеня ; и тако-ви напослѣдакъ воде га у дно ада.

Мужь трудолюбивъ труди се себи , єръ удручава погибель свою ; а развраћеный носи є у устнама своимма.

Мужь безуманъ самъ себи зло копа , и у устнама своимма обогаћава огань.

Развраћеный мужь рассеява свуда зло , и светилникъ лажи іоштъ више злима ужиже ; а тимъ и уединоность правде и среће разлучава и разрушава.

Венацъ хвале и славе старость е: на путу правде такова се наоди.

Болѣй е мужъ дуготрпелливъ одъ силнога, и кои уздржава лютость, одъ узимаюћегъ градъ.

Кои дае за блага зла, недвижима су му такова у дому.

Кои е тайникъ о своимъ бедама и обидама, сама му се любовь указуе; а кои зла дѣла и мисленя другога утаява: и нѣму и себи злоторъ е по души и тѣлу.

Мударъ мужъ свагда прѣйма къ срцу совесть свою; а необузданъ у устнама често срцемъ страда.

Кои живи господствено са совести надъ срцемъ: чистъ му е путъ надежде; а развраћеномъ е свуда мрзость и немилость сопутница.

Кои мига окомъ лажливости: сочинява и себи и другима жалости; а кои обличава съ дрзновеніемъ: миръ и край свачему чини.

Источникъ благогъ живота у рукама е праведны; а у нечестивымъ устнама почива пропасть.

Ненавистъ уздиже и сили распру: при овой незлобиве покрива любовь.

Кои изъ уста произноси мудрость: обличеніемъ бѣе мужа нечувствена.

Мудрый мужъ крѣе своя чувства; а уста продрзливогъ приближую се пропасти.

Иманѣ съ правдомъ обогаћены, постоянно е
као тврдый и славный градъ; а добить нече-
стивы, пропасть е и сиротиня.

Дѣла праведны, животъ чине; а плодови
нечестивы изрѣхую грехе.

Кадъ се праведный едва спасава; да гди ѣе
се нечестивый и грешный появити? —

Найвећа е благодать Божія; но беззакон-
никъ и нечестивый ни ове ни найманѣ не удо-
стоява се.

Беззаконогъ мужа поведеніе, наука е со-
вестногъ; а корень праведногъ непостоянный е.

Жена мужественна, зрочно - сунчаныи е ве-
нацъ свога мужа; и као што е у дрвету црвь:
такое е кодь мужа жена злотворна.

Као што е златомъ извежена марама на
нюшки свинѣ: тако е и жене злоумне лепота.

Г. Г. ПРЕДУПИСНИЦЫ.

АЛЕКСИНАЦЪ.

(Скупіо Г. Алекса Бошковићъ Учитель III. и IV. разряда основ. учил. Алекс.)

Высокобл. Г. Јовица Николаевићъ Окруж. Началникъ и кавалѣръ, за сына свога Јосифа. — Благор. Г. Г. Јованъ Протићъ Помощникъ окр. Начал. за свою вѣрѣ Милеву. — Вуле Јанковићъ Писаръ окр. Начал. — Димитріе Сосићъ чл. окр. суда, за свогъ сына Любомира. — Лонгинъ Кишвалубацъ членъ окр. суда, за сына свогъ Велимира ученика IV разр. — Ђорђе Вучковићъ I-ый Осмотритель карант. Алек. за сына свогъ Светозара ученика IV. разр. — Милое Јовановићъ практ. казначейства. — Коста Предићъ практ. окр. суда. — Радомиръ Вучковићъ практ. окр. Начал. — Благопоштенор. Г. Г. главне болтаціе: Стоянъ Јовановићъ. — Павле Пашикићъ. — Благораз. Г. Јосифъ Димитріевићъ учитель I. и II. разр. основ. Учил. Алекс. — Благонад. Г. Г. ученицы IV. разр. Стоянъ Поповићъ. — Сава Григоріевићъ. — Сава Јовановићъ. —

15. кнѣга

БЕОГРАДЪ.

Изъ Княж. — Србск. Совета.

*(Скупіо Благор. Г. Михаилъ I. Радивоевићъ
Протоколста.)*

Высокор. Г. Г. Стефанъ Стефановићъ Предсѣд. Генерал-Маіоръ и кавал. 2 кнѣ. — Милосавъ З. Ресавацъ, членъ, Полковникъ и Кавал. — Павле Станишићъ, членъ, Полков.

и Кавал. 2 кнѣ. — Милутинъ Петровиѣ, членъ, Полков. и Кавал. — Іованъ Вельковиѣ, членъ, Подполк. и Кавал. — Стефанъ Книѣанинъ, членъ, Подполк. и Кавал. — Ефремъ Ненадовиѣ, членъ, Подполк. и Кавал. — Бысокобл. Г. Іованъ Стенъ главный Секрет. — Благор. Г. Г. Іованъ Мариновиѣ Секрет. — Михаилъ Радивовиѣ Протокол. за сына свога Іована. — Никола М. Іовиѣ Архив. — Александеръ М. Лазаровиѣ Канцелиста. —

Изъ Контроле.

Высокоблагор. Г. Риста Тодоровиѣ Началникъ Маіоръ и Кавал. — Благор. Г. Г. Илія Маргетиѣ Книговод. — Грунца Ивановиѣ II. Рачунонсп. за сына Іована. — Марко Марковиѣ Практ. — 18. кнѣ.

Изъ Попечительства Правосудія и Просвѣщенія.

(Скупіо М. Мих. Поповиѣ Архиваръ Попеч. Правосудія.)

Высокор. Г. Алекса Симиѣ Попеч. Правос. и Просвѣш. Полков. и Кавал. — Высокобл. Г. Дмитрій Црнобарацъ Началн. Правос. — Благор. Г. Г. Филипъ Христиѣ Секр. Просв. — Сретенъ Л. Поповиѣ Столон. Правос. — Іованъ Николиѣ Столон. Правос. за сына Светозара. — Стефанъ Груборовиѣ Столон. Просв. — Іованъ Савиѣ Рачунонсп. главне Контроле. — Светозаръ Десимирковиѣ Проток. Правос. — Ђорѣ Іовановиѣ Регистр. Правос. — Атанасіе М. Белополяцъ Эксп. Внутр. дѣла. — Стоянъ Симиѣ Канцел. Правос. — Тома Ковачевиѣ Канцел. Внутр. дѣла. — Г. Г. Практик. Правос. Д. Богдановиѣ, — Константинъ Анастасіевиѣ, — Арсеніе Миханловиѣ, — Іованъ Ст. Вельковиѣ, и М. Мих. Поповиѣ за М... 2 кнѣ. — 18 кнѣ.

Изъ Попечительства Финансіе

(Скупіо Илія Марковиѣ Практикантъ.)

Благородна Г. Г. Никола Стояновиѣ Столон. одѣл. Промыш. — Василіе Ђорѣвиѣ, Столонач. — Стоянъ Ђ. Спа-

сиѣ І. књигов. — Михаиљ Ђ. Барловацъ Правобр. Правт. — Милосавъ С. Јоановиѣ Проток. — Стефанъ Миловановиѣ Та: Ђум. Беог. — Миланъ Ковачевиѣ канцелис. — Илія Марковиѣ Практ. — Станое Цониѣ Практ. — Коста С. Паунковиѣ, Ученикъ трг. школе. — Павле Марковиѣ, Надзвр. правит. скеле. — Коста Спасовиѣ Практ.

12. књ.

Изъ Врѣвногъ Суда.

Бисокобл. Г. Г. Членови. Стефанъ Магазиновиѣ. — Бошко Тадиѣ. — Сава Шилиѣ. — Цветко Раввиѣ. — Благор, ГГ. Яковъ Димшиѣ Секрет. — Матія Матиѣ столонч. — Тодоръ Огняновиѣ Протокол. за сына Милана. — Милутинъ Остоиѣ Архив. и Регистр. — Стоянъ Филиповиѣ за свога земляка Лазара Милоевиѣ Писара среза Подун. Окр. Смедер. — Стоянъ Филиповиѣ канц. — Милое Вукићевиѣ Практ. — Стефанъ Х. Н. Живковиѣ Практ. — Јованъ Николиѣ Столон. Попеч. Правос. — Димитріе Ђорђевиѣ слуш. IV. разр. Гимназіе Беогр. —

12. књ.

Уписани у Читалишту Београдскомъ.

Высокобл. ГГ. Јованъ Стенѣ главн. Секр. Совета. — Јованъ Гаврилов. Началн. Финанс. 2. књ. — Благор, Г. Г. Димитріе Матиѣ Проф. Права. — Јованъ Мариновиѣ Секр. Совета. — Любомиръ П. Ненадовиѣ Проф. Гимн. — Павле Илиѣ Правит. Апот. — Михаиљ Аранђеловиѣ слуш. Ретор. — Никола Димитріевиѣ Парохъ Беогр. — Стефанъ Кнежевиѣ І. год. Філософіе слуш. — Андрија Стаменковиѣ Столон. Апелац. суда І одѣл. — и за Николиѣ. — Димитріе И. Величковиѣ првог. слуш. Філ. — Радованъ В. Лазаревиѣ Питом. В. Тополяни. — Василиј Г. Хадиѣ слуш. Філ. — Дружество младежи Србске. — Димитрій Аврамовиѣ живоп. 2. књ. — Александеръ Николиѣ Питом. К. С. Топол. — Јованъ С. Марковиѣ Рачуноисп. глав. Контр. — Тодоръ Петровиѣ членъ суда В. Београда. — Мула Ибраимъ Ђатипъ кодъ Рашидъ Бега. — Миланъ А. Симиѣ, — М. Јованъ Барловацъ Правобр. — Ђорђе Ниниѣ, — Василие Петровиѣ,

❧

— Миланъ Петровићъ I Роте I Батл. старій Поднар. — Стефанъ Ковачевићъ Дубровчанинъ, — Живко К. Јовановићъ Правд. III год. — Јованъ Ч. В. Стоядиновичъ Питом. П. В. школе. — Благопошт. Г. Г. Димитрій Ђ. Главинићъ трг. — Александеръ Васовићъ. — Јованъ Мостићъ тргов. — Милутинъ Радовановићъ за сынове светозара и Николу 2. кнъ. — Ђорђе Икковићъ тргов. Калфа. — 36. кнъ.

Изъ Управительства Вароши Београда.

(Скупіо Г. Петаръ В. Јовановићъ Секр.)

Высокоблагор. Г. Гаврило Ђремићъ Управитель, Полков. и Кавал. — Благор. Г. Г. Никола Костићъ членъ, Поручикъ. — Ђорђе Панићъ Подпор. членъ. — Риста Ђурђевићъ членъ подпор. — Вуле Богдановићъ членъ, Подпор. — Коста Ценићъ членъ, Подпор. — Петаръ В. Јовановићъ Секр. — Јованъ Ђурђевићъ Казначей. — Петаръ Димићъ Практ. Васа Ц. Митровићъ Практ. — Никола Ресавацъ Кварт. — Кварталницы. Ђира Пантелићъ, — и Никола Ресавацъ. — 12. кнъ.

Изъ Суда Вароши Београда.

(Скупіо Г. Миланъ Богдановићъ Практ.)

Благор. Г. Г. Јованъ Топал-Павловићъ Рачун. за себе и сына Стояна 2. кнъ. — Миланъ Автоновићъ Архив. — Георгіе Николићъ Писаръ. — Тодоръ Н. Тодоровићъ Писаръ Атанасіе Бел. Марковићъ Канц. Апел. суда II одѣл. — Димитрій Јовановићъ, — Хорватушићъ, — (Михаилъ Ђелешевъ: Безкосићъ Практ. — Лазаръ Живковићъ Практ. — Миланъ Јоксимовићъ Практ. — Аксентіе Туцаковићъ. Практ. — 11. кнъ.

Изъ Окр. Суда.

Благор. Г. Г. Сава М. Грујовићъ Секр. — Михаилъ Стойчевићъ Поцерацъ, Писаръ Началн. Окр. — Танасіе Мар-

ковићъ Канц. Апелац.— суда II одѣл. — Г. Г. Практик. Милошъ П. Поповићъ скупитель Предупис. — Стефанъ Лонгиновићъ, — и Ђорѣѣ Г. Ковачевићъ. — 6. кнѣ.

ИЗЪ БОГОСЛОВІЕ.

(Скупіо Г. Николай Стойковићъ Карановч. Клирикъ I Преду: Класе.)

Г. Г. Свршавајући Клирицы. Михаилъ Поповићъ Колар. Алекса Поповићъ. — М. Миљковићъ. — Стефанъ Маленовићъ. — Никола Урошевићъ изъ Вел. Дренове. — Григоріе Герасимовићъ, — Викентіе Димитріевићъ, — Живко Илићъ. — Тимотей Георгіевићъ Поломацъ, — Никола Ђорѣевићъ. —

Г. Г. Ученицы I Класе Клирикалне. Радованъ Павловићъ. — Гаврилъ Поповићъ, — Коста Поповићъ, — Евремъ Томићъ, — Јованъ Илићъ, — Никола Миљковићъ за брата Илию. — Панта Сретковићъ Крчмар. — Антоніе Аџековићъ. — Јосифъ Поповићъ, — Ђорѣѣ Богдановићъ, — Яковъ Крупежевићъ, — Никодимъ Дамяновићъ изъ Иванче. —

Г. Г. Ученицы II Пред. Класе. Сретенъ Поповићъ Рудничанинъ, — Тодоръ П. Николићъ изъ Наупаре. — Рафаилъ Ковачевићъ Валѣвацъ. — Миланъ М. Богатићъ изъ Врачевића. — Стефанъ Цонићъ Црнореч. — Андрей Павловићъ Валѣвацъ. — Михаилъ Ђукићъ уричанинъ. — Крста М. Протићъ Соколянинъ. — Милошъ Поповићъ Ужичан. — Григоріе Златковићъ за сестру Ану. — Милошъ Петровићъ Валѣвацъ. — Філиппъ Недельковићъ за брата Ђетинія. — Петаръ Ф. Шљивићъ.

Г. Г. Ученицы I Пред. Класе. Милованъ Миладиновићъ изъ Ласца окр. Чач, — Миладинъ Поповићъ Крушеван. — Јованъ И. Стефановићъ Грнчарацъ окр. Подрин. — Сретенъ Крстићъ за сыновца Јаниѣја Рудничан. — Алекса Поповићъ. — Стефанъ Радойковићъ. — Милошъ Николаевићъ Ученикъ II Полугимн. Неготин. — Любомиръ Бобовицъ Коцелѣвацъ. — Велимиръ Фуіовићъ за брата Радонцу. — Живко Поповићъ, — Миленко Лазаревићъ Ужичанинъ. — Коста Надрлянскій Ученикъ II Гимназ. Класе Беогр. за брата Михаила. — Мойсילו

❧

Гавриловић Ђир. М. — Јованъ Божићевић Ужичанинъ. —
Сямеонъ Ђурчић за сына Живка Учителя Сельскогъ. —
50 кнѣ.

*(Скупіо Петаръ М. Марковић Совершаваюћій Кли-
рікъ, Крагуевчанинъ).*

Г. Г. Свршаваюћи Клирицы. Алекса Поповић изъ Шу-
ма. — Павелъ Кустурић заблаћанинъ. — Василиј Стефано-
вић Ужичанинъ. —

Г. Г. Ученицы II Пред. Класе Рафанъ Ковачевић
Валѣв. — Стоянъ Д. Богосавлѣвић за сына Милоша. —
Миханъ Ђорђевић. — Милованъ Радосавлѣвић Риваняцъ.
Јосифъ Петровић за сыновицу Софію. —

Г. Г. Ученицы I Пред. Класе. Любомиръ К. Бабовић
Коцелѣв. — Димитрій Берић Богатинацъ, — Јованъ Сте-
фановић Грчарацъ. — Милов Боряктаровић Јовановч. —
Николай Стойковић. — Філипп Поповић Ужичан. — Сте-
фанъ Томић Шаторнян. — Алекса Поповић. — Аранѣлъ
Николаевић Неготинацъ. — Радисавъ, Теодоровић. — Све-
тозаръ Д. Георгіевић Крагуевч. — Јованъ Поповић Стар.
— Јованъ Поповић млад. — Вуле Поповић. — Милованъ
Миладиновић за брата Милутина. — 23 кнѣ.

(Скупіо Јованъ Вукићевић.)

Честнѣйшій Г. Миханъ Поповић Парохъ Беогр. и
Катих. у Гимназій Беогр. — Высокобл. Г. Атанасіе Вукиће-
вић членъ Высок. Апел. суда I одѣл. за сына Симу. — Бла-
гор. Г. Панта І. Поповић Проток. Попеч. Філ. — Благор.
Г. Коста Павловић Учитель IV разр. основ. учил. Беогр. —
Господична Екатерина М. Симић изъ шабца. — Г. Петаръ
Лазаревић књигов. — Г. Димитрій Новаковић Надзират.
шпитала, за кѣръ свою Екатерину. — Г. Живанъ Т. Панић
Практ. Управл. Поштанс. — Г. Миханъ Р. Јовановић
Практ. Попеч. Внут. дѣла. — Г. Ђорђе І. Живковић Практ.
Попеч. Правос. — Благопоштен. Г. Г. трговцы. Ђорђе Ма-
ринковић. — Коста Дука Пешика. — Яня Д. Панић
родомъ изъ мецова. — Станос Јовановић Бакалинъ. — Пе-

таръ Іовановићъ. — Живко К. Стефановићъ. — Андрія Поповићъ
фабрик. ликера, родомъ изъ Боке-котарске, за сына Іована. —
Тома Іовановићъ Бакалинъ. — Живко Христићъ Бакал. —
Тричко Михаиловићъ Бакалинъ. — Неделько Цветановићъ
Бакал. — Димитрій Стойковићъ. — Г. Г. Майстори. Петаръ
Вуяшковићъ шмитъ. — Тома Пешићъ Туфекѣя. — Петаръ
Младеновићъ Терзія. — Павле Гавриловићъ шнайдеръ. — Ар-
сеніе Кнежевићъ шнайд. — Стефанъ Теодоровићъ Черукѣя
изъ Зеона. — Алекса Михаиловићъ Абаѣя. — Михаилъ Ра-
даковићъ ковачъ у Топовол. кня. Србс. — Стоилко Стояно-
вићъ Терзія. — Аксентіе Билуѣићъ ковачъ у Топовол. Княж.
Србс. — Миланъ Бошковићъ ковачъ у Топовол. Княж. Србс.
— Штерія Наумовићъ Терзія. — Стоянъ Петровићъ Абаѣя.
— Таса Марановићъ Меланѣя, родомъ изъ Крагуев. за свога
сестриѣа Михаила Ђурђевиѣа, ученика III разр. основ. учили-
шта. — Г. Г. Колѣе. Константинъ Станковићъ Терзія. —
Илія Тасићъ Терзія. — Марко Іовановићъ шнайд. — Іосифъ
Новаковићъ шнайд. — Таса Павловићъ шнайд. — Светозаръ
Лазаревићъ шнайд. — Тома Петровићъ тргов. — Наумъ А.
Николићъ тргов. — Ђорѣе Живковићъ тргов. — Іованъ Ф.
Павловићъ Терзія. — Алекса Міановићъ Чизмар. — Г. Ми-
ланъ Тренићъ бандис. Варош. старій. — Г. Дамянъ Іовано-
вићъ бандис. Варош. — Г. Манойло Живковићъ одаѣя суда
Варош. — Г. Гаврилъ Павловићъ одаѣя княж. канц. — Г.
Ивко Петровићъ Пандуръ суда вароши Беогр.

54 кнѣ.

*(Скупіо Г. Ђорѣе I. Буйдићъ Писаръ Г. I. Позна-
новиѣа Правобр.)*

Благор. Г. Г. Павле Радовановићъ Правобранитель. —
Анѣлко Николавићъ бывшій чиновникъ, за сынове. Іована и
Ивана изъ Параѣ. — Высокобл. Г. Сара Радовановићъ за
сына Ђорѣа. — Господична Люба Марковићъ. — Господична
Перса Мирковићъ воспитат. женске младежи Параѣинске. —
Бысокор. Господичне. Драга, Милева, и Цанка Ресавчеве. —
Благор. Г. Юліана Познановићъ. — Благонад. Димитріе Поз-
нановићъ, — Благопешт. Г. Г. трговцы. Петаръ Будимиро-
вићъ. — Тодоръ Стефановићъ. — Філипъ Станковићъ изъ

❖

смед. — Стоянъ М. Плашиполовићъ изъ Смедер. — Андрија Миловановићъ кафеѣја. — Никола Петровићъ кафеѣја, за сынове Василя, Миханла, Ёфтинія и Димитрія. — М. Іова Младеновићъ, за свога ортака М. Іована Пастрмца. — Г. Г. Майстори. Іованъ Живковићъ Ђурчія. — Атанасіе Стояновићъ Берберинъ. — Петко М. Ђедовићъ Терзія. — Благонад. Василіе І. Миленковићъ ученикъ тргов. школе. — Благон. Илія Ф. Стаменковићъ ученикъ тргов. школе. — Г. Г. Калфе. Димитрій Миловановићъ трговач. изъ Смедер. — Міяло І. Сретеновићъ трговач. — Илія Вельковићъ изъ Смедер. — Вуле Стефановићъ трговач. — Іованъ Т. Вуковићъ родомъ изъ вар. Брчке у Босни, за свога брата Димитрія, ученика II Грамат. класе. 2. кнъ. — Ђока Ђурићъ терзій, изъ Шабца. — Живко Милошевићъ терзій изъ Смед. — Ђорђе Димитрієвићъ терзій изъ вар. Селца у Македоніи. — Миланъ Матићъ терзій: изъ Смед. за свою сестру Г. Милеву Стефановићъ 2 кнъ. — Іованъ Станковићъ терзій: изъ Рама окр. Пожар. — Дина Іовановићъ терзій: изъ Ниша. — Ранко Станишинъ терзій: изъ Ядра. — Танасіе Стефановићъ терзій: изъ Ниша. — Цветко Аранђеловићъ терзій: изъ Гургус. — Ёремія Николићъ Терзій: изъ окр. Ягод. — Ђорђе Николићъ терзій: самоукъ. — Живко Стояновићъ терзій: изъ Смед. — Сава Радосављевићъ терзій: изъ Круш. — Міяло Ђорђевићъ терзій, — Петаръ Симићъ терзій, — Обрадъ Радончићъ терзій: изъ окр. Руднич. — Неделько Радосевићъ терзій: изъ окр. Подр. — Ђорђе Бал. Калайцићъ терзій: изъ окр. Подр. — Ђока Јуришинъ изъ Смедер. — Ёремъ С. Катићъ изъ В. Градишта. — Алекса Ристићъ терзій: — Павле Р. Костићъ изъ Палежа. — Симеонъ Давидовићъ терзій: изъ Неготина. — 50 кнъ.

Гунцатъ,

(изъ окр. Беогр.)

(Скупіо Іованъ М. Николаєвићъ Учитель Гунцат.)

Поштен. Г. Г. Милое Марковићъ тргов. и за кѣрѣ Любичу 2 кнъ. — Міяло Цветићъ Писаръ Прим. судар. за сына Милована. — Тома Цветићъ тргов. свинар. за сына Милована. — Вунца Петровићъ Писаръ Прим. суда. — Борисавъ Атанацковићъ калфа тргов. — Гвозденъ Іовановићъ зем-

лѣд. и за сына Сретена, 2 кнѣ. — Благое Бочановићъ землѣд.
— Благораз. Г. Іованъ М. Николавићъ, Учитель Гунцатскій,
за свога оца Николу Маряновића Учителя Пожарев. —
10 кнѣ.

Изъ окружія Крагуевачкогъ.

(Скупіо Г. Стефанъ Милошевићъ Писаръ Среза
Гружан. у окр. Крагуев.)

Честнѣйша Г. Г. Пароси. Милошъ Илићъ Чуковъ.
за сына Павля. — Павле Рафанловићъ Грабовачкій. — Бла-
гор. Г. Г. Стефанъ Новаковићъ, штабс-капет. и Началникъ
Среза Гружанскогъ. — Миланъ Миљковићъ Писаръ Среза
Гружан. за сынове Светозара и Чедомиля. — Стефанъ Ми-
лошевићъ II Писаръ Среза Груж. за кѣрѣ Милеву. — Мили-
ло Столяновићъ Практ. Началн. окр. Краг. — Благораз. Г. Г.
Іованъ Савићъ Учитель Каменич. — Игњать Павловићъ Учи-
тель Чуковачъ. — Г. Сретенъ Миханловићъ терзія, Рудни-
чан. — Г. Спаса Ђорђевићъ кафеѣія. — Благон. ученицы.
Іованъ Жабарацъ III Грамат. Класе. — Димитріе Јоксићъ
IV. разреда. —
12 кнѣ.

Брусница.

(Скупіо Г. Велисавъ Миловановићъ Практ. Начал.
окр. Рудничкогъ.)

Преподобный Г. Мелентіе Петровићъ Єромонахъ Мо-
наст. Никола кодъ реке мораве између Овчара и Каблара. —
Благородна Г. Г. Неша Стефановићъ Помоћникъ Начал. окр.
Руднич. за супругу свою Г. Јоку. — Сима Максимовићъ ста-
рый Писаръ суда окр. Руднич. — А. Тешићъ, млађій Писаръ
суда окр. Руднич. — Іованъ Милошевићъ млађій Писаръ су-
да окр. Руднич. — Стефанъ Раденковићъ Поштаръ Поште
Брусн. за сестрића свогъ Танасія. — Вуле Срећковићъ Практ.
Началн. окр. Руднич. — Живонъ М. Блазнавацъ Практ.
Началн. окр. Руднич. — Димитріе Лазаревићъ Практ. суда
окр. Руднич. — Миле М. Ђиласовићъ Практ. суда окр. Руд-
нич. — Милошъ П. Марковићъ Практ. суда окр. Руднич. —

Петаръ Недельковићъ Практ. суда окр. Руднич. — Антоніе Вучићевићъ Пресѣд. Примир. суда обшт. Пріворске. — Поштенородна Г. Г. Стефанъ Г. Повреновићъ Болтація. — Ђорђе І. Божићъ терзія, за кћеръ свою Савку. — Андрія А. Маркешевићъ изъ села Прівора. — Милія Петровићъ Панд. Началн. окр. Руднич. — Ученицы IV разряда основ. Учил. Брус. Ђорђе Димитрієвићъ, — Милованъ С. Милошевићъ. — Ахимъ М. Ђокићъ.

20 коб.

Гургусовацъ.

(Скупіо Г. Коста Ахимовићъ тргов. и манипулантъ Правителст. Книга.)

Поштенородна Г. Г. Милошъ Т. Поповићъ Терзія. — Илія Живковићъ Ђурчія. — Нича Сибиновићъ Абаційскій Устабаша. — Дина Миливовићъ Абація. — Дамянъ Стефановићъ терзія. — Вукадинъ Стефановићъ Лончаръ. — Стерія Теодоровићъ терзія. — Сава Игњатовићъ ткачъ. — Милошъ Петровићъ Лисичаръ. — Станя Стояновићъ Балканція изъ копришнице у Бугарской.

10 кнъ.

(Скупіо Іованъ Тодоровићъ Ђурчійскій и бояційскій устабаша.)

Поштенородна Г. Г. Іованъ Тодоровићъ Ђурчійскій устабаша. — Петаръ Вельковићъ за сына Михаила ученика. — Раићель Ђорђевићъ за сына Іована ученика. — Дина Гойковићъ Ђурчія. — Марко Миленовићъ Ђурчія. — Цветко Живковићъ обація. — Манойло Петровићъ обація. — Стоилко Голубовъ тишлеръ, за сына Ђорђія. — Риста Цветановићъ трговацъ Нишкій. — Тричко и Милое Милошевићъ браћа трговцы. — Стефанъ Живановъ трговацъ марвенный. — Никола Голубовићъ Ђурчія за сына Лазара. — Стоанъ Срећковићъ обаційскій калфа. — Мирко Тодоровићъ трговацъ изъ села каменице, за сына Василя.

14 кнъ,

(Скуплѣни кодъ издателя.)

Пречестнѣйшій Г. Спасов Стойковић Наместникъ Протопресв. окр. Гургус. — Преподобнѣйша Г. Г. Пантелеимонъ Недельковић Наместни Монаст. С. Троице. — Кирилъ Стояновић Нам. Мон. Сувотол. — Высокобл. Г. Маринко Радовановић Предсѣдатель суда окр. Гург. — Благород. Г. Г. Павле Бунић членъ суда окр. Гург. за сына свогъ Г. Ђорѣја, слушат. Реторике у Лицеуму Княж. Србіе у Београду. — Радое Марковић Подпоручикъ и Началникъ среза Сврљичкогъ, за сына Еврема ученика I Грам. Класе, и сыновца Бремію, 2, кнъ. — Лазаръ Маринъ Секр. окр. суда Гург. — Димитрій Преднѣ Писаръ Началн. окр. Гург. 5 кнъига. — Милое Здравковић старый Писаръ суда окр. Гург. — Спасов Радойковић Писаръ среза Тимочко-заглавск. у окр. Гург. за сына Любомира ученика I разр. — Г. Г. Практи. суда окр. Гургус. Мияло Новаковић. — Сибинъ Вунѣ, — Владимиръ С. Новаковић. — Благор. Г. Поола Недельковић, роѣна одъ Ян. Ђурић. — Поштенородни Г. Г. торговцы балканцѣйски: Анта Ранѣловић изъ Гург. — Изъ Панаѣуришта у Бугарской: Тодоръ Райковић, 10 кнъига. — Деанъ Пенча Олу, 3 кнъиге. — Дойчо Стойковић Самоотъ, 2 кнъиге; — и за нѣговогъ сына Стояна Папуѣю 1 кнъига. — Крайчо Недельковић Самоотъ. — Неделько Крайчовић Самаотъ. — Изъ Копришнице у Вугарской: Філиппъ Николић чипе 2. кнъиге. — Брайко Вуковић. — Гавра Аничинъ изъ Гург. — Михаилъ и Нацко Стоильковић браћа и болтаѣе Гургусов. — Благонадеждны Г. Г. ученицы I Грамат. Класе: Симеонъ Живковић, — и Михаилъ Трифуновић. — III и IV. разр. основ. Учин. Гург. Антоніе Максимовић. — Јованъ Константиновић. — Антоніе Радосавлѣвић, — и Миланъ Костић. — 49 кнъ.

Монастырь Манасія, (у окр. Ћупрійскомъ).

(Скупіо Г. Ефремъ Поповићъ Учитель Манасійскій.)

Препод. Г. Илія Стойшић Настоятель Мон. Манасіе. — Честн. Г. Г. Паросн. Радованъ Стойчевић Медвеѣскій. — Сава Поповић Виринскій. — Миланъ Протић Двориштскій. — Янко Маринковић Глоговачкій, за сына Вучка. — По-

штенород. Г. Г. Арендатори дуѣана Мон. Манаеіе. Їоргаѣ Аѣимовиѣ, — и Милосавѣ Манойловиѣ. — Благон. ученицы I и II разр основ. училишта Манасійскогѣ; Димитрій Кнежевиѣ. — Никодіе Іовановиѣ. — Милосавѣ Милошевиѣ. — Марко Здравковиѣ. — и Любисавѣ Станковиѣ. —

12 кнѣ.

Медвеѣа,

у окр. Ђупрійскомѣ.

(Скупіо Ђорѣе Ђурѣевиѣ учитель медвеѣскій.)

Поштенор. Г. Марянѣ Кукиѣ трг. марв., за сына Іована. — Благонад. Г. Г. ученицы I и II разр. основ. учил. медвеѣскогѣ; Никола Іовановиѣ. — Радосавѣ Ивановиѣ. — Іованѣ Цветковиѣ. — Иліа Станиѣ. — Миланѣ Ђорѣевиѣ. — Янко Алексиѣ. — Іованѣ Ђурѣевиѣ. — Иліа Кумриѣ. — Іованѣ Илиѣ. — Іованѣ Радойковиѣ. — Павле Пауновиѣ. — Груя Тодоровиѣ. — Василие Миљковиѣ. — Паунѣ Симиѣ. — Аврамѣ Милоевиѣ. — Миливой Стояновиѣ. — Добросавѣ Милойковиѣ. — Тома Янковиѣ. — Груя Іовановиѣ. — Ђорѣе Пауновиѣ. — Паунѣ Іовановиѣ. — Настасѣ Манойловиѣ. — Иліа Іовановиѣ. — Софроніе Миловановиѣ. — Ивко Станоевиѣ. — Димитрій Радосавлѣвиѣ. — Милиа Радосавлѣвиѣ. — Стамета Радосавлѣвиѣ. — Иліа Милойковиѣ. — Бранко Вуловиѣ. — Марянѣ Николиѣ. —

32 кнѣ.

Милановацѣ.

Пречести: Г. Михаиѣ Петровиѣ Протос, Миланов. за сына Константина ученика I Граматик. Класе. — Высокобл. Г. Наста, супруга Г. Маіора и Начал. среза Поречк. — Г. Милица Груиѣ, Воспитателн. женске младежи Миланов. —

Негодинъ.

(Скупіо Г. Михаилъ Пантелихъ, Учитель III и IV разр. основ. Учил. Негот.)

Г. Михаилъ Пантелихъ скупитель, — Г. Ђорђе Угриновихъ Учитель II. разр. основ. Учил. Негот. — Г. Трифунъ Михаиловихъ учитель Роглѣвскій. — Г. Димитріе Яковлѣвихъ кафеція. — Благон. Г. Г. ученицы IV-гъ разр. основ. учил. Негот. Димитрій Іовановихъ. — Крста Стефановихъ. — Димитрій Миловановихъ. — Крста Станисавлѣвихъ. — Данило Благосвихъ. — Илія Ђремихъ. — 10 кнѣ.

Нишевацъ,

(у оркужію Гургусовачкомъ.)

(Скупіо Учитель Нишевачкій Аћимъ Іовановихъ).

Благонад. Ученицы Учил. Нишев. Здравко Рашихъ. — Милое Стойковихъ. — Димитрій Раденковихъ. — Милое Видойковихъ. — Стефанъ Яковихъ. — Илія Поповихъ. — Миланъ Велосвихъ. — Павле Рашихъ. — Никола Петковихъ. — Коста Стойковихъ. — 10 кнѣ.

Пандирало,

(састанакъ у окр. Гургусов.)

Благор. Г. Г. Никола Алковихъ Дѣловод. за сына Алексу Ученика. — М. Милосавлѣвихъ Ђумрукц: за сына Іосифа ученика. — Яковъ Пауновихъ Надзиратель за свогъ малогъ сына Дамяна. — Дамянъ Ђорђевихъ Колція. — Станое Срећковихъ Гвардіанъ. — Янко Милойковихъ Гвардіанъ. 6 кнѣ.

Речка,

(у окр. Крайнскомъ.)

(Скупіо Г. Урошъ Дивниъ Учитель Речкій).

Благонад. Г. Г. ученицы основ. Учил. Речкогъ I-гъ, II-гъ, и III-гъ разряда: Ђура Димитріевиъ. — Милорадъ Богосавлѣвиъ. — Ђока Лазиъ. — Јова Радосавлѣвиъ. — Урошъ Цокиъ. — Михаилъ Павловиъ. — Стоянъ Станковиъ. — Митаръ Петровиъ. — Анта Стоимировиъ. — Милошъ Јовановиъ. —

10 кнъ.

Свилайнацъ.

(Скупіо Г. Тодоръ Тодоровиъ старый Учитель Свилайначкій).

Честѣйша Г. Г. Пароси свилайн. Милосавъ Боговиъ за сына Анту, учен. II разр. — Јованъ Стефановиъ за сына Тодора. — Петаръ Радивоевиъ кушилѣвачкій, за сына Мила уч. IV разр. — Милованъ Поповиъ Дубничкій. — Благор. Г. Г. Пензионеръ — Мајоръ Петаръ Ђорђевиъ. — Тимотей Остонъ Писаръ среза Ресавскогъ. — Влагораз. Г. Г. учители: Јованъ Николиъ Свилайн. — Милосавъ Поповиъ Гложанскій. — Поштенор. Г. Г. Лазаръ Станковиъ Пресѣд. Прим. суда свилайн. за сынове Мату и Димитрія. — Викторъ Јовановиъ Писаръ Примир. суда свилайн. — Трговцы: Стеванъ Станковиъ надзир. барутана. — Коста Симеоновиъ Терзибаша, за сына Георгія учен. — Димитрій Јовановиъ помоћникъ Певнице и Лиѣер. стакленице, за кѣръ Катарину учен. — Павле Радивоевиъ за сына Симеона учен. IV-гъ разр. — Ђорђе Илиъ за сестру Цану учен. — Маленъ Манойловиъ за сына Тасу уч. — Таса Марковиъ мѣстный управитель Училиш. — Настасъ Лалковиъ. — Милосавъ Павловиъ — Анта Миляъ. — Кита Ивковиъ. — Настасъ Богдановиъ — Богвиъ Милорадовиъ, за сына Ђврема, и брата Виктора уч.

IV разр. — Таса Павловићъ, за синовца Радована уч. I разр. —
 Ђорђе В. Райковићъ калфа тргов. — Стеванъ Милутиновићъ
 надзир. добара Г. Ресавца, за сына Ђврема уч. IV разр. —
 Тодоръ Тодоровићъ Учитель и скупитель. 2 кнъ. за синове:
 Димитрія, Благоя, и Любомира. — 29 кнъ.

Сиколъ.

(Скупіо Г. Радованъ Милієвићъ, Учитель Сиколскій).

Благонад. Г. Г. Ученицы I-гъ, II-гъ и III-гъ разр.
 основ. учил. Сиколс. Стефанъ Благоевићъ. — Јованъ Здравко-
 вићъ. — Јованъ Стоядиновићъ Арсеније Петровићъ. — Анђелъ
 Антићъ. — Міяило Поповићъ. — Илія Матићъ. — Ђорђе А-
 брамовићъ. — Николай Станоевићъ. — Яковъ Златоевићъ. —
 Петаръ Јовановићъ. — 11 кнъ.

Смедерево.

Поштенор. Г. Г. Станко Стојановићъ болтація. — Ди-
 митрій Остоићъ казанція. — Алекса Радовановићъ папуція. —
 Арсениј Митровићъ трговацъ. — Прока Ђлићъ терзіјскій
 калфа. — Лазаръ Дачићъ терз. калфа. — Никола Димићъ трг.
 марв. — Риста Младеновићъ мумція, за сына Николу. — Ан-
 дрія Попићъ иначе фіюмцъ, цесарокр. подданикъ. — Стоянъ
 М. Плашипвле, трговацъ. — Петаръ Радовановићъ бакалинъ.
 — Тодоръ Панићъ трг. — Благор. Г. Милићъ П. Петровићъ,
 Практ. окр. суда Смедеревскогъ. — Г. Глигорій Флорићъ
 Полицай вароши Смедерева. — 14 кнъ.

Цанѣво,

(у окр. крайнскомъ.)

Честнѣйшій Г. Константинъ Поповићъ Парохъ цанов-
 скій. — Благораз. Г. Г. Јованъ Т. Максимовићъ учигель ца-
 нов. — Лука Милосавлѣвићъ учитель Міяиловачкій. — Бла-

гонад- Г. Г. ученицы III-гъ разр. основ. учил. цановскогъ:
Станко Барбуловиѣ. — Никола Маринковиѣ. —

5 кнѣ.

Ћупрія.

Высокопреп. и Высокоуч. Г. Діонисіе Поповиѣ Угу-
менъ Монаст. Раванице. — Честнѣйшій Г. Милія Поповиѣ
Парохъ Ћупрійскій, за сына Аврама, учен. III-гъ разр. основ.
уч. Ћупрій. — Высокоблагор. Г. Димитрій Исаиловичъ. Пре-
сѣд. суда окр. ыупр. за свога сына Благоя. — Благор. Г. Г.
Петаръ Чупиѣ Писаръ Началн. окр. ыупр. — Сретенъ Бо-
рисавлѣвиѣ Писаръ среза Параѣин. — Миладинъ Радовано-
виѣ старый Писаръ суда окр. ыупр. — Благораз. Г. Георгіе
Радановиѣ, Учитель ыупрійскій. —

7 кнѣ.

Задоцнѣни.

БЕОГРАДЪ.

(Скупіо Миланъ Дуниѣ уч. III Грам. Класе.)

Г. Г. Петаръ Карамарковиѣ С. В. С. — Димитрій Ка-
рамарковиѣ Наред. I Роте I Батал. — Г. Г. Ученицы II
Грам. Класе Димитрій Каракостиѣ. — Коста Ристиѣ. Ми-
ланъ Концуловиѣ. — Бранко Тодоровиѣ. — и за свогъ
брата Глигорія ученика IV разреда учил. завч. — Димитрій
Петровиѣ, за брата Ђорѣја. — Г. Г. учен. I Грам. класе.
Миланъ Местановиѣ за брата Алексу. — Младенъ Коцыѣ.
— Миланъ Дамяновиѣ. —

11 кнѣ.

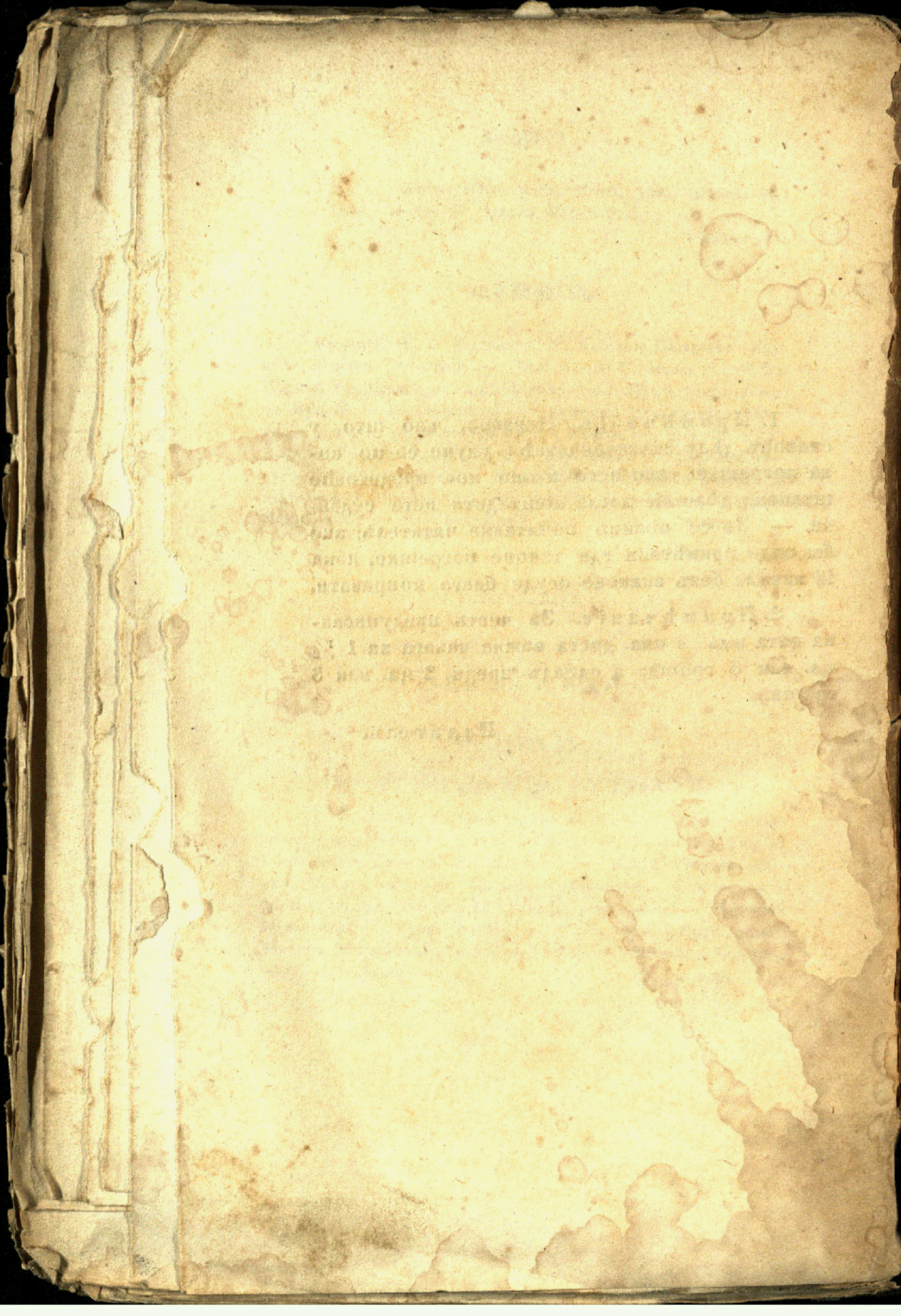

1. Примѣчаніе. Наравно, као што у свакомъ дѣлу книгопечатиъ увуче се по нека погрешка: тако исто и ово мое предстоѣше штапано дѣло ніе могла поштедити иста судбина. — За то молимъ почитаеме читателѣ: ако бы овде примѣтили гди такове погрешке, нека їй изволе безъ икакове осуде благо поправити.

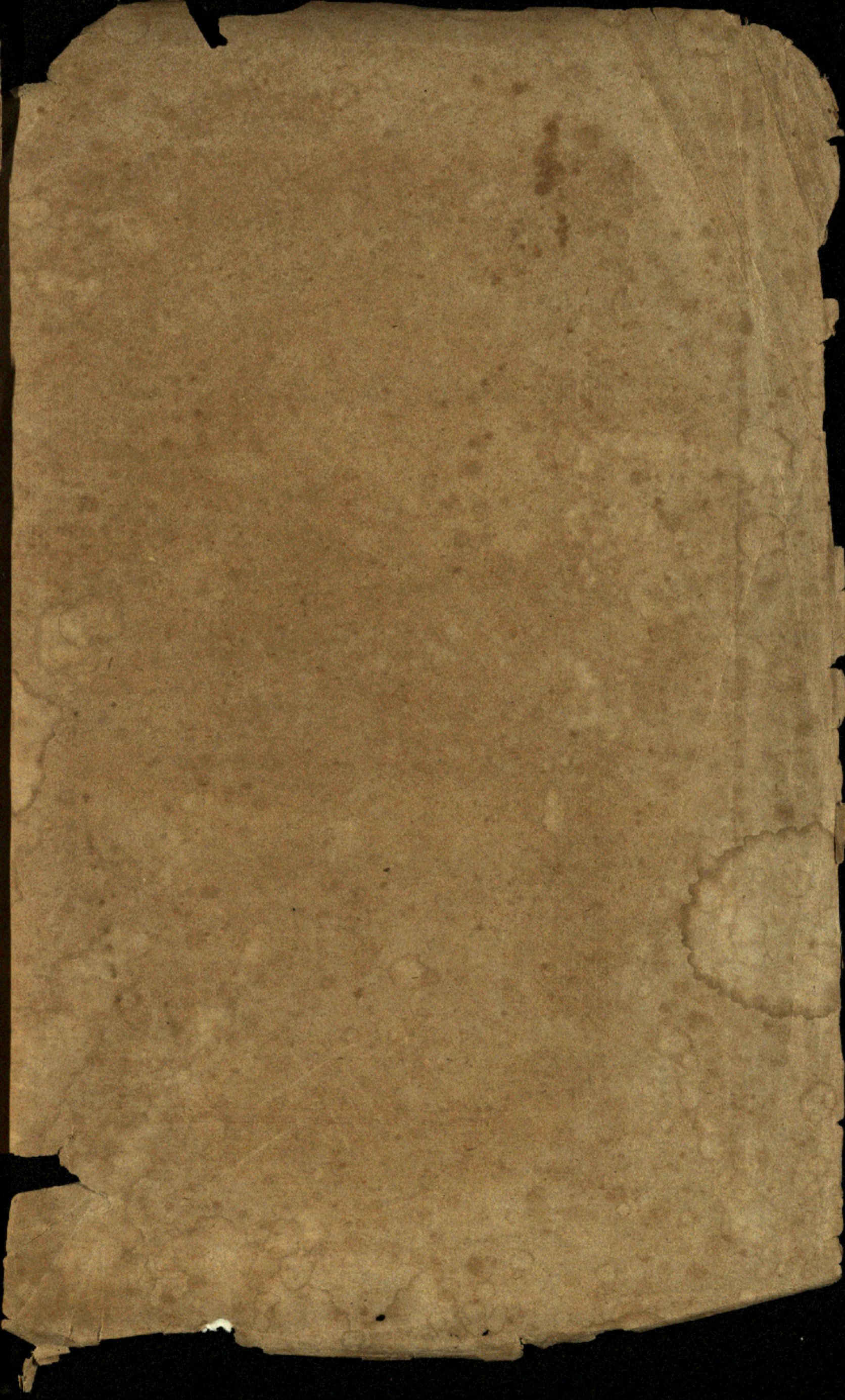
2. Примѣчаніе. За честь предписника дата имъ в ова доста важна кнѣига за 1 $\frac{1}{2}$ цв. или 6 гроша; а одсадъ вреди 2 цв. или 8 гроша.

Издатель.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

P 19 Ср II 192/1.1